

Sveučilište u Zagrebu

Pravni fakultet
Poslijediplomski specijalistički studij
Fiskalni sustav i fiskalna politika

Tea Sagner-Bajgot

SAMOSTALNA DJELATNOST U SUSTAVU POREZA NA DOHODAK

Završni rad

Zagreb, 2025.

Sveučilište u Zagrebu

Pravni fakultet
Poslijediplomski specijalistički studij
Fiskalni sustav i fiskalna politika

Tea Sagner-Bajgot

SAMOSTALNA DJELATNOST U SUSTAVU POREZA NA DOHODAK

Završni rad

Mentor: prof.dr.sc Nikola Mijatović

Zagreb, 2025.

University of Zagreb

Faculty of Law
Postgraduate specialist study
Fiscal Law and Fiscal Policy

Tea Sagner-Bajgot

SELF-EMPLOYMENT WITHIN THE FRAMEWORK OF THE INCOME TAX SYSTEM

Professional thesis

Supervisors: prof.dr.sc Nikola Mijatović

Zagreb, 2025.

SAŽETAK

Tema rada je sustav oporezivanja samostalnih djelatnosti u okviru poreza na dohodak, s naglaskom na tri ključna aspekta: oporezivanje temeljem poslovnih knjiga, paušalno oporezivanje te korištenje poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona. U uvodnom dijelu iznosi se pregled povijesnog razvoja i zakonodavnih reformi koje su oblikovale današnji sustav, posebno u odnosu na fizičke osobe koje djeluju izvan standardnog radnog odnosa. Time se stvara kontekst za razumijevanje postojećih zakonskih rješenja i razloga uvođenja različitih modela oporezivanja.

Prvi dio rada obrađuje sustav vođenja poslovnih knjiga: obveznike, vrste evidencija, obrasce i izvješća, kao i utvrđivanje obveznih doprinosa. U drugom dijelu obrađen je paušalni sustav, s naglaskom na uvjete primjene, način obračuna godišnjeg dohotka i poreza te obveze podnošenja izvješća. Pojašnjen je prijelaz s jednog modela oporezivanja na drugi, kao i posebnosti obračuna doprinosa. Treći dio fokusira se na zlouporabu instituta paušalnog obrta radi prikrivanja nesamostalnog rada. Analizira se postupanje poreznih tijela u takvim slučajevima te predlažu mjere za sprječavanje zlouporaba i osiguranje pravednijeg poreznog sustava.

Svrha rada je pružiti cjelovit pregled modela oporezivanja samostalnih djelatnosti i ukazati na izazove njihove primjene. Poseban naglasak stavlja se na nesuglasja između zakonodavne namjere i prakse, osobito pri korištenju poreznih pogodnosti suprotno svrsi zakona. Ciljevi uključuju detaljnu analizu oba modela oporezivanja, razmatranje kriterija za njihov odabir, identifikaciju zlouporaba i prijedloge za unaprjeđenje regulative. Metodološki, rad se oslanja na deskriptivnu, komparativnu i analitičku metodu, koristeći zakonske akte, stručnu literaturu i službene publikacije Porezne uprave, uz obradu konkretnih primjera iz prakse. Zaključna razmatranja naglašavaju važnost ravnoteže između administrativne jednostavnosti, fiskalne učinkovitosti i načela pravednosti u oporezivanju.

Ključne riječi: porez na dohodak, samostalna djelatnost, paušalno oporezivanje, vođenje poslovnih knjiga, prikriveni nesamostalni rad

ABSTRACT

This thesis examines the taxation of self-employment under personal income tax, focusing on three main aspects: taxation based on business records, flat-rate taxation, and the misuse of tax benefits contrary to the law's purpose. The introduction provides an overview of the historical development and legislative reforms shaping the current system, with attention to individuals operating outside standard employment relations, establishing the context for understanding different taxation models.

The first part addresses the system of business record-keeping, covering taxpayers, types of records, reporting obligations, and mandatory social contributions. The second part analyzes flat-rate taxation, highlighting conditions for its application, calculation of annual income and tax, reporting requirements, and the transition between models. The third part considers the misuse of the flat-rate system to conceal dependent employment, examining the actions of tax authorities and proposing measures to prevent abuse and ensure equity.

The thesis aims to provide a comprehensive overview of self-employment taxation models and the practical challenges of their implementation. Emphasis is placed on discrepancies between legislative intent and practice, particularly regarding improper use of tax benefits. Objectives include analysis of both taxation models, criteria for their selection, identification of abuses, and recommendations for regulatory improvement. Methodologically, the study employs descriptive, comparative, and analytical approaches, drawing on legislation, academic literature, official Tax Administration publications, and case analyses. The conclusion stresses the importance of balancing administrative simplicity, fiscal efficiency, and fairness in taxation.

Key words: personal income tax, self-employment, flat-rate taxation, bookkeeping, misuse of tax benefits

Sadržaj

1	UVOD	1
2	POVIJEST I REFORME U OPOREZIVANJU SAMOSTALNE DJELATNOSTI	3
2.1	<i>Fiskalna izdašnost poreza na dohodak i položaj samostalne djelatnosti</i>	7
3	POREZNI OBVEZNIK POREZA NA DOHODAK OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI	9
3.1	<i>Obrtnici i s obrtom izjednačene djelatnosti</i>	9
3.2	<i>Osobe koja obavljaju slobodna zanimanja</i>	10
3.3	<i>Osobe koje obavljaju djelatnosti poljoprivrede i šumarstva (Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo – OPG)</i>	12
3.4	<i>Osobe koje obavljaju djelatnosti proizvodnje električne energije</i>	14
3.5	<i>Statistika obveznika dohotka od samostalne djelatnosti</i>	15
4	UTVRĐIVANJE DOHOTKA OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI NA TEMELJU POSLOVNIH KNJIGA	17
4.1	<i>Porezna osnovica</i>	17
4.2	<i>Porezna stopa</i>	18
4.3	<i>Olakšice</i>	19
5	POSLOVNE KNJIGE	21
5.1	<i>Knjiga primitaka i izdataka</i>	21
5.2	<i>Knjiga prometa</i>	23
5.3	<i>Popis dugotrajne imovine</i>	24
5.4	<i>Evidencija o tražbinama i obvezama</i>	25
6	PRIJAVA POREZA NA DOHODAK	27
6.1	<i>DOH obrazac</i>	29
6.1.1	<i>Opći podaci</i>	29
6.1.2	<i>Dohodak od samostalne djelatnosti</i>	31
6.1.3	<i>Sveukupni dohodak i uplaćeni porez</i>	33
6.1.4	<i>Obvezni prilozi uz obrazac DOH</i>	34
7	GODIŠNJI OBRAČUN POREZA ZA SAMOSTALNU DJELATNOST	36
7.1	<i>Utvrdjivanje predujma poreza na dohodak za sljedeće porezno razdoblje</i>	40
7.2	<i>Plaćanje godišnjeg poreza na dohodak</i>	42
7.3	<i>Doprinosi za samostalne djelatnosti</i>	43
7.4	<i>Doprinosi na temelju druge djelatnosti</i>	45
8	OPOREZIVANJE POREZNIH OBVEZNIKA KOJI DOHODAK OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI UTVRĐUJU U PAUŠALNOM IZNOSU	47
8.1	<i>Porezni obveznici koji mogu odabrati paušalno plaćanje poreza</i>	49
8.2	<i>Evidencije i izvješća</i>	51
8.3	<i>Obrazac PO-SD</i>	52

8.4	<i>Obrazac PO-SD-Z</i>	53
8.5	<i>Utvrđivanje godišnjeg paušalnog dohotka.....</i>	54
8.6	<i>Utvrđivanje paušalnog poreza na dohodak</i>	57
8.7	<i>Smanjenje paušalnog poreza na dohodak.....</i>	60
8.8	<i>Plaćanje paušalnog poreza na dohodak.....</i>	60
8.9	<i>Povrat plaćenog godišnjeg poreza na dohodak</i>	61
9	UTVRĐIVANJE DOPRINOSA POREZNIM OBVEZNICIMA KOJI OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI	
	UTVRĐUJU DOHODAK U PAUŠALNOM IZNOSU	63
9.1	<i>Obveza doprinosa za osiguranike po osnovi obavljanja samostalnih djelatnosti koji porez na dohodak plaćaju prema paušalnom dohotku.....</i>	63
9.2	<i>Obveze doprinosa po osnovi druge djelatnosti</i>	67
10	PROMJENA NAČINA OPOREZIVANJA SAMOSTALNIH DJELATNOSTI.....	73
10.1	<i>Prijelaz na paušalno oporezivanje</i>	73
10.2	<i>Prijelaz na oporezivanje na temelju poslovnih knjiga</i>	76
11	KORIŠTENJE POREZNIH POGODNOSTI SUPROTNO SVRSI ZAKONA	78
11.1	<i>Pravni okvir za utvrđivanje obilježja nesamostalnog rada.....</i>	80
11.2	<i>Obilježja nesamostalnog rada i obilježja kriterija</i>	81
12	TIJEK POSTUPKA UTVRĐIVANJA OBIJEŽJA NESAMOSTALNOG RADA	88
12.1	<i>Prva faza postupanja inspektora u ispostavi.....</i>	89
12.2	<i>Druga faza postupanja inspektora u ispostavi</i>	93
12.3	<i>Treća faza postupanja inspektora u ispostavi</i>	95
12.4	<i>Praktični primjer izračuna dohotka od nesamostalnog rada</i>	96
12.5	<i>Akti u postupku.....</i>	98
12.5.1	<i>Službena bilješka.....</i>	98
12.5.2	<i>Poziv.....</i>	99
12.5.3	<i>Upitnik NR.....</i>	99
12.5.4	<i>Zapisnik.....</i>	100
12.5.5	<i>Rješenje.....</i>	101
13	MJERE I PROPORUKE ZA NORMATIVNO I PRAKTIČNO UREĐENJE INSTITUTA POREZNIH POGODNOSTI SUPROTNO SVRSI	103
14	ZAKLJUČAK	106
	POPIS LITERATURE	109
	POPIS SLIKA.....	111

1 UVOD

Porezni sustav Republike Hrvatske jedan je od ključnih instrumenata ekonomske politike, čija je svrha ne samo prikupljanje javnih prihoda, već i osiguravanje pravedne raspodjele poreznog opterećenja, poticanje gospodarske aktivnosti te osiguranje stabilnog i predvidivog poslovnog okruženja.

Porez na dohodak u Republici Hrvatskoj na snazi je od 1994. godine kada je donesen prvi samostalni Zakon o porezu na dohodak. Danas je također uređen Zakonom o porezu na dohodak, Pravilnikom o porezu na dohodak i drugim specijalnim pravilnicima koji su do sada imali nekoliko izmjena. Obveza im je da moraju biti usklađeni sa smjernicama Europske unije, dok je njihova raspodjela uređena Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Porezom na dohodak oporezuje se dohodak pojedinca, u pravilu prema progresivnim poreznim stopama. Upravo je to njegovo glavno obilježje jedna od temeljnih vrijednosti poreza na dohodak, odnosno, smatra se pravednijim jer one porezne obveznike koji imaju manje, njih se oporezuje s manjom poreznom stopom dok one koji imaju više njihova porezna stopa je u pravilu viša.

Obveznik poreza na dohodak je fizička osoba koja ostvaruje dohodak, a može biti rezident ili ne-rezident. Vrste dohotka su:

1. dohodak od nesamostalnog rada,
2. dohodak od samostalne djelatnosti,
3. dohodak od imovine,
4. dohodak od kapitala i/ili
5. drugi dohodak.

Samostalna djelatnost u Hrvatskoj može se oporezivati kroz dva režima. Paušalno oporezivanje predstavlja pojednostavljeni oblik oporezivanja za obveznike s manjim prihodima, pri čemu se plaća fiksni iznos poreza i doprinosa prema prihodovnoj kategoriji. Oporezivanje prema poslovnim knjigama primjenjuje se na veće porezne obveznike i temelji se na razlici prihoda i troškova, uz obračun poreza po progresivnoj skali.

Dohotkom od samostalne djelatnosti smatra se razlika između poslovnih primitaka i izdataka u poreznom razdoblju. Porezni obveznici koji obavljaju samostalnu djelatnost dužni su upisati se u Registar poreznih obveznika i u prijavi, koja se podnosi najkasnije 8 dana od dana početka obavljanja djelatnosti, odabrati način oporezivanja. Ukoliko se odluče za oporezivanje dohotka

kroz poslovne knjige dužni su voditi knjigu primitaka i izdataka, popis dugotrajne imovine, knjigu prometa i evidenciju o tražbinama i obvezama. Porezni obveznici koji se odluče na paušalni način oporezivanja dohotka od samostalne djelatnosti dužni su voditi knjigu prometa, a porez plaćaju u paušalnom iznosu prema utvrđenom godišnjem paušalnom dohotku.

2 POVIJEST I REFORME U OPOREZIVANJU SAMOSTALNE DJELATNOSTI

Oporezivanje dohotka od samostalne djelatnosti predstavlja važan segment sustava poreza na dohodak, a s obzirom na specifičnosti poslovanja obrtnika, slobodnih zanimanja i drugih oblika samostalnog rada. Od osamostaljenja Republike Hrvatske početkom 1990-ih godina pa sve do danas, sustav oporezivanja samostalne djelatnosti prolazio je kroz niz zakonodavnih izmjena, prilagodbi i reformi, u cilju stvaranja efikasnijeg, pravednijeg i konkurentnijeg poreznog okvira.

Ovo poglavlje daje kratak pregled povijesnog razvoja oporezivanja samostalne djelatnosti u Republici Hrvatskoj, s naglaskom na ključne promjene u zakonodavnom okviru te ciljeve i učinke najvažnijih poreznih reformi. Analizom zakonodavnih izmjena moguće je uočiti kako se mijenjao pristup oporezivanju ove skupine poreznih obveznika, osobito u kontekstu fiskalne discipline, administrativnog rasterećenja i poticanja poduzetništva.

Porezne reforme bile su često potaknute promjenama u makroekonomskom okruženju, potrebom za fiskalnom konsolidacijom, modernizacijom porezne administracije, kao i procesom pristupanja Europskoj uniji. Kroz različite faze reformi, zakonodavac je nastojao uskladiti porezni tretman samostalnih djelatnosti s ciljevima održivog razvoja poduzetništva, istovremeno vodeći računa o suzbijanju sive ekonomije i osiguravanju pravedne raspodjele poreznog tereta.

U Republici Hrvatskoj je 1994. godine donesen Zakon o porezu na dohodak koji je zamijenio stari, naslijeđen još iz bivše, socijalističke države. Prema novom zakonu, osnovica se dijelila na dva dijela, koja su se oporezivala pripadajućim stopama od 20% i 35%, a oporezivi dohodak obuhvaćao je plaće, mirovine, dohodak od samostalne djelatnosti i najamnine.“¹ Time je po prvi puta sustavno reguliran i dohodak od samostalne djelatnosti, uključujući obrte, slobodna zanimanja i druge oblike samostalnog rada te je Zakon omogućio jedinstven pristup različitim izvorima dohotka, postavljajući temelje za daljnji razvoj poreznog sustava.

Zakon o porezu na dohodak koji je uveden 1994. godine trajao je do kraja 2000. godine. U međuvremenu doživio je niz izmjena (NN, 95/1994., 106/1996., 164/1998., 33/2000.) koje su se odnosile na izmjene u stopama i poreznim razredima, uvođenje prireza te nekoliko promjena

¹ Urban, I. (2006) Progresivnost poreza na dohodak u Hrvatskoj: Dekompozicija učinaka osnovice i poreznih stopa. Financijska teorija i praksa. 30 (3), str. 205-230.

visine osobnog odbitka. U kasnim 1990-ima i ranim 2000-ima porezni je sustav prolazio kroz tehničke dorade. Fokus je bio na uspostavi stabilnijeg zakonodavnog okvira – dodatno su precizirani kriteriji za utvrđivanje dohotka, kao i obveze vođenja poslovnih knjiga. U tom se razdoblju počinje raspravljati o potrebi uvođenja pojednostavljenih oblika oporezivanja za male samostalne djelatnosti. Paušalno oporezivanje samostalnih djelatnosti u Republici Hrvatskoj uvedeno je 2001. godine izmjenama Zakona o porezu na dohodak². Ovaj sustav omogućio je obrtnicima i drugim samostalnim djelatnostima da, pod određenim uvjetima, plaćaju porez na dohodak u paušalnom iznosu, umjesto vođenja poslovnih knjiga i obračuna temeljenog na stvarnim prihodima i rashodima.³

Tijekom 2000-ih godina RH se pripremala za ulazak u Europsku uniju pa je porezni sustav prošao niz prilagodbi. Naglasak je bio na transparentnosti, digitalizaciji procesa i učinkovitijem nadzoru. Uvedeni su sustavi elektroničkog podnošenja poreznih prijava, a najavljena je i fiskalizacija radi suzbijanja sive ekonomije – osobito u sektorima gotovinskog poslovanja.⁴ Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom⁵ stupio je na snagu 1. siječnja 2013., ali je priprema započela godinu ranije. Ovim je zakonom uvedena obveza fiskalizacije za sve porezne obveznike koji posluju s gotovinom, uključujući i samostalne djelatnosti. Time je postignut znatan napredak u suzbijanju neprijavljenog prometa i poreznih utaja.

Polazeći od prekomjernog proračunskog manjka, Nacionalnim programom reformi za 2016. godinu, koju je Vlada RH usvojila u travnju 2016.godine, utvrđena je potreba sveobuhvatne analize poreznog sustava. Stoga je ministar financija osnovao radnu skupinu koja se bavila analizom postojećeg sustava te predlaganjem mjera za njegovo poboljšanje čime su postavljeni ciljevi porezne reforme. Sveobuhvatnom poreznom reformom obuhvaćen je i sustav poreza na dohodak te je stoga donesen novi Zakon o porezu na dohodak⁶ koji je stupio na snagu 01.siječnja 2017.godine.⁷ Reforma iz 2017. označila je početak suvremenih mjera fiskalnog rasterećenja u okviru dohotka od samostalne djelatnosti. Porezne stope su smanjene, uvedene su promjene u stopama doprinosa i osobnim odbicima.

² Zakon o porezu na dohodak NN 127/2000

³ Šimović H. (2012.) Razvoj poreza na dohodak u Hrvatskoj: reforme i promašaji. Rev. soc. polit., god. 19, br. 1

⁴ Financijski klub: Povijest poreza na dohodak u RH, <https://finance.hr/povijest-poreza-na-dohodak-u-rh/>

⁵ Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom, NN 133/12

⁶ Zakon o porezu na dohodak, NN 115/16

⁷ Vuraić Kudeljan M., Kalčić R. (2024.) Porezna reforma od 2016. do 2024.; Porezni vjesnik

Cilj reforme bio je poticanje malog poduzetništva i smanjenje administrativnih troškova za samostalne djelatnosti. Navedena porezna reforma predviđena je u pet krugova poreznog rasterećenja.

U prvom krugu poreznog rasterećenja s primjenom od 01.01.2017.godine povećan je prag za prelazak na paušalno oporezivanje, odnosno izjednačeno je s granicom za ulazak u sustav PDV-a pa su fizičke osobe mogle izabrati plaćanje paušalnog poreza na dohodak i prireza ako im ukupni godišnji primitci u poreznom razdoblju nisu bili veći od 230.000 kn. Također, mogućnost paušalnog oporezivanja dana je i onima koji obavljaju samostalnu djelatnost ugostiteljstva i trgovine čime je proširen obuhvat poreznih obveznika koji mogu utvrđivati dohodak u paušalnom iznosu. Drugi krug poreznog rasterećenja stupio je na snagu 01.siječnja 2018. i u najvećem je dijelu bio usmjeren na porezno rasterećenje poduzetnika PDV-om i porezom na dohodak. U PDV-u prag za ulazak u sustav podignut je s 230.000 kuna na 300.000 kuna te je omogućeno malim poduzetnicima da izađu iz sustava PDV-a uz dodatnu mogućnost obveznicima poreza na dohodak da prijeđu na paušalno oporezivanje. Treći krug poreznog rasterećenja stupio je na snagu 01.siječnja 2019.godine čime je omogućena elektronička komunikacija s Poreznom upravom, odnosno predaja obrazaca elektroničkim putem stoga porezni obveznici nisu više dužni dolaziti osobno u prostorije Porezne uprave radi predaje obrazaca. Također, dodatno je proširen obuhvat paušalnog oporezivanja pa je više djelatnosti moglo koristiti ovaj model, a prag od 300.000 kn godišnjeg primitka ostao je na snazi. Time je znatno porastao broj paušalnih obrta, a samostalne djelatnosti postale su još dostupniji oblik samozapošljavanja. Četvrtim krugom porezne reforme koji je stupio na snagu 01.siječnja 2020.godine povećan je osnovni osobni odbitak te je umanjena porezna obveza mladima za 100% do 25 godina života te za 50% mladima od 26 do 30 godina života. U sklopu digitalne transformacije i daljnjeg poreznog rasterećenja, 2024. godine uvedene su nove mjere koje uključuju pojednostavljenje prijave i plaćanja poreza na dohodak za samostalne djelatnosti. Smanjeni su iznosi mjesečnih predujmova poreza, a dodatni korak napravljen je prema potpunoj digitalizaciji – kroz e-Račune i automatizirane obrasce.⁸

Oporezivanje samostalnih djelatnosti u okviru poreza na dohodak u Republici Hrvatskoj tijekom posljednjih trideset godina bilo je predmet kontinuiranih zakonodavnih i institucionalnih prilagodbi. Od početnog uvođenja sintetičkog sustava oporezivanja 1994. godine, sustav se razvijao kroz niz tehničkih i normativnih reformi, reflektirajući potrebe

⁸ Vuraić Kudeljanić M., Kalčić R. (2024.) Porezna reforma od 2016. do 2024.; Porezni vjesnik, str.21

fiskalne stabilnosti, usklađivanja s europskim standardima te poticanja poduzetništva i samozapošljavanja.

Uvođenje paušalnog oporezivanja 2001. godine predstavlja jednu od ključnih prekretnica, kojom se nastojalo olakšati porezno administriranje mikro i malih samostalnih djelatnosti. Kasnije reforme, osobito fiskalizacija i digitalizacija poreznih postupaka, dodatno su unaprijedile učinkovitost i transparentnost sustava. Posebne porezne olakšice za mlade, kao i prilagodbe visine pragova za paušalno oporezivanje, svjedoče o sve izraženijoj orijentaciji porezne politike prema selektivnim poticajima i rastućoj fleksibilnosti u poreznom tretmanu pojedinih skupina obveznika.

Tablica 1 Kronološki pregled - oporezivanje samostalne djelatnosti u RH

GODINA	DOGAĐAJ / REFORMA	OPIS PROMJENA
1994.	Uvođenje Zakona o porezu na dohodak	Donesen prvi Zakon o porezu na dohodak (NN 109/93), uvodi se sintetički sustav oporezivanja. Dohodak od samostalne djelatnosti prvi put sustavno reguliran.
1997.– 2001.	Tehničke i administrativne izmjene	Postupna prilagodba zakona, preciziranje knjigovodstvenih obveza, definicija dohotka, početci rasprava o paušalnom oporezivanju.
2004.	Zakon o fiskalizaciji (najava)	Pojačane kontrole i najava fiskalnih mjera radi suzbijanja sive ekonomije.
2005.– 2009.	Prilagodbe za EU integraciju	Postupno usklađivanje sa zakonodavstvom EU, izmjene u načinu izvještavanja, elektroničko podnošenje prijava.
2012.	Uvođenje fiskalizacije	Obveza fiskalizacije gotovinskog prometa za samostalne djelatnosti (Zakon o fiskalizaciji, NN 133/12), veći nadzor i smanjenje neprijavljenog prometa.
2017.	Prva velika porezna reforma	Smanjenje poreznih stopa, povećanje praga za ulazak u paušalni sustav (do 230.000 kn godišnje), administrativno rasterećenje.
2018.– 2019.	Daljnje olakšice za male poduzetnike	Povećan prag za paušalno oporezivanje na 300.000 kn, prošireni obuhvat djelatnosti koje ga mogu koristiti.
2021.	Olakšice za mlade	Uvedene porezne olakšice za osobe do 30 godina koje ostvaruju dohodak od samostalne djelatnosti.
2024.	Reforma predujmova i digitalizacija	Umanjeni predujmovi poreza, omogućeno još jednostavnije e-izvještavanje, šira primjena e-računa u poslovanju.

Izvor: samostalna izrada autorice rad

2.1 Fiskalna izdašnost poreza na dohodak i položaj samostalne djelatnosti

U ovom poglavlju analizira se porez na dohodak kao izvor javnih prihoda u Republici Hrvatskoj, s posebnim naglaskom na položaj samostalne djelatnosti, a unutar nje i na dva različita režima oporezivanja: paušalno oporezivanje i oporezivanje prema poslovnim knjigama.

Financijsko-politička načela su prva koja se nameću poreznom sustavu. Jedno od temeljnih načela oporezivanja je načelo izdašnosti koje znači da bi porezni sustav trebao biti dovoljno izdašan da financira javne potrebe društva.⁹ Drugim riječima, to je mjera koliko je neki porez (npr. PDV, porez na dohodak, trošarine) „izdašan“, tj. koliko može generirati prihoda za državni proračun u odnosu na ekonomske aktivnosti koje su porezno obuhvaćene. Sukladno tome, ako porez donosi visoke i stabilne prihode uz relativno niske troškove ubiranja, kaže se da je **fiskalno izdašan**, a ako porez donosi mali doprinos proračunu ili su mu prihodi nestabilni, smatra se **fiskalno neizdašnim**. Ovaj pojam koristi se u javnim financijama pri analizi učinkovitosti poreznog sustava.

Prema dostupnim podacima Europske komisije¹⁰, porez na dohodak činio je približno **3,6 % BDP-a**, dok ukupni porezni prihodi iznose oko 38 % BDP-a. To znači da je porez na dohodak relativno manje izdašan u fiskalnom smislu od PDV-a (oko 13–14 % BDP-a), ali i dalje predstavlja važan i stabilan izvor proračunskih sredstava. Iako je njegov fiskalni doprinos manji u usporedbi s porezom na dodanu vrijednost, porez na dohodak ima specifičnu važnost jer osigurava financiranje jedinica lokalne i područne samouprave.

Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne samouprave¹¹ uređuju se izvori sredstava i financiranje poslova iz samoupravnog djelokruga jedinica lokalne i područne samouprave te raspodjela prihoda od poreza na dohodak. Reformom poreznog sustava provedena 1. siječnja 2024. donijela je značajne promjene u raspodjeli prihoda od poreza na dohodak. Ukinut je prirez, dok je jedinicama lokalne samouprave dodijeljena veća fiskalna autonomija kroz mogućnost određivanja vlastitih stopa poreza na dohodak.

⁹ Šimović, H., Deskar-Škrbić, M. (2019.) Javne financije: teorija i politika, Ekonomski institut

¹⁰ European Commission. (2021). *Taxation trends in the European Union 2021: Croatia*. Directorate-General for Taxation and Customs Union. Preuzeto s https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2021-06/taxation_trends_2021_country_chapter_croatia.pdf

¹¹ Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne samouprave

Trenutna raspodjela prihoda izgleda ovako: 74% pripada jedinicama lokalne samouprave, 20% ide županijama, a 6% se izdvaja za decentralizirane funkcije .

Zaključno, porez na dohodak u Hrvatskoj, iako fiskalno manje izdašan od PDV-a, predstavlja stabilan i značajan izvor javnih prihoda te osigurava financiranje lokalnih i regionalnih jedinica. Reforma poreznog sustava iz 2024. godine povećala je fiskalnu autonomiju lokalne samouprave, pri čemu većina prihoda od poreza ostaje u lokalnim proračunima, uz očuvanje uloge središnje države. Porez na dohodak predstavlja stabilan i održiv model financiranja lokalnih i regionalnih potreba.

3 POREZNI OBVEZNIK POREZA NA DOHODAK OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI

Sukladno Zakonu o porezu na dohodak¹² (dalje: Zakon), dohotkom od samostalne djelatnosti smatra se dohodak od obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti, dohodak od slobodnih zanimanja, dohodak od poljoprivrede i šumarstva i dohodak od djelatnosti proizvodnje električne energije. Sljedeći članak navedenog Zakona¹³ navodi da se samostalnom djelatnosti obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti (obrtničke djelatnosti) smatraju: djelatnosti u smislu zakona kojim se uređuje obavljanje obrta i sve druge posebno navedene gospodarstvene djelatnosti i/ili ustup uz naknadu ili konačna prodaja imovinskih prava u okviru obrtničke djelatnosti te djelatnosti slobodnog zanimanja.

Navedenim člancima utvrđeno je tko su porezni obveznici poreza na dohodak od samostalne djelatnosti pa sukladno navedenom možemo zaključiti da su porezni obveznici dohotka od samostalne djelatnosti:

1. obrtnici i s obrtom izjednačene djelatnosti (obrtničke djelatnosti)
2. osobe koje obavljaju slobodna zanimanja
3. osobe koje obavljaju djelatnosti poljoprivrede i šumarstva (Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo – OPG)
4. osobe koje obavljaju djelatnosti proizvodnje električne energije.

3.1 *Obrtnici i s obrtom izjednačene djelatnosti*

Samostalnom djelatnosti obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti (obrtničke djelatnosti), u smislu Zakona o porezu na dohodak, smatraju se:¹⁴

1. djelatnosti u smislu zakona kojim se uređuje obavljanje obrta i sve druge posebno navedene gospodarstvene djelatnosti i/ili
2. ustup uz naknadu ili konačna prodaja imovinskih prava u okviru obrtničke djelatnosti.

Naime, Zakonom o obrtu¹⁵ uređeno je obavljanje djelatnosti obrta, odnosno sadržaj, način i uvjeti za obavljanje obrta, vrste obrta, prava i obveze obrtnika, obrazovanje i osposobljavanje za obavljanje vezanih obrta, institut domaće radinosti i sporednog zanimanja, pravna osoba koja

¹² Članak 28. Zakona o porezu na dohodak

¹³ Članak 29. Zakona o porezu na dohodak

¹⁴ Članak 29. Zakona o porezu na dohodak

¹⁵ Zakon o obrtu

obavlja obrt, organiziranosti obrta, nadzor nad primjenom toga zakona te druga pitanja važna za obavljanje obrta.

U smislu tog zakona, obilježja obrta su samostalno i trajno obavljanje gospodarske djelatnosti i namjera stjecanja dohotka proizvodnjom, prometom ili pružanjem usluga na tržištu. Samostalno obavljanje djelatnosti obrta podrazumijeva da se djelatnost obavlja za vlastiti račun i na vlastitu odgovornost, a pod trajnim obavljanjem obrta bitno je da se obavljanje djelatnosti ponavlja pri čemu se ostvaruje dohodak, odnosno da trajno obavljanje te djelatnosti donosi stalni izvor dohotka.

Što se tiče oporezivanja obrtničkih djelatnosti, treba svakako naglasiti da se obrtnici sukladno vlastitoj odluci mogu opredijeliti hoće li utvrđivati i plaćati porez na dohodak od samostalne djelatnosti metodom vođenja poslovnih knjiga ili paušalno.

3.2 Osobe koja obavljaju slobodna zanimanja

Djelatnostima slobodnih zanimanja smatraju se profesionalne djelatnosti fizičkih osoba koje su po toj osnovi obvezno osigurane prema propisima koji uređuju obvezna osiguranja, odnosno djelatnosti fizičkih osoba kojima su to osnovne djelatnosti i koje su po toj osnovi upisane u registar poreznih obveznika poreza na dohodak. Djelatnostima slobodnih zanimanja osobito se smatraju:¹⁶

1. samostalna djelatnost zdravstvenih djelatnika, veterinar, odvjetnika, javnih bilježnika, revizora, inženjera, arhitekata, poreznih savjetnika, stečajnih upravitelja, tumača, prevoditelja, turističkih djelatnika i druge slične djelatnosti
2. samostalna djelatnost znanstvenika, književnika, izumitelja i druge slične djelatnosti
3. samostalna predavačka djelatnost, odgojna djelatnost i druge slične djelatnosti i/ili
4. samostalna djelatnost novinara, umjetnika i športaša.

Sukladno navedenom, djelatnošću slobodnih zanimanja za porezne svrhe smatraju se profesionalne djelatnosti fizičkih osoba koje su po toj osnovi obvezno osigurane prema propisima koji uređuju obvezna osiguranja, odnosno djelatnosti fizičkih osoba kojima su to osnovne djelatnosti i koje su po toj osnovi upisane u registar obveznika poreza na dohodak. Obzirom na navedeno, ako je fizička osoba obvezno osigurana prema propisima o obveznim osiguranjima po osnovi obavljanja djelatnosti slobodnog zanimanja, obvezna je dohodak od te

¹⁶ Članak 29. stavak 2. Zakona o porezu na dohodak NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

djelatnosti utvrđivati na temelju propisanih poslovnih knjiga te nije propisana mogućnost paušalnog oporezivanja za razliku od obrtnika, koji sukladno Pravilniku o paušalnom oporezivanju¹⁷ mogu odabrati mogućnost paušalnog oporezivanja.

Što se tiče razlikovanja i definiranja samostalne djelatnosti obrta od slobodnih zanimanja kao što su djelatnost prevođenja i tumačenja sudskih vještaka, turističkih vodiča i programera te sličnih djelatnosti s poreznog aspekta izdano je mišljenje Središnjeg ureda Porezne uprave Klase 410-01/19-01/1256, Ur.broj: 513-01-21-01/20-02 od 14.veljače 2020.godine.¹⁸

Navedenim mišljenjem utvrđeno je da su nadležna tijela državne uprave, pravne osobe s javnim ovlastima, odnosno druge nadležne organizacije dužne Poreznoj upravi dostaviti sva odobrenja, odnosno rješenja za obavljanje djelatnosti obrta i slobodnih zanimanja, te rješenja o privremenoj obustavi i prestanku djelatnosti, odnosno slobodnih zanimanja istodobno s dostavom odobrenja, odnosno rješenja poreznom obvezniku te da su radi osiguranja podataka potrebnih za utvrđivanje poreza, porezni obveznici, odnosno opunomoćenici dužni ispostaviti Poreznoj upravi nadležnoj prema njihovom prebivalištu ili uobičajenom boravištu podnijeti prijavu radi upisa u registar obveznika poreza na dohodak. Prijava radi upisa u registar poreznih obveznika podnosi se u roku osam dana, između ostalog i za dohodak od obrtničke djelatnosti, djelatnosti slobodnih zanimanja, djelatnosti poljoprivrede i šumarstva te druge djelatnosti koje se oporezuju kao obrtničke. Sukladno navedenom Porezna uprava, ne izdaje odobrenja za obavljanje djelatnosti već prikuplja i evidentira odobrenja za obavljanje djelatnosti obrta i s obrtom izjednačene djelatnosti te slobodnih zanimanja te ih upisuje u registar poreznih obveznika radi osiguranja podataka potrebnih za utvrđivanje poreza.

Ovisno o vrsti odobrenja za obavljanje djelatnosti moguća su slijedeća postupanja odnosno način oporezivanja:

- Fizička osoba dužna je dostaviti odobrenje za obavljanje samostalne djelatnosti obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti (obrtne djelatnosti) temeljem zakona kojim se uređuje obavljanje obrta, a koje izdaje nadležno tijelo državne uprave, zajedno s prijavom za upis u registar poreznih obveznika u roku od osam dana nadležnoj Ispostavi Porezne uprave te izabrati način oporezivanja samostalne djelatnosti obrta i s obrtom

1 ¹⁷ Pravilnik o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti (NN 1/20, 1/21, 156/22, 15/23, 1/24 i 16/25

¹⁸ https://www.porezna-uprava.hr/HR_publicacije/Lists/mislenje33/Display.aspx?id=19722 – pristupljeno 15.03.2025.godine

izjednačenih djelatnosti u skladu s odredbama koje se odnose na utvrđivanje poreza na dohodak na temelju propisanih poslovnih knjiga ili u skladu s odredbama koje se odnose na utvrđivanje dohotka i poreza na dohodak u paušalnom iznosu.

- Fizička osoba dužna je dostaviti odobrenje za obavljanje samostalne djelatnosti slobodnih zanimanja, a koje izdaju pravne osobe s javnim ovlastima, odnosno druge nadležne organizacije, zajedno s prijavom za upis u registar poreznih obveznika u roku osama dana nadležnoj Ispostavi Porezne uprave te izabrati način oporezivanja samostalne djelatnosti slobodnih zanimanja u skladu s odredbama koje se odnose na utvrđivanje poreza na dohodak na temelju propisanih poslovnih knjiga ili u skladu s odredbama koje se odnose na utvrđivanje poreza na dohodak od drugog dohotka.

3.3 Osobe koje obavljaju djelatnosti poljoprivrede i šumarstva (Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo – OPG)

Prema Zakonu o porezu na dohodak¹⁹, djelatnošću poljoprivrede i šumarstva smatra se korištenje prirodnih bogatstava zemlje i prodaju, odnosno zamjenu od tih djelatnosti dobivenih proizvoda u neprerađenom stanju. Fizičke osobe su po osnovi djelatnosti poljoprivrede i šumarstva obveznici poreza na dohodak, ako su po toj osnovi obveznici poreza na dodanu vrijednost prema posebnom zakonu ili ako po toj osnovi u poreznom razdoblju ostvare ukupni godišnji primitak veći od 10.685,00 eura.

Obzirom na navedeno, prodaja tako dobivenih proizvoda u „prerađenom“ stanju ne može se smatrati djelatnošću poljoprivrede. Stoga, ako fizička osoba koja voće iz vlastitog uzgoja (npr. Grožđe, jabuke, kruške i dr.) prodaje na tržištu neprerađeno, za istu se može smatrati da obavlja djelatnost poljoprivrede. Međutim, ako proizvede dobivene iz vlastitog uzgoja preradi npr. u vino ili pekmez koje potom prodaje na tržištu, istu se u smislu poreznih propisa ne može smatrati da obavlja djelatnost poljoprivrede.

Navedenim zakonom²⁰ propisano je i kada su fizičke osobe koje obavljaju djelatnost poljoprivrede i šumarstva obveznici poreza na dohodak, odnosno da su fizičke osobe po toj osnovi obveznici poreza na dohodak ako:

- su po toj osnovi obveznici PDV-a prema posebnom zakonu ili

¹⁹ Čl. 29.st. 4. Zakona o porezu na dohodak, NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

²⁰ Čl. 29.st. 4. Zakona o porezu na dohodak, NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

- ako po toj osnovi u poreznom razdoblju ostvare ukupni godišnji primitak veći od 10.685,00 eura.

Dakle, ako je ispunjen jedan od navedenih uvjeta, fizička osoba postaje obveznikom poreza na dohodak te sukladno posebnim propisima može odlučiti hoće li plaćati porez na dohodak na temelju poslovnih knjiga ili paušalno. Također, ističe se da se fizička osoba koja obavlja djelatnost poljoprivrede može i dobrovoljno upisati u sustav poreza na dohodak neovisno o ispunjenju navedenih uvjeta.

Što se tiče datuma upisa u registar poreznih obveznika za fizičke osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost poljoprivrede i šumarstva, a koje ostvare primitak veći od 10.685,00 eura izdano je mišljenje Središnjeg ureda Porezne uprave Klase: 410-01/18-01/1271 od 20.kolovoza 2018.godine²¹.

Navedenim mišljenjem utvrđeno je da radi osiguranja podataka potrebnih za utvrđivanje poreza, porezni obveznici, odnosno opunomoćenici dužni su ispostaviti Porezne uprave nadležnoj prema njihovu prebivalištu ili uobičajenom boravištu podnijeti prijavu radi upisa u registar obveznika poreza na dohodak kako bi se odlučili za način oporezivanja, odnosno da li će se odlučiti na paušalno oporezivanje dohotka ili će voditi poslovne knjige. Prijava u RPO kada fizičke osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost poljoprivrede i šumarstva utvrđuju dohodak u skladu s Pravilnikom o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti (Narodne novine, broj 1/17) podnosi se u roku osam dana od dana početka obavljanja samostalne djelatnosti, odnosno do kraja tekućeg razdoblja za iduće porezno razdoblje, a najkasnije 15 dana po isteku poreznog razdoblja odnosno kalendarske godine. Kada isti godišnji dohodak utvrđuju na temelju podataka iz godišnje porezne prijave, kao razliku ukupnih primitaka priteklih u poreznom razdoblju i ukupnih izdataka nastalih u poreznom razdoblju, a za koje su obvezni voditi poslovne knjige i dnevne evidencije o prometu, prijavu u RPO podnosi kod početka obavljanja djelatnosti, odnosno od prvog dana godine koja slijedi nakon godine u kojoj su ispunjeni uvjeti da fizička osoba koja obavlja samostalnu djelatnost postane obveznik poreza na dohodak.

Zaključno, upis u registar obveznika poreza na dohodak vrši se do kraja tekućeg poreznog razdoblja za iduće porezno razdoblje, odnosno najkasnije petnaest (15) dana po isteku poreznog

²¹ https://www.porezna-uprava.hr/HR_publikacije/Lists/mislenje33/Display.aspx?id=19634 – pristupljeno 15.03.2025..godine

razdoblja odnosno kalendarske godine, odnosno od 01. siječnja, a najkasnije do 15.siječnja. kalendarske godine.

3.4 Osobe koje obavljaju djelatnosti proizvodnje električne energije

Prema Zakonu o porezu na dohodak²² djelatnošću proizvodnje električne energije smatra se djelatnost proizvodnje električne energije od strane krajnjih kupaca s vlastitom proizvodnjom električne energije uz ispunjenje ostalih uvjeta propisanih propisom kojim se uređuje preuzimanje električne energije od krajnjih kupaca s vlastitom proizvodnjom ili korisnika postrojenja za samoopskrbu. Ako fizičke osobe, proizvođači električne energije koje kao krajnji kupci s vlastitom proizvodnjom, a koje su prethodno bile proizvođači električne energije kao korisnici postrojenja za samoopskrbu, ostvare ukupan godišnji primitak veći od trostrukog iznosa osnovnog osobnog odbitka, odnosno 1.680,00 eura obveznici su poreza na dohodak.

Prema navedenom, a isto je novina s primjenom od 1. siječnja 2023. godine, proizvođači električne energije koji prema posebnom propisu imaju status krajnjih kupaca s vlastitom proizvodnjom, a koji su prethodno bili proizvođači električne energije kao korisnici postrojenja za samoopskrbu, postaju obveznici poreza na dohodak i moraju se upisati u registar poreznih obveznika na Obrascu RPO kojeg vodi nadležna ispostava PU, ako ostvare ukupan godišnji primitak veći od trostrukog iznosa osobnog odbitka, odnosno veći od 1.680,00 eura godišnje. Stoga se samo u slučaju prekoračenja ukupnih godišnjih primitka, a radi utvrđivanja dohotka na temelju poslovnih knjiga i evidencija, trebaju javiti PU prema svom prebivalištu ili uobičajenom boravištu radi upisa u registar poreznih obveznika te utvrđivati dohodak od samostalne djelatnosti. Međutim, ako su proizvođači električne energije ostvarili ukupan godišnji primitak do iznosa od 1.680,00 eura, tada nisu obvezni upisati se u registar poreznih obveznika i nemaju obvezu plaćanja poreza na dohodak, što znači da za ostvarene primitke ne vode poslovne knjige niti evidencije. Navedeni primitak od 1.680,00 eura odnosi se na primitak nastao u 2024.godini, dok je u 2023. godini taj iznos iznosio četverostruku svotu osnovicu osobno odbitka (1.327,24 eura).

²² Čl. 29.st. 4. Zakona o porezu na dohodak, NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

3.5 Statistika obveznika dohotka od samostalne djelatnosti

Prema podacima Porezne uprave Republike Hrvatske²³, broj poreznih obveznika koji ostvaruju dohodak od samostalne djelatnosti u 2023. godini iznosio je ukupno **141.811**, dok je u 2024. godini iznosio ukupno 153.550 obveznika. Iz navedenog proizlazi da broj poreznih obveznika koji ostvaruju dohodak od samostalne djelatnosti u Hrvatskoj raste. Također, Porezna uprava sa stanjem na dan 17.01.2025.godine objavila je podatke o broju poreznih obveznika unutar kategorije **dohodak od samostalne djelatnosti** te razliku između onih koji plaćaju paušalni porez i onih koji vode poslovne knjige:

Tablica 2 Pregled broja obveznika dohotka od samostalne djelatnosti

Pregled broja obveznika dohotka od samostalne djelatnosti					
GODINA	PAUŠAL	UDIO U UKUPNOM	POSLOVNE KNJIGE	UDIO U UKUPNOM	UKUPNO
2022.	66.804	50,89	64.455	49,11	131.259
2023.	76.904	54,23	64.907	45,77	141.811
2024.	88.297	57,50	65.253	42,50	153.550

Izvor: Internet stranice Porezne uprave

Sukladno navedenoj tablici, ukupan broj obveznika samostalne djelatnosti znatno je porastao tijekom promatranog razdoblja, s 131.259 obveznika u 2022. na 153.550 obveznika u 2024. godini. Primijećen je porast paušalnih obveznika: s 66.804 u 2022., skok na 88.297 u 2024. godini, čime se njihov udio povećao s 50,89 % na 57,50 %, dok su obveznici koji vode poslovne knjige zabilježili stagnaciju rasta: s 64.455 (2022) i 64.907 (2023) na samo 65.253 čime je 2024. godini njihov udio time pao s 49,11 % na 42,50 %.

S obzirom na navedeno, primjetan je trend prelaska na paušalno oporezivanje, a povećanje broja paušalnih obveznika sugerira da sve veći broj osoba preferira jednostavniji, manje administrativno zahtjevan režim oporezivanja. Primjećuje se relativni pad interesa za

²³ Internet stranice Porezne uprave: <https://porezna-uprava.gov.hr/hr/statistika-obveznika-prema-vrsti-obveze/4759>

oporezivanje na temelju poslovnih knjiga što ukazuje na sve manju privlačnost vođenja kompletnog knjigovodstva.

Podaci za razdoblje od 2022.–2024.godine pokazuju da broj obveznika samostalne djelatnosti u Hrvatskoj raste, uz jasnu tendenciju da se sve veći udio odlučuje za paušalno oporezivanje. Dok to povećava broj formalno uključenih u porezni sustav, s fiskalnog aspekta može značiti relativno manju izdašnost jer je porezna obveza paušalaca strogo ograničena i često niža nego što bi bila prema poslovnim knjigama.

4 UTVRĐIVANJE DOHOTKA OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI NA TEMELJU POSLOVNIH KNJIGA

Samostalne i obrtničke djelatnosti, za potrebe utvrđivanja dohotka, vode jednostavno knjigovodstvo (prema načelu blagajne) evidentiranjem poslovnih primitaka i poslovnih izdataka u poreznom razdoblju u Knjizi primitaka i izdataka – Obrazac KPI, a za razliku od obveznika poreza na dobit čiji su obveznici dužni voditi dvojno knjigovodstvo.

Sukladno Zakonu o porezu na dohodak²⁴, dohodak od samostalnih djelatnosti je razlika između poslovnih primitaka i poslovnih izdataka nastalih u poreznom razdoblju.

Sukladno navedenom, fizičke osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost moraju se upisati u Registar poreznih obveznika poreza na dohodak i utvrđivati dohodak na temelju podataka iz poslovnih knjiga. Obveza poreza na dohodak ovisi o ostvarenom dohotku iskazanom u godišnjoj prijavi poreza na dohodak koju porezni obveznik ima obvezu podnijeti do 28. veljače tekuće godine za prethodnu godinu. Dohotkom od samostalne djelatnosti smatra se razlika između poslovnih primitaka i poslovnih izdataka nastalih u poreznom razdoblju. Porezno razdoblje je u pravilu kalendarska godina (od 01.01. do 31.12.), ali isto u određenim slučajevima može biti i kraće, npr. ukoliko porezni obveznik počinje s radom sredinom godine ili tokom godine prelazi s paušalnog oporezivanja na vođenje poslovnih knjiga.

Kada sučelimo poslovne primitke i poslovne izdatke, dobit ćemo iznos dohotka koji je porezni obveznik ostvario. Porezni obveznik može smanjiti dohodak za osobni odbitak, preneseni gubitak ili olakšice koje mu smanjuju poreznu osnovicu, a na poreznu osnovicu primjenjuju se progresivne porezne stope, odnosno viša i niža porezna stopa propisana odlukom predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave.

4.1 Porezna osnovica

Poreznu osnovicu poreza na dohodak od samostalne djelatnosti čini dohodak kojeg čini razlika poslovnih primitaka i poslovnih izdataka umanjena za preneseni gubitak i osobni odbitak.²⁵

Dohodak kao razlika evidentiranih poslovnih primitaka i izdataka nije porezna osnovica na koju porezni obveznik – obrtnik ili slobodno zanimanje treba obračunati porez na dohodak. Zakon i

²⁴ Čl. 30. st 1. Zakona o porezu na dohodak, NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

²⁵ [Dohodak od samostalne djelatnosti \(porezna-uprava.hr\)](https://porezna-uprava.hr) – pristupljeno 15.03.2025. godine

Pravilnik o porezu na dohodak propisuju razne porezne olakšice – smanjenja, koje treba primijeniti na tako stečen dohodak kao razliku primitaka i izdataka. Navedena smanjenja i olakšice odnose se na:

1. iznos plaća novozaposlenih osoba,
2. iznos državne potpore za obrazovanje i izobrazbu te iznos potpore male vrijednosti za izvođenje praktične nastave i vježbe naukovanja u sustavu vezanih obrta,
3. iznos izdataka za istraživanje i razvoj i/ili
4. preneseni gubitak (najviše 5 godina).

Korištenjem smanjenja dohotka od samostalne djelatnosti za navedene olakšice, može se utvrditi gubitak, odnosno na toj osnovi može se povećati gubitak nastao u tekućem poreznom razdoblju.

Nakon što smo prethodnim postupkom utvrdili dohodak od samostalne djelatnosti primjenjuje se osobni odbitak prema članku 14. Zakona o porezu na dohodak, a nakon što smo utvrdili tako utvrđenu osnovicu, na istu se primjenjuje dolje navedene progresivne porezne stope.

4.2 Porezna stopa

U Republici Hrvatskoj, porezne stope za porez na dohodak od samostalne djelatnosti ovise o visini dohotka te se primjenjuju progresivne stope, što znači da što je dohodak veći, to je viša stopa poreza.

Porez na dohodak plaća se na poreznu osnovicu po nižoj i višoj poreznoj stopi.

Visine poreznih stopa određuju predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave svojom odlukom. Odluka predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave objavljuje se u "Narodnim novinama", donosi se najkasnije do kraja studenoga tekuće godine, sa stupanjem na snagu 1. siječnja iduće godine i primjenjuje se do donošenja nove odluke

Ako predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave ne donese odluku kojom će propisati visinu poreznih stopa u propisanom roku, određuje se NIŽA stopa od 20% i VIŠA stopa od 30%.

Porezni obveznik može koristiti razne poticaje i olakšice - poticaje zapošljavanja, državnu potporu za obrazovanje i izobrazbu, poticaje za istraživanja i razvoj te porezne olakšice za obavljanje djelatnosti na potpomognutim područjima i području Grada Vukovara.²⁶

4.3 Olakšice

Dohodak kao razlika evidentiranih poslovnih primitaka i izdataka nije porezna osnovica na koju porezni obveznik – obrtnik ili slobodno zanimanje treba obračunati porez na dohodak. Zakon o porezu na dohodak i Pravilnik o porezu na dohodak propisuju razne porezne olakšice – smanjenja, koje treba primijeniti na tako stečen dohodak kao razliku primitaka i izdataka iz obrasca KPI.

Sukladno Zakonu o porezu na dohodak²⁷, dohodak od samostalne djelatnosti koji rezident ostvari u tuzemstvu i inozemstvu, a nerezident u tuzemstvu, smanjuje se za slijedeće svote:

- za iznos plaća novozaposlenih osoba
- za iznos državne potpore za obrazovanje i izobrazbu te iznos potpore male vrijednosti za izvođenje praktične nastave i vježbe naukovanja u sustavu vezanih obrta prema posebnim propisima,
- za iznos izdataka za istraživanje i razvoj,
- za preneseni gubitak koji je rezident po osnovi obavljanja samostalne djelatnosti ostvario u tuzemstvu i inozemstvu, a nerezident u tuzemstvu.

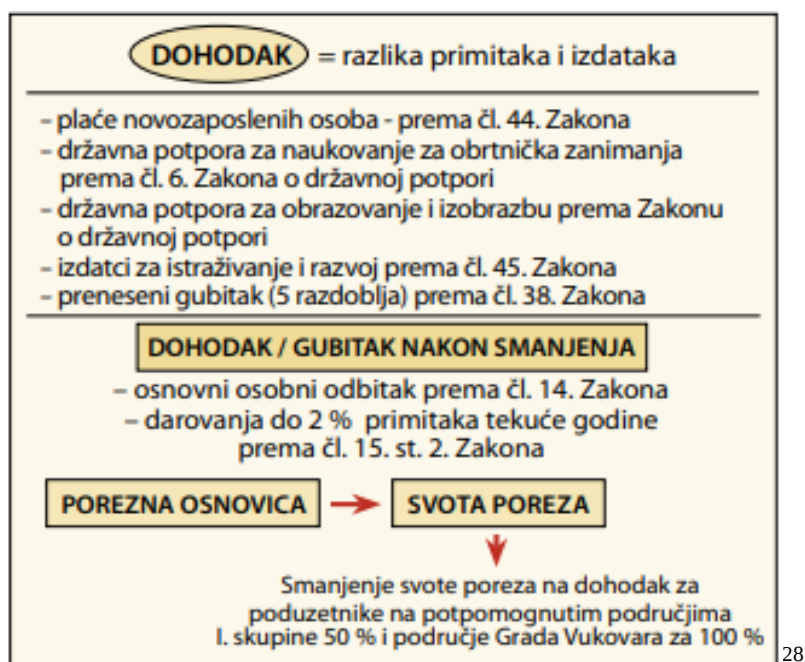
Korištenjem smanjenja dohotka od samostalne djelatnosti za navedene olakšice, može se utvrditi gubitak, odnosno na toj osnovi može se povećati gubitak nastao u tekućem poreznom razdoblju te tako smanjiti ukupan dohodak od samostalne djelatnosti.

Dakle, kako bi se mogla utvrditi porezna osnovica treba najprije utvrditi ukupne poslovne primitke i izdatke poslovne godine, a tek potom treba zaključiti knjigu primitaka i izdataka (dalje: KPI). Dohodak, odnosno porezna osnovica (koju još treba umanjiti za osobne odbitke i možebitne olakšice), je razlika tako utvrđenih primitaka i izdataka.

²⁶ [Porez na dohodak \(porezna-uprava.hr\)](https://porezi.hr/porez-na-dohodak) – pristupljeno 15.03.2025.

²⁷ Čl. 18. st. 2. Zakona o porezu na dohodak, NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

Slika 1 Utvrđivanje dohotka i porezne osnovice za samostalne djelatnosti

28

Izvor: Markota, Lj. (2024). Porezna prijava obrtničkih, slobodnih i drugih samostalnih djelatnosti na obrascu DOH i DOH-Z za 2023.godinu, RRIF broj 1/24

²⁸ Markota, Lj. (2024). Porezna prijava obrtničkih, slobodnih i drugih samostalnih djelatnosti na obrascu DOH i DOH-Z za 2023.godinu, RRIF, broj 1/2024

5 POSLOVNE KNJIGE

Obveznik poreza na dohodak od samostalne djelatnosti u Hrvatskoj dužan je voditi određene poslovne knjige radi pravilnog obračuna poreza, praćenja poslovanja i utvrđivanja osnovice za porez na dohodak. Oblik i sadržaj poslovnih knjiga propisan je Zakonom o porezu na dohodak i Pravilnikom o porezu na dohodak u obliku obrazaca. Poslovne knjige koje su obveznici poreza na dohodak od samostalne djelatnosti dužni voditi su:

- Knjiga primitaka i izdataka (obrazac KPI)
- Knjiga prometa (obrazac KPR)
- Popis dugotrajne imovine (obrazac DI)
- Evidencija o tražbinama i obvezama (obrazac TO).

Zakon o računovodstvu²⁹ propisuje rok od najmanje 11 godina za čuvanje isprava temeljem kojih su uneseni podaci u poslovne knjige. Rok za čuvanje poslovnih knjiga počinje teći zadnjeg dana poslovne godine na koju se odnose poslovne knjige u koje su isprave upisane.

Samostalne djelatnosti evidentiraju primitke izdatke prema načelu blagajne. Načelo blagajne utvrđeno je Zakonom o porezu na dohodak³⁰, što znači da se primici i izdaci od poslovnih događaja utvrđuju tek nakon primljenih uplata, odnosno kada su izvršene isplate.

Isto tako se događa da priljevi, odnosno odljevi nisu obavljani u novcu, nego u nekim drugim dobrima. Tada ih treba utvrditi i evidentirati kao izdatke u naravi. Primici u naravi se utvrđuju prema tržišnoj vrijednosti, odnosno prema cijeni koja bi se ostvarila da je došlo do prodaje u običajnom poslovnom prometu. Nenovčani izdaci se utvrđuju prema cijenama nabave ili cijenama koštanja.³¹

Navedeno se razlikuje od načela nastanka događaja (engl. *accrual basis*), koje se primjenjuje kod obveznika poreza na dobit, gdje se prihodi i rashodi priznaju u trenutku kada su ostvareni, bez obzira na naplatu.

5.1 Knjiga primitaka i izdataka

Knjiga primitaka i izdataka (KPI) je osnovna poslovna knjiga koju vodi obveznik poreza na dohodak od samostalnih djelatnosti u Hrvatskoj. U njoj se evidentiraju svi poslovni primici i

²⁹ Zakon o računovodstvu (NN 85/24, 145/24)

³⁰ Čl.11. st.3 Zakona o porezu na dohodak, NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

³¹ Markota, Lj. (2017). Priprema i sastavljanje obrazaca DOH-Z i DOH za 2016. godinu za samostalne obrtničke djelatnosti. Prilog časopisu Računovodstvo, Revizija i Financije, br 1/2017, str. 31.

izdaci kako bi se utvrdila razlika između njih, tj. dohodak koji podliježe oporezivanju. Knjiga služi za praćenje svih financijskih transakcija povezanih s poslovanjem.

Primitci predstavljaju sve naplate koje su poduzetnici ostvarili kroz svoje poslovne aktivnosti, a izdaci su svi stvarni troškovi vezani uz poslovanje (materijali, najam, režijski troškovi, plaće zaposlenika itd.) na temelju načela blagajne. Na kraju poreznog razdoblja, zbrajaju se svi primitci i izdaci kako bi se dobio ukupni poslovni rezultat (dohodak ili gubitak) koji će biti osnovica za obračun poreza. Detaljan sadržaj i opis naveden je u člancima 31. i 32. Zakona o porezu na dohodak te Pravilnikom o porezu na dohodak.

Poslovnim primicima smatraju se sva dobra (novac, stvari, materijal, usluge i dr.) koja imaju novčanu vrijednost i koja porezni obveznik primi na temelju obavljene samostalne djelatnosti prema njihovoj tržišnoj vrijednosti. Poslovni se primitci evidentiraju u obrascu KPI, a pritom treba uvijek voditi brigu o načelu blagajne jer se poslovnim primitcima smatraju samo naplaćena potraživanja.

Poslovnim izdancima smatraju se svi odljevi dobara (novac, stvari, prava i usluge) koji su nastali u poreznom razdoblju, a vezani su uz obavljanje djelatnosti. Izdatak nastaje, prema načelu blagajne, u trenutku kada je isplata obavljena. Također, kao poslovni izdaci priznaju se samo oni izdaci za koje postoje uredne isprave i koji su izravno vezani uz ostvarivanje poslovnih primitaka. Razlikujemo izdatke koji su porezno priznati od onih koji su nepriznati te odljeve novčanih sredstava koji se ne smatraju izdancima pa se i ne knjiže u obrazac KPI kao što su npr.

izdaci za novčane kazne i prekršaje, izdaci za troškove sudskog ili upravnog postupka u osobnim predmetima i kamate na zakašnjela plaćanja osobnih izdataka, otplate glavnice kredita i zajmova nositelja obrtničke djelatnosti te svi ostali izdaci koji se ne mogu jasno odvojiti od osobnih izdataka.³² Na kraju poslovne godine potrebno je zaključiti knjigu primitaka i izdataka. To znači da treba evidentirati sve primitke i sve izdatke za godinu koju zaključujemo. Utvrditi dohodak, odnosno poreznu osnovicu na koju treba obračunati porez na dohodak samostalne obrtničke djelatnosti, znači najprije utvrditi ukupne poslovne primitke i izdatke poslovne godine.

Za 2024. godinu to su svi poslovni događaji (primitci i izdaci) evidentirani u Obrascu KPI prema načelu blagajne, dakle oni koji su plaćeni i naplaćeni u razdoblju od 1. siječnja 2024. do

³² Markota, Lj. (2017). Priprema i sastavljanje obrazaca DOH-Z i DOH za 2016. godinu za samostalne obrtničke djelatnosti. Prilog časopisu Računovodstvo, Revizija i Financije, br 1/2017, str. 31.

31. prosinca 2024. godine, zajedno s izdatkom amortizacije – otpisom dugotrajne imovine, a prema obračunu iskazanom u Obrascu DI. Dohodak je razlika tako utvrđenih primitaka i izdataka.

Slika 2 Obrazac KPI

OBRAZAC KPI

KNJIGA PRIMITAKA I IZDATAKA

I. OPĆI PODACI O POREZNOJ OBVEZNOSTI: "IVICA" OBRT ZA PROIZVODNU I USLUGE														
1. NAZIV DIELATNOSTI: PROIZVODNJA METALNIH KONSTRUKCIJA										ŠIFRA DIELATNOSTI: 25.1				
2. IME I PREZIME PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DIELATNOSTI: IVICA IVANČIĆ														
3. ADRESA PREBIVALIŠTA /UOBIČAJENOG BORAVIŠTA: ZAGREB; ZAGREBAČKA BB														
4. OIB PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DIELATNOSTI: 12345678901														
II. PODACI O PRIMICIMA														
R. BR.	NADNEVAK PRIMITKA / IZDATKA	BROJ TEMELJNICE	OPIS ISPRAVA	PRIMICI			PDV U PRIMICIMA	UKUPNI PRIMICI	IZDACI			PDV U IZDACIMA	IZDACI IZ ČL. 33. ST. 1. T. 1. 15.	UKUPNO DOPUŠTENI IZDACI
				U GOTOVINI	NA ŽIRO - RAČUN	U NARAVI			U GOTOVINI	PUTEM ŽIRO - RAČUNA	U NARAVI			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
136	30.12.2016	T-204	Izv. ž. r. 97	4.170,00	15.600,00	-	3.954,00	15.860,00	2.500,00	3.900,00	-	12.800,00	-	5.120,00
137	31.12.2016	T-205	Utrošak	1.240,00	-	-	248,00	992,00	-	-	-	-	-	-
138	30.12.2016	T-206	Amortizacija 2016	-	-	-	-	-	-	-	10.800,00	-	-	10.800,00
SVEUKUPNO 2016				155.000,00	347.000,00	-	100.000,00	101.600,00	26.300,00	26.300,00	10.800,00	54.800,00	-	286.800,00

Izvor: Internet stranice Hrvatske obrtničke komore

5.2 Knjiga prometa

Knjiga prometa služi za praćenje i evidentiranje svih gotovinskih primitaka – to su svi primitci u gotovini koji poduzetnik ostvaruje tijekom dana (npr. od prodaje proizvoda ili pružanja usluga). Ova evidencija pomaže poduzetnicima da prate promet gotovine te omogućava Poreznoj upravi uvid u točan iznos primitaka. Sukladno Zakonu o porezu na dohodak³³, nije potrebno voditi Knjigu prometa ako se podaci o dnevnom gotovinskom prometu vode u Knjizi primitaka i izdataka ili u drugim evidencijama na mjestu gdje se gotovinski promet ostvaruje. Ako se djelatnost prodaje na malo obavlja u više prodajnih mjesta tada se Knjiga prometa vodi za svako prodajno mjesto. Knjigu prometa nisu obvezni voditi porezni obveznici poreza na dohodak koji nisu obveznici poreza na dodanu vrijednost, uz uvjet da djelatnost ne obavljaju u više poslovnih jedinica, a podatke u Knjigu primitaka i izdataka unose u rokovima propisanim u uvodnim stavkama. U knjigu prometa upisuju se opći podaci o poreznoj obveznosti, podaci o poslovnoj jedinici te slijedeći podaci: redni broj, nadnevak ostvarivanja gotovinskog primitka, broj temeljnice, opis isprava o primicima u gotovini, iznos naplaćen u gotovini i čekovima,

³³ Čl.34. Zakona o porezu na dohodak, NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

iznos naplaćen bezgotovinskim putem i ukupno zbroj iznosa. Obrazac knjige prometa (Obrazac KPR) propisan je Pravilnikom o porezu na dohodak³⁴ i njegov je sastavni dio.

Slika 3 Obrazac KPR

KNJIGA PROMETA				OBRAZAC KPR		
I. OPĆI PODACI O POREZNOJ OBVEZNOSTI						
1. NAZIV DJELATNOSTI: PROIZVODNJA METALNIH KONSTRUKCIJA				ŠIFRA DJELATNOSTI		251
2. IME I PREZIME PODUZETNIKA / NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI: IVICA IVANČIĆ						
3. ADRESA PREBIVALIŠTA/UOBIČAJENOG BORAVIŠTA: ZAGREB, ZAGREBAČKA BB						
4. OIB PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI: 12345678901						
II. PODACI O POSLOVNOJ JEDINICI						
1. NAZIV						
2. ADRESA						
R. BR.	NADNEVAK	BROJ TEMELJNICE	OPIS ISPRAVA O PRIMICIMA U GOTOVINI	IZNOS NAPLAĆEN U GOTOVINI / ČEKOVIMA	IZNOS NAPLAĆEN BEZGOTOVINSKI	UKUPNO NAPLAĆENI IZNOS
1	2	3	4	5	6	7 (5+6)
9	20.01.2017	-	Račun Br. /1/1	740.00	-	740.00
10	23.01.2017	-	Račun Br. 4/1/1	1,500.00	-	1,500.00

Izvor: Internet stranice Hrvatske obrtničke komore

5.3 Popis dugotrajne imovine

Obrazac popisa dugotrajne imovine (Obrazac DI) propisan je Pravilnikom o porezu na dohodak³⁵.

Popis dugotrajne imovine služi za utvrđivanje otpisa (amortizacije) dugotrajne imovine u koju se unose stvari i prava, ako njihove nabavne cijene odnosno troškovi proizvodnje prelaze svotu od 665,00 eura i ako im je vijek trajanja duži od godinu dana.

Ustrojava se prilikom stjecanja radnje, obrta, slobodnog zanimanja i drugog ili na početku obavljanja samostalne djelatnosti, a vodi se neprekidno tijekom obavljanja djelatnosti do otuđenja ili likvidacije djelatnost.

U Popis DI unose se opći podaci o poreznoj obvezniku, te podaci o dugotrajnoj imovini kako slijedi: redni broj, naziv stvari ili prava, nadnevak nabave ili ulaganja stvari ili prava i broj isprave, nabavna vrijednost ili troškovi proizvodnje stvari ili prava, knjigovodstvena vrijednost koja se prenosi iz popisa prethodne godine, vijek trajanja dugotrajne imovine prema skupini u

³⁴ Čl. 46. Pravilnika o porezu na dohodak: Narodne novine' br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23, 16/25)

³⁵ Čl. 45. Pravilnika o porezu na dohodak: Narodne novine' br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23, 16/25)

koju je imovina razvrstana sukladno Zakonu o porezu na dobit, stopa amortizacije, svota otpisa koja se dobije tako da se nabavna vrijednost pomnoži sa stopom amortizacije i podijeli sa 100, knjigovodstvena vrijednost na kraju kalendarske godine koja se dobije da se od knjigovodstvene vrijednosti oduzme iznos otpisa, AOP oznaka ovisno o vrsti dugotrajne imovine i datum otuđenja dugotrajne imovine.

U slučaju ulaganja za koja nema vrijednosnih isprava o nabavi unosi se procijenjena tržišna vrijednost. U tom slučaju potrebno je sastaviti zapisnik te navesti elemente na temelju kojih je izvršena procjena.

Popis dugotrajne imovine sastavlja se za svaku kalendarsku godinu i zaključuje se sa stanjem na dan 31. prosinca. Zaključna stanja prepisuju se po pojedinim stvarima ili pravima kao početna stanja u Popisu dugotrajne imovine za iduću godinu.

Slika 4 Obrazac DI

OBRAZAC DI

POPIS DUGOTRAJNE IMOVINE NA DAN 31.12.2016 GODINE

I. OPĆI PODACI O POREZNOJ OBVEZNICI: "IVICA" OBRT ZA PROIZVODNJU I USLUGE										
1. NAZIV DJELATNOSTI: PROIZVODNJA METALNIH KONSTRUKCIJA										
2. IME I PREZIME: PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI: IVICA IVANČIĆ										
3. ADRESA PREBIVALIŠTA/UOBIČAJENOG BORAVIŠTA: ZAGREB: ZAGREBAČKA BB										
4. OIB PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI: 12345678901										
II. PODACI O DUGOTRAJNOJ IMOVINI										
Red. br.	NAZIV STVARI ILI PRAVA	ISPRAVA BROJ/ NADNEVAK	NABAVNA VRIJEDNOST	KNJIGOV. VRIJEDNOST	VIJEK TRAJANJA	STOPA OTPISA	IZNOS OTPISA	KNJIGOVOD. VRIJEDN. STVARI ILI PRAVA NA KRAJU GODINE	AOP OZNAKA DUG. IM.	DATUM OTUĐENJA DUGOTRAJNE IMOVINE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Stroj za pakiranje	Rn.105/1/Iod 8.2016.	50.000,00	50.000,00	4	25%	4.166,00	45.833,34	6	
2.	Računalo HP	Rn. 49/1/Iod 1.2016.	10.000,00	10.000,00	2	50%	5.000,00	5.000,00	9	

Izvor: Internet stranice Hrvatske obrtničke komore

5.4 Evidencija o tražbinama i obvezama

Obrazac TO propisan je Pravilnikom o porezu na dohodak³⁶ i njegov je sastavni dio.

To je evidencija o svim ispostavljenim i primljenim računima, osim onih naplaćenih ili plaćenih na način koji ima obilježja gotovinskog plaćanja. Mora sadržavati podatke o rednom broju,

³⁶ Čl. 47. Pravilnika o porezu na dohodak (NN br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23, 16/25)

nazivu kupca odnosno dobavljača, broju i nadnevku izlaznog odnosno ulaznog računa i zaračunatom iznosu, nadnevku plaćanja/naplate te plaćenom odnosno naplaćenom iznosu.

Porezni obveznici PDV-a koji vode knjigu primljenih i izdanih računa ne trebaju voditi evidenciju o tražbinama i obvezama dok su porezni obveznici PDV-a koji knjigu ulaznih i izlaznih računa vode prema plaćenim odnosno naplaćenim računima, obvezni voditi navedenu evidenciju.

S obzirom na navedeno, a sukladno Pravilniku o porezu na dohodak, obveznik koji dohodak utvrđuje temeljem poslovnih knjiga obavezan je voditi evidenciju o tražbinama i obvezama, a mora uključivati osnovne podatke o nastanku, iznosu, partneru i datumu naplate/plaćanja. Cilj je osigurati preglednost poslovnih aktivnosti i točnost podataka za porezne svrhe.

Također, korisna je poreznim obveznicima jer im pomaže pri naplati svojih obaveza te omogućuje detaljan pregled svih potraživanja od kupaca i obveza prema dobavljačima čime omogućuje bolje financijsko planiranje i usklađenost s poreznim propisima tijekom nadzora od strane poreznih tijela.

Slika 5 Obrazac TO

OBRAZAC TO

EVIDENCIJA O TRAŽBINAMA I OBEZAMA

I. PODACI O POREZNOJ OBEZNIKU											
1. IME I PREZIME: IVICA IVANČIĆ											
2. ADRESA: ZAGREB, ZAGREBAČKA BB											
3. NAZIV I ADRESA DJELATNOSTI: "IVICA" OBRT ZA PROIZVODNJU I USLUGE, ZAGREB, ZAGREBAČKA BB											
II. PODACI O TRAŽBINAMA I OBEZAMA											
R.BR.	KUPAC/DOBAVLJAČ	IZLAZNI RAČUNI					ULAZNI RAČUNI				
		BROJ	NADNEVAK	IZNOS	NAPLAĆENO		BROJ	NADNEVAK	IZNOS	NAPLAĆENO	
					NADNEVAK	IZNOS				NADNEVAK	IZNOS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Svjetlost d.o.o.	1/1/1	09.01.2017	450	16.01.2017	450.00	-	-	-	-	-
2	Sigurnost obrt	-	-	-	-	-	12/1/1	10.01.2017	1,000.00	17.01.2017	1,000.00

Izvor: Internet stranice Hrvatske obrtničke komore

6 PRIJAVA POREZA NA DOHODAK

Porezni obveznici koji ostvaruju dohodak od samostalne djelatnosti obvezni su podnijeti godišnju poreznu prijavu nakon isteka poreznog razdoblja. Utvrđenu svotu dohotka od obavljanja samostalne djelatnosti treba unijeti u obrazac Prijava poreza na dohodak – obrazac DOH.

Godišnju poreznu prijavu podnosi porezni obveznik ako u poreznom razdoblju ostvari dohodak (ili gubitak) od samostalne djelatnosti iz čl. 29. Zakona i djelatnosti po osnovi kojih se dohodak utvrđuje i oporezuje kao dohodak od samostalne djelatnosti prema čl. 30. – 35. Zakona na temelju evidentiranih primitaka i izdataka u Obrascu KPI. Ministarstvo financija za svaku godinu daje i Uputu za sastavljanje godišnje porezne prijave. Zadnja Uputa odnosi se na 2024. godinu – Godišnja prijava poreza na dohodak i provedba posebnog postupka utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak za 2024. godinu (*dalje. Uputa*) MF KLASA: 410-01/25-01/185, od 24. veljače 2025. godine³⁷.

Zakonom o porezu na dohodak³⁸ propisano je da godišnju poreznu prijave obavezno podnose porezni obveznici koji u poreznom razdoblju ostvare dohodak od samostalne djelatnosti, odnosno porezni obveznici koji vode poslovne knjige (Obrazac KPI). Primitke i izdatke evidentiraju prema načelu blagajne.

Prema Zakonu o porezu na dohodak³⁹ i Pravilniku o porezu na dohodak⁴⁰ prijava na propisanom obrascu DOH predaje se nakon isteka poreznog razdoblja (kalendarske godine) čiji je sadržaj propisan člankom 62. Pravilnika. Prijava se predaje nadležnoj ispostavi PU koja je mjesno nadležna prema mjestu prebivališta, odnosno uobičajenog boravišta poreznog obveznika najkasnije do kraja veljače tekuće godine za prethodnu godinu. To znači da je za dohodak 2024.godine krajnji rok predaje 28. veljače 2025.godine.

Obveznici poreza na dohodak koji obavljaju samostalnu djelatnosti i djelatnost obrta u supoduzetništvu ili zajedničkom obrtu trebaju predati prijavu za 2024.godinu na obrascu DOH-Z za zajednički ostvareni dohodak najkasnije do kraja siječnja 2025.godine, odnosno do

³⁷ https://www.porezna-uprava.hr/HR_publicacije/Lists/mislenje33/Display.aspx?id=19813 – pristupljeno 15.03.2025.godine

³⁸ Čl. 48. Zakona o porezu na dohodak, NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

³⁹ Čl. 50 Zakona o porezu na dohodak, NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

⁴⁰ Čl. 60. Pravilnika o porezu na dohodak (NN br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23, 16/25)

31.1.2025.godine. Tek nakon toga, svaki supoduzetnik predaje prijavu za svoj dio dohotka te možebitno ostvarene ostale dohotke u poreznom razdoblju, a do 28.veljače 2025.godine.

Ako je tuzemni porezni obveznik tijekom godine mijenjao prebivalište ili uobičajeno boravište u općinama ili gradovima u RH, prebivalištem ili uobičajenim boravištem za utvrđivanje godišnjeg poreza na dohodak i prireza smatra se ona općina ili grad u kojemu je imao prebivalište ili uobičajeno boravište dulji, odnosno pretežiti dio godine.

Razdoblje utvrđivanja dohotka je, u pravilu, kalendarska godina, a može biti i kraće, ako je tuzemni porezni obveznik počeo ili prestao obavljati djelatnost tijekom godine, ako je rezident RH promijenio status u nerezidenta, i obratno i sl. Neovisno o tome za koje se razdoblje utvrđuje porez na dohodak, godišnju poreznu prijavu treba predati uvijek najkasnije do kraja veljače tekuće godine za prethodnu godinu, odnosno kao da je riječ o cijelom poreznom razdoblju.

Nadalje, u skladu s Zakonom o porezu na dohodak⁴¹, obveznicima poreza na dohodak, koji su obvezni podnijeti godišnju poreznu prijavu, a ne podnesu ju, ili ako su podatci iz godišnje prijave netočni ili nepotpuni, porez na dohodak utvrđuje se procjenom.

Ako porezni obveznik zbog opravdanih razloga, odnosno onih za koje nije odgovoran (boravak na liječenju, elementarne nepogode, viša sila), propusti predati poreznu prijavu (koju je obvezno ili dragovoljno trebao predati) u zakonskom roku do 28. veljače 2025. godine, može podnijeti zahtjev za povrat u prijašnje stanje, prema Općem poreznom zakonu⁴².

Zahtjev za povrat u prijašnje stanje podnosi se u roku od osam dana od dana kada je prestao razlog koji je prouzročio propuštanje, odnosno od dana kada je doznao za uzrok, a u istom roku istodobno treba predati poreznu prijavu. Nakon isteka roka od tri mjeseca od propuštenog roka (31. svibnja 2025.), porezni obveznik više ne može podnijeti zahtjev za povrat u prijašnje stanje niti obaviti propuštenu radnju, odnosno predati poreznu prijavu, osim ako je propuštanje i toga roka izazvala viša sila. O zahtjevu za povrat u prijašnje stanje nadležna ispostava PU odlučuje rješenjem.

Na temelju poreznih prijava koje su porezni obveznici obvezni podnijeti, ali ih nisu podnijeli u propisanim rokovima, pri čemu nisu postojali opravdani razlozi za propuštanje roka, PU

⁴¹ čl. 48. st. 4. Zakona o porezu na dohodak, NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

⁴² čl. 94. Općeg Poreznog zakona (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 42/20, 114/22, 152/24)

utvrđuje godišnji porez na dohodak i prirez procjenom⁴³ te se u skladu s Općim poreznim zakonom⁴⁴ neprijavljivanje smatra težim poreznim prekršajem. Kazna za nepodnošenje porezne prijave propisana je odredbama čl. 193. st. 1. t. 6. OPZ-a. Novčanom kaznom od 660,00 do 33.810,00 € kaznit će se poreznog obveznika koji ne preda poreznu prijavu u propisanom roku, a za to nema opravdan razlog.

6.1 DOH obrazac

Prijavu poreza na dohodak na Obrascu DOH trebaju predati porezni obveznici kao jedini nositelji samostalne djelatnosti, ali i supoduzetnici za dio dohotka koji su stekli obavljanjem zajedničke djelatnosti na temelju rješenja PU. Obrazac DOH koji će biti naveden u primjeru temelji se na podacima iz Knjige primitaka i izdataka kao osnovne poslovne knjige koju je obveznik poreza na dohodak obavezan voditi. Za primjer je stavljen ugostiteljski obrt IVAN, vlasnik Ivan Ivić.

6.1.1 Opći podaci

Na prvoj stranici DOH obrasca upisuju se opći podaci poreznog obveznika:

- ime i prezime i ime roditelja; adresa prebivališta ili uobičajenog boravišta, broj telefona, adresa elektroničke pošte, osobni identifikacijski broj
- podatak o prebivalištu/uobičajenom boravištu i boravku na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti prema posebnom propisu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske i na području grada Vukovara utvrđenog prema posebnom propisu o obnovi i razvoju Grada Vukovara
- podaci o invalidnosti/tjelesnom oštećenju uključujući i podatke o invalidnosti HRVI iz Domovinskog rata te promjene u svezi s invalidnosti
- podatak o broju računa otvorenog kod banke i naziv banke
- podaci o opunomoćeniku ili poreznom savjetniku
- podaci o uzdržavanim članovima uže obitelji
- podaci o uvećanju osobnog odbitka kao npr. dana darovanja (do 2% primitaka tekuće godine) i plaćene doprinose za zdravstveno osiguranje koje također uvećavaju osobni

⁴³ čl. 48. st. 4. Zakona o porezu na dohodak (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24)

1 čl. 92. OPZ-a (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 42/20, 114/22, 152/24)

⁴⁴ čl. 193. Općeg Poreznog zakona (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 42/20, 114/22, 152/24)

odbitak te se ne knjiže kao izdatak na obrascu KPI, nego se evidentiraju samo kao osobni odbitak na ovoj stranici.

U nastavku prikazujem podatke prve stranice obrasca DOH, u kojem je primjeru porezni obveznik koristio osobni odbitak za jedno uzdržavano dijete.

Slika 6 Izgled prve stranice obrasca DOH

1. OPĆI PODACI						
1.1. IME I PREZIME / IME RODITELJA:		IVAN IVIĆ				
1.2. ADRESA (mjesto, ulica i kućni broj):		ZELENI TRG 5				
1.2.1. Telefon:		XXXXXX				
1.2.2. Adresa elektroničke pošte:		XXXXXX				
1.3. OIB:		XXXXXX				
1.4. POTPOMOGNUTA PODRUČJA ¹ I PODRUČJE GRADA VUKOVARA (zaokružiti područje)		NE				
1.5. PROMJENA PREBIVALIŠTA / UOBIČAJENOG PREBIVALIŠTA TIJEKOM GODINE						
R. br.	RAZDOBLJE	DRŽAVA	MJESTO	ULICA I KUĆNI BROJ	Polupom. podr. i Grad Vukovar ²	
1.	od do					
2.	od do					
3.	od do					
1.6. INVALID I HRVATSKI RATNI VOJNI INVALID IZ DOMOVINSKOG RATA (HRVI)						
R. br.	RAZDOBLJE INVALIDNOSTI	HRVI DA / NE	OZNAKA INVALIDNOSTI ³ (zaokružiti)		POSTOTAK INVALIDNOSTI (ispunjava HRVI)	
1.	od do		I I*			
2.	od do		I I*			
1.7. BROJ RAČUNA:		XXXXXXX				
OTVOREN U (naziv i sjedište):		ZAGREBAČKA BANKA d.d.				
1.8. PODACI O OPUNOMOĆENIKU / POREZOM SAVJETNIKU						
1.8.1. NAZIV / IME I PREZIME:						
1.8.2. ADRESA SJEDIŠTA / PREBIVALIŠTA / BORAVIŠTA:						
1.8.3. OIB:						
2. PODACI O UZDRŽAVANIM ČLANOVIMA UŽE OBITELJI						
R. br.	IME I PREZIME I SRODSTVO	OIB	Polupom. podr. i Gr. Vukovar (P1, P2)	Invalid (I ili I*)	RAZDOBLJE KORIŠTENJA (od- do)	Osobni odbitak dijeli se s osobnim Postotak osobnog odbitka
1.	IVANA IVIĆ	XXXXXXX			01.01.- 31.12.2023.	/
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
3. PODACI U UVEĆANJU OSOBNOG ODBITKA ZA						
3.1. PLAĆENE DOPRINOSI ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE U TUZEMSTVU						
3.2. DANA DAROVANJA						
3.3. UKUPNO (3.1.+3.2.)						

Izvor: Samostalna izrada autorice sukladno obrascu preuzetog s RRIF-a⁴⁵

⁴⁵ <https://www.rrif.hr/> - pristupljeno 15.ožujka 2025.godine

6.1.2 Dohodak od samostalne djelatnosti

Najvažnija stranica za obračun dohotka jest 5. stranica navedenog obrasca u koji se upisuje ukupan dohodak od samostalne djelatnosti obrta, slobodnih zanimanja, poljoprivrede i šumarstva i djelatnosti koji se oporezuju kao samostalna djelatnost, a prema pregledu primitaka i izdataka.

Slika 7 Dio Obrasca DOH

4.3. DOHODAK OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI OBRTA, SLOBODNIH ZANIMANJA, POLJOPRIVREDE I ŠUMARSTVA I DJELATNOSTI KOJE SE OPOREZUJU KAO SAMOSTALNA DJELATNOST (prema pregledu primitaka i izdataka)								
OIB POREZNOG OBVEZNIKA:				XXXXXX				
4.3.1. DOHODAK/ GUBITAK OSTVAREN U TEKUĆOJ GODINI								
4.3.1.1. TUZEMNI DOHODAK								
R. br.	Dohodak / gubitak pojedinca	Umanjenja dohotka / uvećanje gubitka pojedinca (ukupno pod 4.3.5. stupac 3)	ZAJEDNIČKI DOHODAK		GUBITAK (<0)	DOHODAK (> ili = 0)	UPLAĆENI POREZ I PRIREZ	
			OIB nositelja zajedničke djelatnosti	Iznos dohotka / gubitka			TUZEMNI	INOZEMNI
1	2	3	4	5	6 (2-3+5)	7 (2-3+5)	8	9
1.	20.000,00					20.000,00	200,00	
2.								
3.								
4.3.1.2. INOZEMNI DOHODAK								
1	DRŽAVA IZVORA				6	7	8	9
1.								
2.								
3.								
UKUPNO 4.3.1.						20.000,00	200,00	

Izvor: Izvor: Samostalna izrada autorice sukladno obrascu preuzetog s RRIF-a

Na ovu poziciju upisuje se ostvareni dohodak ili gubitak na temelju podataka iz knjige primitaka i izdataka te ukupno uplaćeni predujmovi poreza na dohodak za određeno razdoblje za koji se podnosi navedeni obrazac. U ovom primjeru, obrtnik Ivan Ivić ostvario je dohodak od 20.000,00 eura te je ukupno uplatio 200,00 eura predujma poreza na dohodak.

Potrebno je napomenuti, da ukoliko postoji gubitak iz prethodnih razdoblja, potrebno je unijeti taj podatak pod poziciju 4.3.2.umanjenje za preneseni gubitak kojim smanjujemo dohodak za navedeno razdoblje. Prema članku 38. Zakona o porezu na dohodak, porezni gubitak može se nadoknaditi (odbiti) samo od dohotka po osnovi kojega je i utvrđen, odnosno samo gubitak utvrđen na temelju obavljanja samostalne djelatnosti i to samo u sljedećih pet poreznih razdoblja pa se tako po godišnjoj prijavi za 2024. godinu može pokriti gubitak nastao u samostalnoj djelatnosti počinjući od 2019. godine, za koji je Porezna uprava izdala rješenje.

Odbitak gubitka je dopušten u tekućem poreznom razdoblju ako se nije mogao odbiti tj. nadoknaditi u prethodnim poreznim razdobljima te se preneseni gubici nadoknađuju prema redoslijedu njihova nastanka. Navedeno se upisuje u poziciju 4.3.6.

Slika 8 Dio Obrasca DOH

4.3.2. UMANJENJE ZA PRENESENI GUBITAK (4.3.6. stup. 4)					
4.3.3. UKUPNO DOHODAK (4.3.1. stup. 7. – 4.3.2.), UPLAĆENI POREZ I PRIREZ		20.000,00	200,00		
4.3.4. PREDUJAM POREZA NA DOHODAK ZA SLJEDEĆE POREZNO RAZDOBLJE¹			135,52		
4.3.5. UMANJENJA DOHOTKA POJEDINCA					
R. br.	UMANJENJE DOHOTKA ZA		IZNOS		
1	2		3		
1.	PLAĆE NOVOZAPOSLENIH OSOBA				
2.	DRŽAVNE POTPORE ZA NAUKOVANJE ZA OBRTNIČKA ZANIMANJA				
3.	DRŽAVNE POTPORE ZA OBRAZOVANJE I IZOBRAZBU				
4.	IZDATKE ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA				
UKUPNO 4.3.5.					
4.3.6. GUBITAK OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI ZA PRIJENOS					
R. br.	GODINA	Iznos prenesenog gubitka	Umanjenje gubitka u tekućoj godini	Iznos gubitka u tekućoj godini (pod 4.3.1. STUP. 6)	GUBITAK ZA PRIJENOS
1	2	3	4	5	6 [(3-4) ili (3+5)]
1.					
2.					
3.					
4.					

5.					
----	--	--	--	--	--

Izvor: Samostalna izrada autorice sukladno obrascu preuzetog s RRIF-a

Također, upisuje se podatak o predujmu poreza na dohodak za sljedeće porezno razdoblje pod pozicijom 4.3.4. Način utvrđivanja i plaćanja mjesečnog predujma propisan je člankom 37. Zakona o porezu na dohodak koji propisuje da se mjesečni predujam utvrđuje se i plaća na temelju podataka u podnesenoj godišnjoj prijavi poreza na dohodak tako da se porezna obveza za koju se utvrđuje predujam dijeli s brojem mjeseci istog razdoblja u kojem se samostalna djelatnost obavljala. Ako porezni obveznik u godišnjoj poreznoj prijavi uz dohodak od samostalne djelatnosti iskaže i dohodak iz ostalih izvora, predujam poreza za iduće razdoblje utvrđuje se samo od porezne obveze proizašle od obavljanja samostalne djelatnosti. Navedeno ću detaljno objasniti u 6.poglavlju ovog seminara.

Na poziciji 4.3.5. i 4.3.7. upisuju se podaci koji umanjuju dohodak od ostvarene samostalne djelatnosti, odnosno umanjenja dohotka za plaće novozaposlenih osoba, državne potpore za naukovanje za obrtnička zanimanja, državne potpore za izobrazbu i obrazovanje te izdatke za istraživanje i razvoj sukladno posebnim propisima.

Slika 9 Dio Obrasca DOH

4.3.7. DOHODAK OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI OSTVAREN NA POTPOMOGNUTIM PODRUČJIMA I PODRUČJU GRADA VUKOVARA ZA KOJI SU PROPISANE OLAKŠICE			
R. br.	POTPOMOGNUTA PODRUČJA I PODRUČJE GRADA VUKOVARA	IZNOS DOHOTKA	UDIO (4.3.7. stup.3. / sveukupni dohodak pod 5.) u %
1	2	3	4
1.	I. SKUPINA		
2.	GRAD VUKOVAR		

Izvor: Samostalna izrada autorice sukladno obrascu preuzetog s RRIF-a

6.1.3 Sveukupni dohodak i uplaćeni porez

Na ovoj se poziciji (točka 5) iskazuje suma svih oblika dohodaka i plaćenog poreza i prireza evidentiranih na prethodnim dijelovima Obrasca DOH. To je ujedno i podatak o svim mogućim primitcima neke fizičke osobe, a obrtnik npr. u ovom dijelu **može** pribrojiti i ostvareni dohodak

od povremena samostalnog rada (za članstvo u nadzornom odboru, autorski honorar, dohodak od ugovora o djelu i dr.), što ih na temelju potvrde isplatitelja treba evidentirati u Obrascu DOH.

S obzirom da je u našem primjeru obrtnik Ivan Ivić ostvario samo dohodak od samostalne djelatnosti obrta, upisujemo samo taj podatak o ostvarenom dohotku i uplaćenom porezu.

Slika 10 Dio Obrasca DOH

5. SVEUKUPNO DOHODAK, UPLAĆENI POREZ I PRIREZ (u eurima i centima) (4.1.7. + 4.2.3. + 4.3.3.)	DOHODAK	UPLAĆENI POREZ I PRIREZ	
		TUZEMNI	INOZEMNI
	20.000,00		

Izvor: Samostalna izrada autorice sukladno obrascu preuzetog s RRIF-a

6.1.4 Obvezni prilozi uz obrazac DOH

Uz Obrazac DOH, a u skladu s Pravilnikom o porezu na dohodak⁴⁶, poreznoj prijavi za dohodak od samostalne djelatnosti obrta, slobodnih zanimanja, poljoprivrede i šumarstva i dohodak koji se oporezuje kao dohodak od samostalne djelatnosti, treba priložiti sljedeće dokumente:

- Obrazac P-PPI – izvadak iz poslovnih knjiga s podacima o ukupnim primicima i ukupnim izdacima
- Obrazac DI – popis dugotrajne imovine
- ugovore i isprave o otuđenju radnje, poduzeća ili njihovih dijelova, za poreznog obveznika pojedinca
- isprave o udjelu u zajedničkom dohotku, ako se već ne nalaze u nadležnoj ispostavi PU
- evidenciju o primljenim državnim potporama i poticajima za nabavu dugotrajne imovine i svotama obračunate amortizacije
- dokumentaciju o uništenju plovila, dokumentaciju o primljenim bespovratnim sredstvima za uništenje plovila te izračun razlike između ostatka knjigovodstvene vrijednosti uništenog plovila i svota primljenih sredstava
- za dohodak koji su fizičke osobe ostvarile obavljanjem umjetničke i kulturne djelatnosti koja se oporezuje kao djelatnost slobodnog zanimanja, preslike naloga ili ugovora o

⁴⁶ čl. 63. Pravilnika o porez na dohodak: Narodne novine' br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23, 16/25)

primljenim svotama u novcu ili u drugim dobrima koja se prema odredbama čl. 20. Zakona o pravima samostalnih umjetnika i poticanju kulturnog i umjetničkog stvaralaštva ne oporezuju, temeljem kojih su korištene porezne olakšice

- za neoporezivi dio primitka za isporučeno umjetničko djelo od kojeg se dohodak utvrđuje na način propisan za samostalnu djelatnost iz čl. 30. – 35. Zakona (čl. 22. Zakona o pravima samostalnih umjetnika i poticanju kulturnog i umjetničkog stvaralaštva) potvrde nadležne strukovne umjetničke udruge ili ovlaštene agencije o umjetničkom djelu, temeljem kojih su korištene porezne olakšice
- za priznavanje dijela osobnog odbitka po osnovi danih darovanja, preslike naloga o doznaci u novcu i ugovora odnosno potvrda o danim darovanjima u drugim dobrima i uslugama
- za priznavanje dijela osobnog odbitka po osnovi doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje plaćenih u tuzemstvu, preslike naloga o uplati doprinosa i/ili
- za inozemni dohodak rezidenata dokaz o ostvarenom dohotku i plaćenom porezu u inozemstvu te isprave iz kojih je vidljiv datum isplate primitka.⁴⁷

⁴⁷ Markota, Lj. (2025). Porezna prijava obrtničkih, slobodnih i drugih samostalnih djelatnosti na obrascu DOH-Z i obrascu DOH za 2024.godinu, prilog časopisu Računovodstvo, revizija i financije br. 1/24, str.40.

7 GODIŠNJI OBRAČUN POREZA ZA SAMOSTALNU DJELATNOST

Jedan od priloga obrasca DOH jest obrazac UPO (utvrđivanje porezne obveze). Navedeni obrazac nije obavezan za godišnju prijavu, ali je koristan budući da sadrži rekapitulaciju dohotka i iskorištenih olakšica, smanjenja te osobnih odbitaka u poreznom razdoblju za koju se predaje godišnja porezna prijava te na temelju njega zapravo dobivamo konačan izračun porezne obveze.

Također, navedeni obrazac je koristan iz razloga što je obrazac DOH obračunski obrazac za porezne obveznike koji ostvaruju samo dohodak od samostalne djelatnosti, a ne prenose gubitak, odnosno ne ostvaruju dohotke iz drugih izvora. U tom slučaju Porezna uprava ne donosi rješenje o utvrđenoj godišnjoj obvezi i predujmu poreza na dohodak, već se obrađena godišnja prijava vidi na porezno-knjigovodstvenoj kartici poreznog obveznika u kojoj je vidljivo knjiženje godišnje prijave.

S obzirom na navedeno, rješenje o utvrđenoj godišnjoj obvezi poreza na dohodak izdaje se obvezniku u sljedećim slučajevima:

- uz dohodak od samostalne djelatnosti u prijavi prijavljuje i neke druge vrste dohodaka
- obavlja samo samostalnu djelatnost s utvrđenim gubitkom
- obavlja samo samostalnu djelatnost s prijenosom gubitka iz ranijih godina
- nije prihvaćen dohodak iskazan u poreznoj prijavi.

Na poziciji 9.1. utvrđuje se osnovni osobni odbitak svakog poreznog obveznika te pod 9.2. prenosi već utvrđen osobni odbitak (podatak pod 3.3.) za plaćene doprinose za zdravstveno osiguranje u tuzemstvu i dana darovanja te se sveukupno godišnji osobni odbitak evidentira pod 9.3. Sukladno Zakonu o porezu na dohodak⁴⁸, osnovni osobni odbitak za 2024.godinu iznosi 560,00 eura.

U navedenom primjeru vlasnik obrta Ivo Ivić koristi osnovni osobni odbitak i olakšicu za jedno dijete temeljem Zakona o porezu na dohodak. Osobni odbitak se uvijek priznaje za cijelo porezno razdoblje neovisno o tome za koje se razdoblje dohodak prijavljuje te s obzirom na navedeno, navedeni porezni obveznik ima pravo na godišnji osobni odbitak u iznosu od 10.080,00 eura.

⁴⁸ Čl. 14. Zakona o porezu na dohodak NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23

Slika 11 Dio Obrasca DOH

9. UTVRĐIVANJE POREZA ZA 2024 GODINU				
9.1. IZNOS DIJELA OSOBNOG ODBITKA ZA POREZNOG OBVEZNIKA I UZDRŽAVANE ČLANOVE				
MJESEC	IZNOS OSNOVNOG OSOBNOG ODBITKA	UKUPAN KOEFICIJENT UVEĆANJA OSNOVNOG OSOBNOG ODBITKA	IZNOS UVEĆANJA OSNOVNOG OSOBNOG ODBITKA	UKUPAN MJESEČNI IZNOS OSOBNOG ODBITKA
1	2 (560,00)	3	4 (st. 3 * 560,00)	5 (st. 2 + st. 4)
I.	560,00	0,50	280,00	840,00
II.	560,00	0,50	280,00	840,00
III.	560,00	0,50	280,00	840,00
IV.	560,00	0,50	280,00	840,00
V.	560,00	0,50	280,00	840,00
VI.	560,00	0,50	280,00	840,00
VII.	560,00	0,50	280,00	840,00
VIII.	560,00	0,50	280,00	840,00
IX.	560,00	0,50	280,00	840,00
X.	560,00	0,50	280,00	840,00
XI.	560,00	0,50	280,00	840,00
XII.	560,00	0,50	280,00	840,00
UKUPNO 9.1.				10.080,00
9.2. IZNOS DIJELA OSOBNOG ODBITKA ZA PLAĆENE DOPRINOSE ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE U TUZEMSTVU I DANA DAROVANJA (pod 3.3.)				
9.3. UKUPNO GODIŠNJI OSOBNI ODBITAK (9.1. + 9.2.)				10.080,00

Izvor: Samostalna izrada autorice sukladno obrascu preuzetog s RRIF-a

Na poziciji 9.4. utvrđuje se godišnja porezna osnovica koja se dobije na način da se od sveukupnog godišnjeg dohotka (pod 9.4.1.) oduzme ukupno godišnji osobni odbitak (9.4.2.). S obzirom na podatke navedene u ovom obrascu godišnja porezna osnovica iznosi 9.920,00 eura na koju zatim moramo primijeniti odgovarajuću poreznu stopu.

U navedenom primjeru, obrtnik Ivo Ivić ostvario je ukupni godišnji dohodak u iznosu od 20.000,00, a umanjenjem njegovog osobnog odbitka dobivamo godišnju poreznu osnovicu od 9.920,00 eura. Nakon što obračunamo odgovarajuću stopu poreza za grad Zagreb od 23,60% na navedenu osnovicu, dobijemo iznos od 2.341,12 eura na poziciji 9.5.4., a zatim i konačnu ukupnu godišnju obvezu poreza na poziciji 9.5.6.

Slika 12 Dio Obrasca DOH

9.4. UTVRĐIVANJE GODIŠNJE POREZNE OSNOVICE			
9.4.1. SVEUKUPNI GODIŠNJI DOHODAK (pod 5.)			20.000,00
9.4.2. UKUPNI GODIŠNJI OSOBNI ODBITAK (pod 9.3.) ≤ 9.4.1.			10.080,00
9.4.3. GODIŠNJA POREZNA OSNOVICA (9.4.1. - 9.4.2.)			9.920,00
9.5. UTVRĐIVANJE GODIŠNJEG POREZA			
9.5.1. GODIŠNJA POREZNA OSNOVICA (9.4.3.)			9.920,00
9.5.2. DIO POREZNE OSNOVICE ZA PRIMJENU NIŽE STOPE POREZA NA DOHODAK			9.920,00
9.5.3. DIO POREZNE OSNOVICE ZA PRIMJENU VIŠE STOPE POREZA NA DOHODAK			0,00
9.5.4. GODIŠNJI POREZ PO NIŽOJ STOPI	ZAGREB	23,60%	2.341,12
9.5.5. GODIŠNJI POREZ PO VIŠOJ STOPI		35,40%	0,00
9.5.6. UKUPNA GODIŠNJA OBVEZA POREZA (9.5.4. + 9.5.5.)			2.341,12
9.5.7. PROSJEČNA POREZNA STOPA { 9.5.6. / 5. DOH * 100 }			11,71%

Izvor: Samostalna izrada autorice sukladno obrascu preuzetog s RRIF-a

Zatim se utvrđuje razlika poreza za uplatu ili povrat. Konačna porezna obveza utvrđuje se nakon odbitka plaćenih predujmova tijekom godine za koju se obračunava porez na poziciji 9.6.13. ili 9.6.14. ovisno da li je utvrđena razlika za uplatu ili povrat.

RAZLIKA ZA UPLATU (9.6.13.) – porezni obveznik treba platiti razliku poreza po godišnjoj poreznoj prijavi s danom podnošenja godišnje porezne prijave.

RAZLIKA ZA POVRAT (9.6.14.) – riječ je o preplati poreza za koju porezni obveznik može pisanim putem zahtijevati povrat, odnosno, preplaćena se svota može uračunati u predujam poreza idućeg poreznog razdoblja (čl. 46. st. 5. Zakona o porezu na dohodak).

U navedenom primjeru, poreznom obvezniku utvrđena je ukupna porezna obveza u iznosu od 2.341,12 eura, a uplatio je 200,00 eura predujma. S obzirom na navedeno, utvrđena je razlika za uplatu od 2.141,12 eura.

Slika 13 Dio Obrasca DOH

9.6. UTVRĐIVANJE RAZLIKE POREZA	
9.6.1. UMANJENJE POREZA OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI NA PODRUČJU GRADA VUKOVARA ¹	0,00
9.6.2. UMANJENJE POREZA OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI NA POTPOMOGNUTOM PODRUČJU I. SKUPINE ²	0,00
9.6.3. UKUPNO UMANJENJE POREZA OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI (9.6.1.+ 9.6.2.)	0,00
9.6.4. UMANJENJE ZA OLAKŠICU HRVI ³	0,00
9.6.5. UMANJENJE IZ ČL. 84. ST. 5. PRAVILNIKA	
9.6.6. UMANJENJE ZA 50% RAZMJERNOG DIJELA POREZNE OBVEZE KOJA SE ODNOSI NA MIROVINU IZ ČL. 41. ST. 1 ZAKONA	0,00
9.6.7. UMANJENJE ZA 50% RAZMJERNOG DIJELA POREZNE OBVEZE KOJA SE ODNOSI NA DOHODAK OSTVAREN U VUKOVARU I NA PODRUČJIMA I. SKUPINI PO STUPNJU RAZVIJENOSTI IZ ČL. 46. ST. 1 ZAKONA	0,00
9.6.8. GODIŠNJA OBVEZA POREZA NAKON PROPISANIH UMANJENJA	2.341,12
9.6.9. UPLAĆENI PREDUJAM POREZA U TUZEMSTVU (pod 5.)	200,00
9.6.10. UKUPNO UPLAĆENI POREZ U INOZEMSTVU (pod 5.)	
9.6.11. UPLAĆENI POREZ U INOZEMSTVU KOJI SE MOŽE ODBITI [(4.1.3. + 4.1.4. + 4.1.6. + 4.2.2. + 4.3.1.) * 9.5.9] ≤ 9.6.10	
9.6.12. UKUPNO UPLAĆENI POREZ (9.6.9. + 9.6.11.)	200,00
9.6.13. RAZLIKA POREZA ZA UPLATU (9.6.8. - 9.6.12.)	2.141,12
9.6.14. RAZLIKA POREZA ZA POVRAT (9.6.12. - 9.6.9.)	0,00

Izvor: Samostalna izrada autorice sukladno obrascu preuzetog s RRIF-a

Naposljetku se utvrđuje predujam poreza na dohodak za sljedeće porezno razdoblje na poziciji 9.7.2. Poreznom obvezniku Ivanu Iviću određen je mjesečni predujam za sljedeće porezno razdoblje u iznosu od 124,00 eura. Način utvrđivanja mjesečnih predujmova pojasnit ću u sljedećem poglavlju.

Slika 14 Dio Obrasca DOH

9.7. UTVRĐIVANJE PREDUJMA POREZA NA DOHODAK OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI ZA SLJEDEĆE POREZNO RAZDOBLJE		
9.7.1. UDIO DOHOTKA OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI U SVEUKUPNOM DOHOTKU (4.3.3. stupac 7 / sveukupni dohodak pod 5.) u postotku		100,00%
9.7.2. PREDUJAM POREZA NA DOHODAK	12	124,00

Izvor: Samostalna izrada autorice sukladno obrascu preuzetog s RRIF-a

7.1 Utvrđivanje predujma poreza na dohodak za sljedeće porezno razdoblje

Sve fizičke osobe koje ostvaruju dohodak od obrta i slobodnih zanimanja te drugih djelatnosti koje se oporezuju kao obrtničke, a utvrđuju dohodak na temelju poslovnih knjiga i evidencije, obvezne su tijekom kalendarske godine kao poreznog razdoblja plaćati mjesečni predujam poreza na dohodak. Mjesečni se predujam prema Zakonu⁴⁹, utvrđuje i plaća na temelju podataka u podnesenoj godišnjoj prijavi poreza na dohodak.

Poreznim obveznicima koji utvrđuju dohodak od samostalne djelatnosti na temelju poslovnih knjiga PU više ne izdaje rješenje o predujmu poreza na dohodak te je propisano da se mjesečni predujam za 2024. godinu utvrđuje i plaća na temelju podatka iz podnesene godišnje prijave poreza na dohodak.⁵⁰

Navedeno znači da za porezne obveznike koji obavljaju samostalnu djelatnost, istekom roka za podnošenje godišnje porezne prijave godinu, prestaju vrijediti i sva rješenja o plaćanju predujmova poreza na dohodak po osnovi samostalne djelatnosti, a koja su izdana do toga dana.

Prema Zakonu⁵¹ i Pravilniku⁵², tako utvrđeni predujmovi vrijede sve do podnošenja nove porezne prijave za sljedeće porezno razdoblje, pod uvjetom da tijekom poreznog razdoblja nije došlo do izmjene visine predujma, po službenoj dužnosti ili na temelju pisanog zahtjeva poreznog obveznika. Naime, prema čl. 37. st. 3. Zakona, PU može na zahtjev poreznog obveznika izmijeniti visinu predujma i odrediti novu svotu predujma, a prema podnesku koji sadržava sve bitne podatke iz godišnje porezne prijave. Navedeno znači da fizička osoba, uz

⁴⁹ čl. 37. st. 5. Zakona o porezu na dohodak, NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

⁵⁰ čl. 37. st. 1. Zakona o porezu na dohodak, NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

⁵¹ čl. 37. st. 2. Zakona o porezu na dohodak, NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

⁵² Čl. 50 Pravilnika o porezu na dohodak Narodne novine' br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23, 16/25)

zahtjev za izmjenom visine predujma, sastavlja i prilaže izvadak iz poslovnih knjiga, koji sadržava sve poslovne primitke i poslovne izdatke na temelju kojih se utvrđuje dohodak, za što porezni obveznik mora posjedovati vjerodostojnu knjigovodstvenu dokumentaciju. U slučaju da PU ne udovolji zahtjevu poreznog obveznika, tada će se donijeti rješenje kojim se odbija podneseni zahtjev za izmjenom predujma.

Predujam poreza na dohodak koje će samostalne djelatnosti plaćati u 2025. godini treba izračunati u skladu s posljednjim Izmjenama i dopunama Pravilnika o porezu na dohodak⁵³ u kojem je navedeno da se mjesečni predujam poreza na dohodak utvrđuje primjenom niže i više stope i to:

- 15 % na osnovicu do 50.400,00 eura.
- 25 % na osnovicu višu od 50.400,00 eura.

Tablica 3 Način izračuna predujma poreza na dohodak za samostalnu djelatnost

R.BR.	PODACI IZ PRILOGA UPU	IZNOS
1	GODIŠNJA POREZNA OSNOVICA (9.4.3.)	9.920,00
2	DIO POREZNE OSNOVICE DO 47.780,28 EURA ZA PRIMJENU STOPE 15 %	9.920,00
3	DIO POREZNE OSNOVICE ZA PRIMJENU STOPE 25 %	0
4	GODIŠNJI POREZ PO STOPI 15 %	1.488,00
5	GODIŠNJI POREZ PO STOPI 25 %	0,00
6	UKUPNI GODIŠNJI POREZ	1.488,00
7	GODIŠNJA OBVEZA ZA IZRAČUN PREDUJMA	1.488,00
	SVOTA PREDUJMA ZA 2024. GODINU (Ukupna obveza pod 8. / 12)	124,00

Izvor: samostalna izrada autorice

Prema Zakonu⁵⁴, mjesečni predujam poreza na dohodak od samostalne djelatnosti porezni obveznici plaćaju za mjesece koji slijede nakon mjeseca u kojemu je istekao rok za podnošenje godišnje porezne prijave do podnošenja sljedeće godišnje porezne prijave, a to znači da prvi predujam treba platiti za ožujak 2025. godine najkasnije do kraja travnja 2025. godine.

⁵³ čl. 50. st. 4 Čl. 50 Pravilnika o porezu na dohodak Narodne novine' br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23, 16/25)

⁵⁴ čl. 37. st. 2. Zakona o porezu na dohodak, NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

Predujmovi poreza na dohodak plaćaju se mjesečno do zadnjeg dana u mjesecu za prethodni mjesec. Ako porezni obveznik u godišnjoj poreznoj prijavi uz dohodak od samostalne djelatnosti iskaže i dohodak iz ostalih izvora, predujam poreza za iduće razdoblje utvrđuje se samo od porezne obveze proizišle od obavljanja samostalne djelatnosti.

Također, treba napomenuti da sukladno Zakonu⁵⁵, i Porezna uprava može na temelju obavljena očevida i inspekcijskog nadzora, podataka iz obrađenih godišnjih poreznih prijava ili drugih podataka o poslovanju poreznog obveznika s kojima raspolaže, izmijeniti rješenje o plaćanju predujmova ako je doneseno, odnosno može donijeti rješenje i utvrditi nove svote mjesečnih predujmova.

7.2 Plaćanje godišnjeg poreza na dohodak

Obveznici poreza na dohodak koji obavljaju samostalne djelatnosti obrta i slobodnih zanimanja, djelatnost poljoprivrede i šumarstva te djelatnosti od koje se dohodak utvrđuje na način propisan za samostalnu djelatnost, koji po godišnjem obračunu utvrde razliku poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak za uplatu, obvezni su dužni iznos poreza i prireza uplatiti sa zadnjim danom roka za podnošenje godišnje porezne prijave⁵⁶, odnosno do 28.veljače 2025.godine za 2024.godinu. Za tako utvrđeni dohodak od obavljanja samostalne obrtničke djelatnosti PU ne izdaje porezno rješenje.

Iznimno PU izdaje rješenje o plaćanju poreza na dohodak u sljedećim slučajevima:

- kada porezni obveznik uz dohodak od samostalne djelatnosti ostvaruje i dohodak od nesamostalnog rada ili neki drugi izvor dohotka
- kada PU utvrđuje dohodak procjenom⁵⁷.

Obveze poreza na dohodak tekućeg razdoblja, odnosno povrat, obaviti će se samo ako porezni obveznik nema istodobno dospjele, a neplaćene druge poreze ili druga javna davanja.⁵⁸ Prema tome, više plaćeni porez na dohodak može se uračunati u obvezu poreza ili vratiti poreznom

⁵⁵ Čl. 37.st. 6. Zakona o porezu na dohodak NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

⁵⁶ čl. 46. st. 7. Zakona o porezu na dohodak NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

⁵⁷ Čl. 50. st. 3. Pravilnika o porezu na dohodak Narodne novine' br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23, 16/25)

⁵⁸ čl. 58. st. 4. Zakona o porezu na dohodak NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

obvezniku samo u slučaju ako porezni obveznik nema evidentiranih nepodmirenih obveza po osnovi poreza i drugih javnih davanja.

Također, treba napomenuti kako obveznik poreza na dohodak od samostalne djelatnosti, više plaćeni porez, odnosno ukoliko se utvrdi razlika za povrat, vraća se na njihov zahtjev ili im se uračunava u predujam za iduće razdoblje, do iskorištenja preplaćenog iznosa. Pisani zahtjev za povrat više plaćenog poreza, porezni obveznik mora podnijeti uz obrazac DOH.

7.3 Doprinosi za samostalne djelatnosti

Od prvoga siječnja 2014. godine na snazi je Obrazac JOPPD putem kojega su svi isplatitelji dužni izvještavati Poreznu upravu i Središnji registar osiguranika (REGOS) o svim oporezivim i većini neoporezivih primitaka. Puni naziv Obrasca JOPPD je „Izvješće o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obvezna osiguranja“, a skraćeni naziv JOPPD nastao je ne samo kao kratica sadržaja, već i kako bi se naglasilo da se radi o jedinstvenom obrascu na kojem će se objedinjavati više različitih podataka.⁵⁹

Obveznici dostavljanja Obrasca JOPPD su svi subjekti koji su prema propisima o obveznim doprinosima određeni kao obveznici obračunavanja, odnosno obveznici plaćanja doprinosa, a navedeno se odnosi na porezne obveznike koji obavljaju samostalnu djelatnost.

Za staž osiguranja od 1. siječnja 2016. godine (za obvezu doprinosa koja dospijeva 15. veljače 2016. godine) za osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost od koje dohodak utvrđuju temeljem poslovnih knjiga sukladno odredbama Zakona o porezu na dohodak, Porezna uprava neće izdavati rješenje o obvezi doprinosa, već će takve osobe same za sebe utvrđivati osnovicu i iznose doprinosa i o tome podnositi Izvješće o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obvezna osiguranja (Obrazac JOPPD). S obzirom na navedeno, JOPPD obrazac je obračunska isprava na temelju koje se obveznici poreza na dohodak od samostalne djelatnosti samostalno zadužuju i obračunavaju doprinose za obvezna osiguranja.

Osnovice za obračun doprinosa za sva obvezna osiguranja u RH po svima osnovama obveznih osiguranja utvrđuju se za svaku kalendarsku godinu prema prosječno isplaćenoj mjesečnoj plaći kod pravnih osoba u RH u razdoblju siječanj – kolovoz prethodne godine prema objavi Državnog zavoda za statistiku. Doprinosi za obvezna osiguranja obrtnika i slobodnih zanimanja prema osnovicama, objavljenim u Naredbi o iznosima osnovica za obračun doprinosa za

⁵⁹ Porezni vjesnik: Dražen Opalić i Iva Uljanić Škreblin: Sadržaj, način popunjavanja i rokovi dostavljanja izvješća o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima Obrazac JOPPD s primjerima, srpanj 2016.

obvezna osiguranja, koju donosi ministar financija za svaku godinu. Obvezni doprinosi obračunavaju se na osnovice po stopama za:

- mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti 15 %
- mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje po stopi od 5 %,
- obvezno zdravstveno osiguranje po stopi od 16,5 %.⁶⁰

Ministar financija donio je Naredbu o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2025. g. (Narodne novine 137/2024). Sve mjesečne i godišnje osnovice u sustavu obveznih doprinosa za 2025. godinu ovise o prosječnom iznosu mjesečne plaće (bruto) isplaćene po jednom zaposlenom kod pravnih osoba u Republici Hrvatskoj u razdoblju siječanj-kolovoz 2024. godine, koja iznosi 1.798,00 eura prema objavi Državnog zavoda za statistiku. S obzirom na navedenu Naredbu, osnovice za obrtnike i slobodna zanimanja za 2025.godinu iznose:

Slika 15 Prikaz mjesečnih osnovica za izračun doprinosa za 2025.godinu

Opće osnovice				
Najniža mjesečna osnovica		683,24 eura za obračun bolovanja i sl.		
Najviša mjesečna osnovica		10.788,00 eura		
Najviša godišnja osnovica		129.456,00 eura		

Mjesečne osnovice za obračun doprinosa za obvezna osiguranja				
Osnova obveznog osiguranja	Osnovica	Mirovinsko osiguranje* 15% + 5%	Zdravstveno osiguranje 16,5%	Ukupni doprinosi
Samostalna djelatnost obrta				
Obveznici poreza na dohodak	1.168,70	175,31 + 58,44 233,75	192,84	426,59
Obveznici poreza na dobit (poduzetnič. plaća)	1.977,80	296,67 + 98,89 395,56	326,34	721,90
Porez plaćaju u paušalnom iznosu	719,20	107,88 + 35,96 143,84	118,67	262,51
Samostalna djelatnost slobodnih zanimanja				
Dohodak od samostalne djelatnosti	1.977,80	296,67 + 98,89 395,56	326,34	721,90
Ostale samostalne djelatnosti - dohodak	1.168,70	175,31 + 58,44 233,75	192,84	426,59
Samostalne djelatnosti poljoprivrede i šumarstva				
Dohodak od samostalne djelatnosti	988,90	148,34 + 49,45 197,79	163,17	360,96
Porez plaćaju u paušalnom iznosu	719,20	107,88 + 35,96 143,84	118,67	262,51

Izvor: Internet stranice Hrvatske obrtničke komore

⁶⁰ [Obvezni doprinosi obrtnika | Hrvatska obrtnička komora \(hok.hr\)](https://hok.hr/),

7.4 Doprinosi na temelju druge djelatnosti

Druga djelatnost je samostalna djelatnost (npr. obrt, slobodno zanimanje, poljoprivreda i šumarstvo, ostale djelatnosti) koju nositelj djelatnosti obavlja **istodobno** uz osiguranje po osnovi radnog odnosa ili po bilo kojoj od osnova obveznih osiguranja. Obračun doprinosa po osnovi obavljanja druge djelatnosti ovisi o činjenici da li osoba utvrđuje dohodak temeljem poslovnih knjiga ili se taj dohodak utvrđuje u paušalnom iznosu.

Poreznim propisima i propisima o obveznom osiguranju nije zabranjeno obavljanje samostalne djelatnosti uz istodobni radni odnos. Pritom nije bitno je li radni odnos osnovan s drugom pravnom ili fizičkom osobom ili je radni odnos sklopljen s društvom (d.o.o., d.d. i dr.) čiji je jedini član društva osoba koja obavlja neku od samostalnih djelatnosti. Jednako tako, obavljanje samostalne djelatnosti uz radni odnos nije uvjetovano radnim odnosnom sklopljenim na puno ili nepuno radno vrijeme odnosno dopunsko zapošljavanje.

Iznos prema kojemu se obračunavaju iznosi doprinosa za određenu godinu po osnovi obavljanja druge djelatnosti je godišnja osnovica. Godišnja osnovica za obračun doprinosa u slučaju obavljanja druge djelatnosti uz radni odnos je ostvareni dohodak poreznog obveznika od obavljanja samostalne djelatnosti u poreznom razdoblju (ili paušalno utvrđeni dohodak, odnosno dobitak). Međutim, najviša godišnja osnovica za obračun doprinosa za 2024. godinu može iznositi najviše do umnoška svote prosječne mjesečne bruto-plaće po zaposlenome kod pravnih osoba u RH za razdoblje siječanj – kolovoz prethodne (2023. godine), koeficijenta 0,65 i brojke 12. Prosječna bruto-plaća u navedenom razdoblju iznosi 1.560,00 € (Nar. nov., br. 131/23.). To znači da najviša osnovica za obračun doprinosa ako se samostalna djelatnost obavlja uz radni odnos ne može biti veća od 12.168,00 € ($1.560,00 \times 0,65 \times 12$). Navedeno proizlazi iz čl. 12. Naredbe o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2024. godinu (Nar. nov., br. 150/23.).⁶¹

Osoba koja obavlja drugu djelatnost, a dohodak utvrđuje temeljem poslovnih knjiga, sama je obveznik obračunavanja i plaćanja doprinosa. Godišnja osnovica za obračun doprinosa je ostvareni dohodak u poreznom razdoblju (prije umanjenja dohotka za preneseni gubitak i ostala umanjenja i uvećanja). To znači, ako je za porezno razdoblje ostvaren gubitak, ne postoji obveza za plaćanje doprinosa. Ako je razdoblje obavljanja druge djelatnosti kraće od

⁶¹ Markota, Lj. (2025). Porezna prijava obrtničkih, slobodnih i drugih samostalnih djelatnosti na obrascu DOH i DOH-Z za 2024.godinu, RRIF, broj 1/2025

ukupnog razdoblja obavljanja djelatnosti u toj godini, iznos godišnje osnovice razmjernan je broju mjeseci u kojima je obveznik doprinosa obavljao drugu djelatnost u odnosu na broj mjeseci obavljanja djelatnosti u toj godini. Sukladno tome, porezni obveznik dužan je sam obračunati i uplatiti doprinose, a navedeno prijavljuje putem DOH obrasca, na 6.stranici na poziciji pod 4.3.8. Također, treba napomenuti i naglasiti da ako se, primjerice, obrtnička ili samostalna djelatnost obavlja samo dio godine, a drugi je dio godine obrtnik u radnom odnosu, ne treba unositi podatak na Obrazac DOH (nema „preklapanja“).

U našem je slučaju obrtnik Ivo Ivić u cijeloj 2024. godini obavljao obrtničku djelatnost te je vodio poslovne knjige i utvrđivao dohodak kao razliku primitaka i izdataka. Bio je u radnom odnosu i ostvarivao dohodak od nesamostalnog rada u razdoblju od 01. siječnja do 31. siječnja 2024. godine. Podatke bi u tom slučaju trebao evidentirati kako se pokazuje u nastavku:

Slika 16 Prikaz dijela obrasca DOH

4.3.8. OBRAČUN DOPRINOSA PO OSNOVI OBAVLJANJA DRUGE DJELATNOSTI							
1. RAZDOBLJE OBAVLJANJA SAMOSTALNE DJELATNOSTI				2. RAZDOBLJE OBAVLJANJA DRUGE DJELATNOSTI			
Od	01.01.2024.	Do	31.12.2024.	Od	01.01.2024.	Do	31.12.2024.
Od		Do		Od		Do	
Od		Do		Od		Do	
Od		Do		Od		Do	
Od		Do		Od		Do	
3. BROJ MJESECI OBAVLJANJA SAMOSTALNE DJELATNOSTI ¹							12
4. BROJ MJESECI OBAVLJANJA DRUGE DJELATNOSTI ²							12
5. IZNOS DOHOTKA ³ (zbroy stupca 2. i 5. pod 4.3.1)							20.000,00
6. IZNOS DOHOTKA OD DRUGE DJELATNOSTI (r.br. 4. / r.br. 3. * r.br. 5.)							20.000,00
7. IZNOS NAJVIŠE OSNOVICE ZA MJESECE OBAVLJANJA DRUGE DJELATNOSTI ⁴							12.168,00
8. IZNOS OSNOVICE ZA OBRAČUN DOPRINOSA ⁵							12.168,00
9. IZNOS DOPRINOSA ZA MIROVINSKO OSIGURANJE NA TEMELJU GENERACIJSKE SOLIDARNOSTI (r.br. 8. * propisana stopa iz članka 13. Zakona o doprinosima)						7,50%	912,60
10. IZNOS DOPRINOSA ZA MIROVINSKO OSIGURANJE NA TEMELJU INDIVIDUALNE KAPITALIZIRANE ŠTEDNJE (r.br. 8. * propisana stopa iz članka 17. Zakona o doprinosima)						2,50%	304,20
11. IZNOS DOPRINOSA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE (r.br. 8. * propisana stopa iz članka 14. Zakona o doprinosima)						7,50%	912,60

Izvor: samostalna izrada autorice

Prema Zakonu o doprinosima⁶², dospijeće godišnje obveze doprinosa po osnovi obavljanja druge djelatnosti dospijeva na naplatu najkasnije do kraja veljače tekuće godine za prethodnu godinu, što znači do 28. veljače 2025. za 2024. godinu. Obvezu obračunanih doprinosa treba uplatiti na propisane uplatne račune.

⁶² čl. 187. st. 2. Zakona o doprinosima NN 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16, 106/18, 33/23, 114/23, 152/24)

8 OPOREZIVANJE POREZNIH OBVEZNIKA KOJI DOHODAK OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI UTVRĐUJU U PAUŠALNOM IZNOSU

Sve fizičke osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost registriranu sukladno Zakonu o obrtu /NN 143/13., 127/19., i 41/20.), odnosno registrirale su obrt, domaću radinost ili sporedno zanimanje, ili obavljaju samostalnu djelatnost poljoprivrede i šumarstva mogu izabrati paušalni način oporezivanja dohotka.

Zakonom o porezu na dohodak određeno je⁶³ da porezni obveznik koji obavlja samostalnu djelatnost obrta, domaće radinosti ili sporednog zanimanja te djelatnosti poljoprivrede i šumarstva, dohodak i porez na dohodak može utvrđivati u paušalnom iznosu ako nije po toj osnovi obveznik poreza na dodanu vrijednost prema Zakonu o porezu na dodanu vrijednost i ako po osnovi te djelatnosti u poreznom razdoblju ne ostvaruje ukupni godišnji primitak veći od iznosa propisanog za obvezni ulazak u sustav PDV-a. Propisani iznos za obvezni ulazak u sustav PDV-a iznosi 40.000,00 eura u 2024.godini, dok je Izmjenama Zakona u 2025.godini propisan prag od 60.000,00 eura za ulazak u sustav PDV-a.⁶⁴

Dohodak u paušalnom iznosu mogu utvrđivati fizičke osobe koje ostvaruju primitke od obavljanja samostalne djelatnosti obrta i samostalne djelatnosti poljoprivrede i šumarstva. Prema Zakonu⁶⁵, samostalnom djelatnosti obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti smatraju se djelatnosti u smislu zakona kojim se uređuje obavljanje obrta i sve druge posebno navedene gospodarske djelatnosti i/ili ustup uz naknadu ili konačna prodaja imovinskih prava u okviru obrtničke djelatnosti ili djelatnosti slobodnog zanimanja. Zakon⁶⁶ navodi da djelatnost poljoprivrede i šumarstva obuhvaća korištenje prirodnih bogatstava i prodaju, tj. zamjenu od tih djelatnosti dobivenih proizvoda u neprerađenom stanju, a fizičke osobe koje ju obavljaju postaju obveznici poreza na dohodak ako su prema posebnom propisu obveznici poreza na dodanu vrijednost ili su u poreznom razdoblju ostvarili godišnji primitak od 10.685,00 eura s osnove te djelatnosti.

⁶³ Čl. 82. Zakon o porezu na dohodak NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

⁶⁴ Čl. 90. Zakona o porezu na dodanu vrijednost NN br. 73/13, 148/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 39/22, 113/22, 33/23, 114/23, 35/24, 152/24, 52/25; Rješenje USRH 99/13, 153/13)

⁶⁵ Čl. 29. st. 1. Zakon o porezu na dohodak NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

⁶⁶ Čl. 29. st. 3. Zakon o porezu na dohodak NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

Paušalni porez na dohodak i prirez porezu na dohodak smatraju se konačnim dohotkom te obveznik prema toj osnovi ne može podnijeti godišnju poreznu prijavu niti koristiti osobni odbitak.

01. siječnja 2020. godine ukinuta je obveza izdavanja poreznih rješenja vezanih za paušalno oporezivanje. Novina je donesena zbog smanjenja administrativnog opterećenja za obveznike poreza na dohodak u paušalnom iznosu, a uvedeno je samo zaduživanje temeljem ispunjenog i predanog obrasca u kojem porezni obveznik sam obračunava porez – obračunska prijava. Pravilnikom⁶⁷ je propisan način utvrđivanja i visina godišnjeg paušalnog poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak te koje evidencije i izvješća moraju voditi i podnositi Poreznoj upravi. Osmišljeni su novi obrasci: Izvješće o paušalnom dohotku od samostalnih djelatnosti i uplaćenom paušalnom porezu na dohodak i prirezu poreza na dohodak – Obrazac PO-SD, i Izvješće nositelja o paušalnom dohotku od zajedničke samostalne djelatnosti i poduzetnicima u zajedničkoj djelatnosti – Obrazac PO-SD-Z.

Izdavanje poreznih rješenja je zadržano za porezne obveznike koji prvi put, odnosno prvu godinu utvrđuju dohodak i porez na dohodak u paušalnom iznosu. To se odnosi na one porezne obveznike koji prelaze na utvrđivanje dohotka i poreza na dohodak u paušalnom iznosu sa utvrđivanja dohotka i poreza na dohodak na temelju poslovnih knjiga te one porezne obveznike koji otvaraju samostalnu djelatnost u tijeku godine za koju će se dohodak utvrđivati u paušalnom iznosu. Ostali porezni obveznici godišnji dohodak i porez u paušalnom iznosu utvrđuju na temelju izvješća na Obrascu PO-SD, koje podnose Poreznoj upravi najkasnije u roku od 15 dana od dana isteka godine za koju se podnosi. Na temelju predanog obrasca se utvrđuje eventualna razlika godišnjeg paušalnog poreza za uplatu koju je potrebno uplatiti s danom podnošenja obrasca. Ako izvješće nije podneseno ili su podaci u predanom izvješću netočni ili nepotpuni, porez na dohodak će se utvrditi procjenom. Ako Porezna uprava na temelju obavljenog nadzora i prikupljenih podataka o ostvarenom prometu utvrdi da je porezni obveznik ostvario primitke s osnove samostalne djelatnosti iznad iznosa propisanog za obvezni ulazak u sustav PDV-a donosi se rješenje kako dohodak i porez na dohodak ne može više utvrđivati u paušalnom iznosu i utvrđuje obvezu plaćanja predujma poreza na dohodak na način propisan za samostalne djelatnosti Zakonom⁶⁸.

⁶⁷ Pravilnika o porezu na dohodak Narodne novine' br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23, 16/25)

⁶⁸ Čl.30.-35. Zakon o porezu na dohodak NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

Pravilnikom⁶⁹ je propisan način utvrđivanja godišnjeg paušalnog dohotka u slučaju nastanka ili prestanka porezne obveze tijekom poreznog razdoblja. U tom se slučaju porezna obveza utvrđuje razmjerno broju mjeseci obavljanja djelatnosti na način da se računa svaki cijeli kalendarski mjesec u kojem je obveznik obavljao samostalnu djelatnost i posljednji mjesec bez obzira na broj dana obavljanja samostalne djelatnosti.

Propisan je i način utvrđivanja dohodovnog razreda te način postupanja u slučaju promjene načina oporezivanja.

8.1 Porezni obveznici koji mogu odabrati paušalno plaćanje poreza

Uvjeti⁷⁰ koji moraju biti kumulativno zadovoljeni kako bi se porez na dohodak oporezivao u paušalnom iznosu su:

1. fizička osoba po osnovi samostalne djelatnosti obrta te poljoprivrede i šumarstva nije obveznik PDV-a prema Zakonu o PDV-u;
2. ukupni godišnji primici s osnove djelatnosti koju obavlja u poreznom razdoblju ne prelaze iznos propisan za obvezni ulazak u sustav PDV prema Zakonu o PDV-u;
3. istodobno ne obavlja samostalnu djelatnost od koje se dohodak utvrđuje na temelju propisanih poslovnih knjiga.

Fizičke osobe koje mogu odabrati paušalno plaćanje poreza ukoliko zadovoljavaju ove kriterije:

1. samostalne djelatnosti obrta i s obrtom izjednačene djelatnosti;
2. samostalne djelatnosti poljoprivrede i šumarstva;
3. samostalne djelatnosti koja se obavlja kao domaća radinost i sporedno zanimanje.

Djelatnosti slobodnih zanimanja⁷¹ se ne smatraju obrtničkim djelatnostima zbog čega za njih moguće utvrđivati dohodak i plaćati porez na dohodak u paušalnom iznosu. Pod slobodna zanimanja se svrstavaju sljedeće samostalne djelatnosti:

⁶⁹ Pravilnik o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti (NN 1/20., 1/20, 1/21, 156/22, 15/23, 1/24, 16/25)

⁷⁰ Čl. 82. st. 1. Zakon o porezu na dohodak NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

⁷¹ Čl. 29. st. 2. Zakon o porezu na dohodak NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

- zdravstvenih djelatnika, veterinaru, odvjetnika, javnih bilježnika, revizora, inženjera, arhitekata, poreznih savjetnika, stečajnih upravitelja, tumača, prevoditelja, turističkih djelatnika i druge slične djelatnosti;
- znanstvenika, književnika, izumitelja i druge slične djelatnosti;
- predavačke djelatnosti, odgojne djelatnosti i druge slične djelatnosti i/ili
- novinara, umjetnika i sportaša.

Paušalno oporezivanje je moguće i za ostvareni dohodak od samostalne djelatnosti u slučaju obavljanja samostalne djelatnosti u zajedničkom poduzetništvu uz ove uvjete:⁷²

- ukupan primitak od obavljanja djelatnosti ne smije prelaziti prag za upis u sustav PDV-a, odnosno iznos od 40.000,00 eura za 2024.godinu;
- svi poduzetnici pojedinačno moraju ispuniti uvjet da s osnove obavljanja djelatnosti nisu obveznici PDV-a.

Poduzetnici su u obvezi imenovanja nositelja zajedničke djelatnosti koji je odgovoran za izvršavanje propisanih obveza koje proizlaze iz zajedničke djelatnosti. Nositeljem se kod Obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva smatra fizička osoba koja je u Upisniku poljoprivrednih gospodarstava upisana kao nositelj. Zajednički dohodak i njegova raspodjela po pojedinom poduzetniku po podnesenim obrascima PO-SD i PO-SD-Z utvrđuje se privremenim poreznim rješenjem koje se dostavlja nositelju zajedničke djelatnosti.

Ako u tijeku poreznog razdoblja fizička osoba u okviru iste djelatnosti ostvari primitke veće od propisanog praga za ulazak u sustav PDV-a prestaje joj važiti mogućnost paušalnog plaćanja poreza te je obvezna za nastavak poslovanja voditi poslovne knjige. Porezna uprava ukida doneseno rješenje o paušalnom oporezivanju. Ali, ako porezni obveznik obavlja više djelatnosti te dohodak s naslova tih djelatnosti utvrđuje paušalno, ali zasebno (npr. dohodak od obrta i dohodak od imovine) ostvari ukupne primitke veće od propisanog praga za upis u sustav PDV-a, obvezan je upisati se u sustav PDV-a, ali dohodak i dalje može utvrđivati u paušalnom iznosu ukoliko primici s naslova nijednog dohotka promatranog zasebno nisu ostvareni u iznosu većem od propisanog praga.

⁷² Čl. 2. st. 6. i 7. Pravilnik o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti (NN 1/20., 1/20, 1/21, 156/22, 15/23, 1/24, 16/25)

8.2 Evidencije i izvješća

Porezni obveznik koji porez na dohodak od samostalne djelatnosti plaća u paušalnom iznosu vodi sljedeće evidencije:

- a) Evidencije o prometu na Obrascu knjige prometa koji je propisan Pravilnikom o porezu na dohodak i njegov je sastavni dio. U slučaju se djelatnost obavlja u više mjesta tada se Obrazac knjige prometa vodi za svako prodajno mjesto, radnju ili drugo.
- b) Evidencije iznosa naplaćenih u gotovini te iznosa naplaćenih bezgotovinskim putem.
- c) U slučaju promjene načina oporezivanja potrebno je evidentirati popis izdanih i nenaplaćenih računa te popis primljenih i naplaćenih računa s datumom promjene oporezivanja.

Porezni obveznik koji želi prijeći s utvrđivanja dohotka od samostalne djelatnosti temeljem propisanih poslovnih knjiga na utvrđivanje dohotka u paušalnom iznosu obavezan je uz prijavu u registar poreznih obveznika do kraja tekućeg razdoblja za iduće razdoblje, a najkasnije 15 dana po isteku poreznog razdoblja, odnosno kalendarske godine, u skladu s Pravilnikom o porezu na dohodak⁷³ dostaviti:

1. pregled primitaka i izdataka prema podacima iz Knjige primitaka i izdataka:
2. pregled ukupnog iznosa tražbina, a na temelju izdanih računa iz Evidencije o tražbinama i obvezama za porezno razdoblje koje prethodi godini prelaska na utvrđivanje dohotka u paušalnom iznosu.

Dakle, u slučaju prelaska s utvrđivanja dohotka od samostalne djelatnosti temeljem propisanih poslovnih knjiga na utvrđivanje paušalnog dohotka i plaćanje paušalnog poreza na dohodak, porezni obveznik je obavezan postupiti na način propisan za prestanak djelatnosti u skladu s Pravilnikom⁷⁴.

⁷³ Pravilnik o porezu na dohodak Pravilnika o porezu na dohodak NN br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23, 16/25)

⁷⁴ Čl. 41. Pravilnik o porezu na dohodak Pravilnika o porezu na dohodak NN br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23, 16/25)

Za utvrđivanje poreza na dohodak od obavljanja samostalne djelatnosti u paušalnom iznosu⁷⁵ porezni obveznik predaje nadležnoj ispostavi Porezne uprave najkasnije 15 dana po isteku kalendarske godine sljedeća izvješća: Obrazac PO-SD i Obrazac PO-SD-Z.

8.3 Obrazac PO-SD

Obrazac PO-SD podnosi porezni obveznik/nositelj zajedničke djelatnosti i porezni obveznik poduzetnik u zajedničkoj djelatnosti. Obrazac sadržava podatke o poreznom obvezniku, djelatnosti, ostvarenim primicima od pojedinačne djelatnosti koji se razdjeljuju na primitke ostvarene u gotovini, primitke ostvarene bezgotovinskim putem i ukupne primitke, godišnjem paušalnom porezu na dohodak od pojedinačne djelatnosti i broju mjeseci obavljanja djelatnosti, godišnjem paušalnom porezu na dohodak od zajedničke djelatnosti i broju mjeseci obavljanja djelatnosti, ukupni godišnji paušalni dohodak te obračun paušalnog poreza na dohodak. Dio PO-SD obrasca koji se odnosi na obračun paušalnog poreza dohodak sadrži iznos obveze paušalnog poreza na dohodak i prosječna stopa prireza porezu na dohodak, iznos ukupnog paušalnog poreza na dohodak, iznos umanjenja paušalnog poreza na dohodak za područje Grada Vukovara i potpomognutih područja jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu i otoka I. skupine, iznos ukupne obveze paušalnog poreza na dohodak nakon umanjenja, iznos ukupne obveze paušalnog poreza na dohodak, iznos razlike za uplatu ili povrat te iznos mjesečnog paušalnog poreza na dohodak.

⁷⁵ Čl. 82. Zakon o porezu na dohodak (NN 43/13., 127/19., 41/20. i 114/23.), čl. 7. i 8. Pravilnik o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti (NN 1/20., 1/20, 1/21, 156/22, 15/23, 1/24, 16/25)

Slika 17 Obrazac PO-SD

OBRAZAC PO-SD

IZVJEŠĆE O PAUŠALNOM DOHOTKU OD SAMOSTALNIH DJELATNOSTI I UPLAĆENOM PAUŠALNOM POREZU NA DOHODAK
OD __. __. __. DO __. __. __. GODINE

- iznosi u eurima i centima -

I. PODACI O POREZNOJ OBVEZNOSTI									
OIB		IME I PREZIME				ADRESA PREBIVALIŠTA/UOBIČAJENOG BORAVIŠTA			
II. PODACI O DJELATNOSTI									
1. NAZIV I VRSTA DJELATNOSTI									
2. ADRESA OBAVLJANJA DJELATNOSTI									
3. GRAD VUKOVAR I POTPOMOGNUTA PODRUČJA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE I. SKUPINE I OTOCI I. SKUPINE								DA	NE
4. RAZDOBLJE OBAVLJANJA DJELATNOSTI									
OD	DO	OD	DO	OD	DO	OD	DO	OD	DO
III. PODACI O OSTVARENIM PRIMICIMA OD POJEDINAČNE DJELATNOSTI									
PRIMICI NAPLAĆENI U GOTOVINI			PRIMICI NAPLAĆENI BEZGOTOVINSKIM PUTEM				UKUPNO NAPLAĆENI PRIMICI		
1			2				3 (1+2)		
IV. GODIŠNJI PAUŠALNI DOHODAK OD POJEDINAČNE DJELATNOSTI ¹ / BROJ MJESECI OBAVLJANJA DJELATNOSTI ²									
V. GODIŠNJI PAUŠALNI DOHODAK OD ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI / BROJ MJESECI OBAVLJANJA DJELATNOSTI									
VI. UKUPNI GODIŠNJI PAUŠALNI DOHODAK									
VII. OBRAČUN PAUŠALNOG POREZA NA DOHODAK									
1.	IZNOS OBVEZE PAUŠALNOG POREZA NA DOHODAK								
2.	UMANJENJE PAUŠALNOG POREZA NA DOHODAK ZA PODRUČJE GRADA VUKOVARA I POTPOMOGNUTIH PODRUČJA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE I. SKUPINE I OTOCI I. SKUPINE ³								
3.	UKUPNA OBVEZA PAUŠALNOG POREZA NA DOHODAK NAKON UMANJENJA								
4.	UKUPNO UPLAĆENI PAUŠALNI POREZ NA DOHODAK								
5.	RAZLIKA ZA UPLATU/POVRAT								
6.	IZNOS MJESEČNOG PAUŠALNOG POREZA NA DOHODAK ⁴								

Nadnevak _____

POTPIS POREZNOG OBVEZNIKA

Izvor: Internet stranice Porezne uprave⁷⁶

8.4 Obrazac PO-SD-Z

Obrazac PO-SD-Z podnosi nositelj zajedničke djelatnosti ukoliko postoje dva ili više ortaka. U obrascu se dostavljaju i podaci o ostvarenim primicima od obavljanja zajedničke djelatnosti, iznosu godišnjeg paušalnog dohotka od obavljanja zajedničke djelatnosti i broju mjeseci obavljanja djelatnosti te podaci o poduzetnicima i njihovom udjelu u zajedničkoj djelatnosti, a na temelju čega se utvrđuje primitak, odnosno dohodak za svakog ortaka posebno.

⁷⁶ <https://porezna-uprava.gov.hr/> - pristupljeno 20. ožujka 2025. godine

IZVJEŠĆE NOSITELJA O PAUŠALNOM DOHOTKU OD ZAJEDNIČKE SAMOSTALNE DJELATNOSTI I SUPODUZETNICIMA U ZAJEDNIČKOJ
DJELATNOSTI OD __. __. __. DO __. __. __. GODINI

- iznosi u eurima i centima -

I. PODACI O POREZNOM OBVEZNIKU NOSITELJU U ZAJEDNIČKOJ DJELATNOSTI				
IME I PREZIME				
OIB				
ADRESA PREBIVALIŠTA/UOBIČAJENOG BORAVIŠTA				
II. PODACI O ZAJEDNIČKOJ DJELATNOSTI				
Naziv djelatnosti/Matični broj djelatnosti (MBS)				
Adresa djelatnosti				
III. PODACI O OSTVARENIM PRIMICIMA I GODIŠNEM PAUŠALNOM DOHOTKU				
PRIMICI NAPLAĆENI U GOTOVINI		PRIMICI NAPLAĆENI BEZGOTOVINSKIM PUTEM		UKUPNO NAPLAĆENI PRIMICI
1		2		3 (1+2)
IV. GODIŠNJI PAUŠALNI DOHODAK/BROJ MJESECI OBAVLJANJA DJELATNOSTI				
V. PODACI O SUPODUZETNICIMA, UDJELIMA U ZAJEDNIČKOJ DJELATNOSTI, PRIMICIMA I IZNOSU PAUŠALNOG DOHOTKA				
IME I PREZIME	OIB	UDIO U DJELATNOSTI	PRIMITAK	IZNOS PAUŠALNOG DOHOTKA
1	2	3	4	5 (IV * V.3)

Nadnevak _____

POTPIS POREZNOG OBVEZNIKA

Izvor: Internet stranice Porezne uprave

8.5 Utvrđivanje godišnjeg paušalnog dohotka

Dohodovni razred utvrđuje se tako da se izračuna prosječni primitak, a zatim godišnji primitak množenjem prosječnog primitka s 12 mjeseci. Prosječni primitak računamo dijeljenjem ukupnog primitka s brojem mjeseci obavljanja djelatnosti. Godišnji paušalni dohodak utvrđuje se razmjerno broju mjeseci u kojima se obavljala djelatnost, i to u korist poreznog obveznika. U razdoblje obavljanja djelatnosti uračunava se svaki puni mjesec i zadnji mjesec obavljanja djelatnosti u poreznom razdoblju, odnosno kalendarskoj godini.

Godišnji paušalni dohodak se utvrđuje u pet razina⁷⁷ u iznosima za 2024.godinu:

⁷⁷ Čl. 3. st. 1. Pravilnik o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti (NN 1/20., 1/20, 1/21, 156/22, 15/23, 1/24)

1. 1.695,00 eura što je razlika između primitka u iznosu 11.300,00 eura/85.000,00 kuna i porezno priznatih izdataka u visini 85%, ako porezni obveznik ostvari ukupni godišnji primitak do navedenog iznosa;
2. 2.295,00 eura što je razlika između primitka u iznosu 15.300,00 eura i porezno priznatih izdataka u visini 85%, ako porezni obveznik u poreznom razdoblju ostvari ukupni godišnji primitak iznad 11.300,01 eura, a do 15.300,00 eura;
3. 2.985,00 eura što je razlika između primitka u iznosu 19.900,00 eura i porezno priznatih izdataka u visini 85%, ako porezni obveznik u poreznom razdoblju ostvari ukupno godišnji primitak iznad 15.300,01 eura, a do 19.900,00 eura
4. 4.590,00 eura što je razlika između primitka u iznosu 30.600,00 eura i porezno priznatih izdataka u visini 85%, ako porezni obveznik u poreznom razdoblju ostvari ukupni godišnji primitak iznad 19.900,01 eura, a do 30.600,00 eura
5. 6.000,00 eura što je razlika između primitka u iznosu 40.000,00 eura i porezno priznatih izdataka u visini 85%, ako porezni obveznik u poreznom razdoblju ostvari ukupni godišnji primitak iznad 30.600,01 eura, a do 40.000,00 eura.

Potrebno je napomenuti kako je Izmjenama Pravilnika o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti⁷⁸ uvedeno i dvoje dodatnih paušalnih razreda s početkom primjene od 01.01.2025. godine s obzirom da je povišen prag za ulazak u sustav poreza na dodanu vrijednost na iznos od 60.000,00 eura. S obzirom na navedeno, od 01.01.2025. dodatne dvije razine za paušalno oporezivanje iznose:

1. u iznosu 7.500,00 eura što je razlika između primitka u iznosu 50.000,00 eura i porezno priznatih izdataka u visini 85%, ako porezni obveznik u poreznom razdoblju ostvaruje ukupni godišnji primitak iznad 40.000,00 eura do 50.000,00 eura
2. u iznosu 9.000,00 eura što je razlika između primitka u iznosu 60.000,00 eura i porezno priznatih izdataka u visini 85%, ako porezni obveznik u poreznom razdoblju ostvaruje ukupni godišnji primitak iznad 50.000,00 eura do 60.000,00 eura.

Godišnji paušalni dohodak je godišnja porezna osnovica za utvrđivanje godišnjeg paušalnog poreza primjenom stope od 12%. Do 01.01.2024. godine stopa paušalnog poreza na dohodak

⁷⁸ Izmjene Pravilnika o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti NN 16/25

od samostalne djelatnosti iznosila je 10%, a stopa prireza porezu na dohodak 18% za Grad Zagreb, ali je ukidanjem prireza stopa promijenjena 12%.

Slika 19 Godišnji paušalni porez za Grad Zagreb u 2024. godini⁷⁹

razred	Ostvareni ukupni primitci	Godišnja porezna osnovica	Godišnja	Mjesečna	Tromjesečna
			obveza poreza na dohodak za ZAGREB		
0	1	2	3	4	5
	porezni razredi	(st. 1*15%)	(st. 2*12%)	(st. 3/12)	(st. 4*3)
1.	Od 0,00 do 11.300,00 €	1.695,00 €	203,40 €	16,95 €	50,85 €
2.	Od 11.300,01 do 15.300,00 €	2.295,00 €	275,40 €	22,95 €	68,85 €
3.	Od 15.300,01 do 19.900,00 €	2.985,00 €	358,20 €	29,85 €	89,55 €
4.	Od 19.900,01 do 30.600,00 €	4.590,00 €	550,80 €	45,90 €	137,70 €
5.	Od 30.600,01 do 40.000,00 €	6.000,00 €	720,00 €	60,00 €	180,00 €

Izvor: tablica preuzeta sa web stranice Plavog ureda

Primici koji se smatraju primicima od obavljanja samostalne djelatnosti, a iskazuju se u Obrascu PO-SD su:⁸⁰

- sva dobra (novac, materijalna prava, stvari, usluge i drugo) koja su poreznom obvezniku u okviru obavljanja samostalne djelatnosti pritekla u poreznom razdoblju koji se utvrđuju po njihovoj tržišnoj vrijednosti,
- primici od prodaje i izuzimanja stvari i prava koja služe za obavljanje samostalne djelatnosti i koja se vode ili su se trebala voditi u popisu dugotrajne imovine, kao i primici ostvareni od otuđenja ili likvidacije djelatnosti,
- izuzimanja, osim izuzimanja financijske imovine
- primici po osnovi kamata ako su ostvareni od financijskih transakcija koje čine osnovnu djelatnost poreznog obveznika.

U poslovne primitke je potrebno uključiti sve primitke od obavljanja samostalne djelatnosti u što spadaju i primici ostvareni po osnovi državnih pomoći, poticaja i potpora primljenih za obavljanje samostalne djelatnosti. Poslovnim primicima ne smatraju se potpore koje fizičke osobe prime radi ublažavanja posebnih okolnosti propisanih propisom kojim je uređen opći porezni postupak te se na propisani način omogućuje korištenje potpore u cijelosti za svrhe za

⁸⁰ Čl. 31. Zakon o porezu na dohodak NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

koje je ista i namijenjena bez opterećenja fizičke osobe koja obavlja samostalnu djelatnost javnim davanjima po osnovi primljene potpore.

Važno je napomenuti da u slučaju paušalnog oporezivanja dohotka za porezno razdoblje u kojem porezni obveznik nije ostvario primitke, odnosno za koje je u Obrascu PO-SD iskazao primitak u iznosi 0,00 eura i dalje postoji obveza plaćanja godišnjeg paušalnog poreza na dohodak koji se odnosi na prvi porezni razred.

8.6 Utvrđivanje paušalnog poreza na dohodak

Iznos godišnjeg paušalnog dohotka, godišnji i mjesečni iznos paušalnog poreza na dohodak utvrđuju se temeljem Obrasca PO-SD i Obrasca PO-SD-Z.

Obrazac PO-SD podnose svi porezni obveznici koji obavljaju samostalnu djelatnost pa tako i oni koji zajednički obavljaju samostalnu djelatnost, nositelj i poduzetnici, temeljem kojeg će se utvrđivati dohodak i obveze. Obrazac PO-SD-Z podnose samo imenovani nositelji zajedničke djelatnosti kako bi se utvrdili poduzetnici u zajedničkoj djelatnosti te preraspodjela zajedničkog dohotka. U slučaju obavljanja zajedničke djelatnosti u različitim razdobljima u tijeku godine, s više različitih poduzetnika u zajedničkoj djelatnosti i različitim udjelima u djelatnosti tijekom godine nositelj je dužan podnijeti Obrazac PO-SD-Z za svaku pojedinu situaciju kako bi Porezna uprava rješenjem utvrdila preraspodjelu paušalnog dohotka ostvarenog od zajedničke djelatnosti.

Iznimno, iznos godišnjeg paušalnog dohotka, godišnji i mjesečni iznos paušalnog poreza na dohodak te rokovi paušalnog poreza na dohodak utvrđuju se temeljem rješenja u slučaju početka obavljanja djelatnosti. Rješenje donosi nadležna ispostava Porezne uprave prema prebivalištu ili uobičajenom boravištu poreznog obveznika, a vrijedi do podnošenja prvog Obrasca PO-SD.

Slika 20 Rješenje o početku paušalnog oporezivanja

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO FINACIJA-POREZNA UPRAVA
PODRUČNI URED ZAGREB
ISPOSTAVA [REDACTED]
KLASA: UP/I-[REDACTED]
URBROJ: 513-[REDACTED]

513-[REDACTED]

ZAGREB, [REDACTED] 16. studenoga 2023. OIB: [REDACTED]

Ministarstvo financija, Porezna uprava, Područni ured ZAGREB, Ispostava u predmetu utvrđivanja godišnjeg paušalnog dohotka te godišnjeg i mjesečnog iznosa paušalnog poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak na temelju članka 99. stavka 1. Općeg poreznog zakona (Narodne novine, br. 1 15/16, 106/18, 121/19, 32/20, 42/20 i 1 14/22), članka 11, točke 3. Zakona o Poreznoj upravi (Narodne novine, br. 1 15/16 i 98/19) i članka 4. stavka 5. Pravilnika o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti (Narodne novine, br. 1/20, 1/21, 156/22 i 15/23) donosi:

PRIVREMENO POREZNO RJEŠENJE

I. Poreznom obvezniku [REDACTED], ZAGREBI — koji obavlja samostalnu djelatnost Specijalizirane dizajnerske djelatnosti utvrđuje se od 15.11.2023. do podnošenja prvog Obrasca PO-SD

1. Godišnji paušalni dohodak (porezna osnovica)	141 EUR
2. Godišnji paušalni porez na dohodak (10%)	14,10 EUR
3. Prirez porezu na dohodak (stopa 18,000%)	2,54 EUR
4. Godišnji paušalni porez na dohodak i prirez porezu na dohodak (2+3)	16,64 EUR
5. Umanjenje paušalnog poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak od samostalne djelatnosti na području I. skupine jedinica lokalne samouprave, Grada Vukovara i otocima I. skupine (4x75%)	0,00 EUR
6. Ukupni godišnji paušalni porez na dohodak i prirez porezu na dohodak (4-5)	16,64 EUR
7. Mjesečni paušalni porez na dohodak i prirez porezu na dohodak	16,64 EUR* / 125,37 kn

II. Porezni obveznik dužan je uplatiti utvrđeni iznos mjesečnog paušalnog poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak tromjesečno, do posljednjeg dana svakog tromjesečja na račun br.: HR 1 1 1001 0051 7133 1200 9 uz obveznu naznaku modela „HR68” i poziva na broj primatelja „1449-[REDACTED]”.

III. Na nepravodobno uplaćeni iznos poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak obračunava se i plaća zatezna kamata.

IV. Žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

Slika 21 Obrazloženje rješenja o početku paušalnog oporezivanja

OBRAZLOŽENJE

Porezni obveznik podnio je dana 15.11.2023. prijavu u registar poreznih obveznika — Obrazac RPO radi utvrđivanja paušalnog dohotka i plaćanja paušalnog poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak od obavljanja samostalne djelatnosti od 15.11.2023. i u istom iskazao očekivane primitke u iznosu od 500,00 EUR.

U provedenom postupku utvrđeno je da obveznik ispunjava uvjete paušalnog dohotka i plaćanje paušalnog poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak od obavljanja samostalne djelatnosti propisane člankom 2. Pravilnika o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti (Narodne novine, br. 1/20, 1/21, 156/22 i 15/23, dalje u tekstu: Pravilnik).

Dohodovni razred, godišnji paušalni dohodak, godišnji paušalni porez na dohodak i prirez porezu na dohodak te mjesečni paušalni porez na dohodak i prirez porezu na dohodak utvrđeni su temeljem članka 3. do članka 5. Pravilnika.

Prema članku 3. stavku 4. Pravilnika u slučaju nastanka porezne obveze (početka obavljanja samostalne djelatnosti) odnosno prestanka porezne obveze (prestanka obavljanja samostalne djelatnosti ili prestanka uvjeta za utvrđivanje dohotka i poreza na dohodak u paušalnom iznosu) tijekom poreznog razdoblja, godišnji paušalni dohodak utvrđuje se razmjerno broju mjeseci obavljanja djelatnosti, a dohodovni razred utvrđuje se na način da se od prosječnog primitka ostvarenog tijekom poreznog razdoblja u kojem se djelatnost obavlja (ukupni primitak podijeljen sa brojem mjeseci obavljanja djelatnosti) utvrđuje godišnji primitak množenjem prosječnog primitka s dvanaest (12) mjeseci. Na isti način paušalni dohodak se utvrđuje za registrirani sezonski obrt.

Godišnji paušalni porez na dohodak i prirez porezu na dohodak plaća se tromjesečno, do posljednjeg dana svakog tromjesečja, u iznosu koji je umnožak broja mjeseci tromjesečja za koje je obveza utvrđena i utvrđenog paušalnog mjesečnog poreza na dohodak sukladno članku 6. stavku 1. Pravilnika.

Na nepravodobno uplaćeni iznos poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak plaća se zatezna kamata sukladno članku 00, Općeg poreznog zakona, članku 29. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, q 64/22 i 156/22) -i članku 3. Zakona o kamatama (Narodne novine, br. 94/04 i 35/05).

Ako tijekom poreznog razdoblja prestanu uvjeti za utvrđivanje paušalnog dohotka i: plaćanje paušalnog poreza na dohodak iz članka 82. stavka 8, Zakona o porezu na dohodak (Narodne novine, br. 1 15/16, 106/18, 121/19, 32/20, | 38/20 j 151/22) i članka 2, Pravilnika, Porezna uprava ukinuti će rješenje o godišnjem dohotku i porezu na dohodak u paušalnom iznosu j donijeti rješenje o plaćanju predujma porezu na dohodak od samostalne djelatnosti u skladu s člankom 37. stavkom 1. tog Zakona.

Žalba ne odgađa izvršenje ovog rješenja temeljem članka 186. stavka 2. Općeg poreznog zakona.

Prema članku 9. stavku 2. točki 60. Zakona o upravnim pristojbama (Narodne novine, br. 1 15/16 i 1 14/22) na ovo rješenje se ne plaća upravna pristojba.

Slijedom iznijetog riješeno je kao u izreci rješenja.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ovog rješenja može se podnijeti žalba u roku od 30 dana od dana primitka rješenja. Žalba se predaje u dva primjerka ovoj ispostavi Porezne uprave prema sjedištu ili mjestu izdavanja neposredno ili putem pošte preporučeno ili putem elektroničkog sustava Porezne uprave (ePorezna), odnosno može se izjaviti, i usmeno na zapisnik, a podnosi

se Ministarstvu financija, Samostalnom sektoru za drugostupanjski upravni postupak.

Sukladno Napomeni u Tar. br. 3. Tarife upravnih pristojbi iz Priloga I. Uredbe o Tarifi upravnih pristojbi (Narodne novine, broj 156/22) upravna pristojba se ne plaća pred tijelima državne uprave.

SLUŽBENA OSOBA

DOSTAVITI:

1. [REDACTED]

Izvor: Interni dokument Ministarstva financija – Porezne uprave

U slučaju nastanka porezne obveze ili prestanka porezne obveze tijekom poreznog razdoblja, godišnji paušalni dohodak utvrđuje se razmjerno broju mjeseci obavljanja djelatnosti, a dohodovni razred utvrđuje se na način da se od prosječnog primitka ostvarenog tijekom poreznog razdoblja u kojem se djelatnost obavlja utvrđuje godišnji primitak množenjem prosječnog primitka s 12 mjeseci. Na takav način se utvrđuje paušalni dohodak za registrirani sezonski obrt.

U slučaju privremene obustave obavljanja samostalne djelatnosti koja je prijavljena nadležnom tijelu kod kojeg je djelatnost registrirana i nadležnoj ispostavi Porezne uprave u roku određenom propisima o obrtu, odnosno samostalnom obavljanju djelatnosti i Zakonom, godišnji paušalni dohodak utvrđuje se razmjerno broju mjeseci obavljanja djelatnosti, dohodovni razred se utvrđuje kao u slučaju nastanka ili prestanka porezne obveze u tijeku poreznog razdoblja, a porezna obveza se za to razdoblje ne utvrđuje.

Mjesečni paušalni porez na dohodak utvrđuje se na način da se godišnji paušalni porez na dohodak podijeli na 12 mjeseci, odnosno na razmjeran broj mjeseci poreznog razdoblja u kojima porezni obveznik obavlja samostalnu djelatnost.

8.7 Smanjenje paušalnog poreza na dohodak⁸¹

Porezni obveznici koji samostalne djelatnosti obavljaju na području Grada Vukovara utvrđenog prema posebnom propisu o obnovi i razvoju Grada Vukovara, na potpomognutim područjima jedinica lokale samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti prema posebnom propisu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske i na otocima prve skupine, plaćaju godišnji paušalni porez na dohodak u visini od 25% godišnjeg paušalnog poreza na dohodak.

Navedeni porezni obveznici na Obrascu PO-SD posebnom označuju pripadnost posebnom području i umanjuju paušalni porez na dohodak za 75%.

8.8 Plaćanje paušalnog poreza na dohodak

Godišnji paušalni porez na dohodak plaća se tromjesečno tj. do posljednjeg dana svakog tromjesečja u iznosu koji je umnožak broja mjeseci tromjesečja za koje je obveza utvrđena i utvrđenog mjesečnog poreza na dohodak. Iznos mjesečnog paušalnog poreza na dohodak

⁸¹ Čl. 5. Pravilnik o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti (NN 1/20., 1/20, 1/21, 156/22, 15/23, 1/24, 16/25)

računa se tako da se iznos ukupne obveze paušalnog poreza na dohodak nakon umanjivanja podijeli s brojem mjeseci obavljanja djelatnosti.

Razlika za uplatu manje uplaćenog paušalnog poreza na dohodak za proteklu godinu, utvrđena temeljem Obrasca PO-SD, plaća se s danom podnošenja tog obrasca, a više plaćeni paušalni porez na dohodak za proteklu kalendarsku godinu vraća se na njihov zahtjev ili se uračunava u obvezu za iduće razdoblje.⁸²

Poreznim obveznicima koji ne podnesu Obrazac PO-SD i Obrazac PO-SD-Z ili su podaci u navedenim izvješćima netočni ili nepotpuni, Porezna uprava dohodak će utvrditi procjenom te izdati porezno rješenje. Protiv poreznog rješenja donesenog procjenom porezni obveznik može uložiti žalbu, ako smatra da su podaci iz poreznog rješenja nepotpuni ili netočni. Izjavljena žalba u ovom slučaju odgađa izvršenje poreznog rješenja.

8.9 Povrat plaćenog godišnjeg poreza na dohodak

Poreznim obveznicima kojima je temeljem Obrasca PO-SD utvrđena razlika za povrat, više plaćeni paušalni porez na dohodak za proteklu kalendarsku godinu, vraća se na njihov zahtjev ili se uračunava u obvezu za iduće razdoblje. Povrat više plaćenog poreza na dohodak izvršit će se na račun koji porezni obveznici imaju otvoren kod banke.

Općim poreznim zakonom⁸³ propisano je da Porezna uprava neće izvršiti povrat preplaćenog poreza ako je utvrdila da porezni obveznik ima dospjelih, a neplaćenih poreza koje naplaćuje. Odredbe Zakona se na odgovarajući način primjenjuju i na druga javna davanja⁸⁴.

Prema tome, više plaćeni porez na dohodak za utvrđeno razdoblje može se uračunati u obvezu poreza ili vratiti poreznom obvezniku sa ili bez pisanog zahtjeva, samo u slučaju ako porezni obveznik nema evidentiranih nepodmirenih obveza po osnovi poreza i drugih javnih davanja.

U poreze i druga javna davanja svrstavamo porez na promet nekretnina, porez na nasljedstva i darove, porez na plovila, porez na cestovna motorna vozila, porez na automate za zabavne igre, porez na kuće za odmor, porez na potrošnju i drugi porezi, članarina turističkoj zajednici,

⁸² Čl. 6. Pravilnik o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti (NN 1/20, 1/20, 1/21, 156/22, 15/23, 1/24, 16/25)

⁸³ Čl. 127. st. 6. Opći porezni zakon (NN 115/16., 106/18., 121/19., 32/20., 42/20., 114/22., 152/24)

⁸⁴ Čl. 2. st. 8. Opći porezni zakon (NN 115/16., 106/18., 121/19., 32/20., 42/20. i 114/22., 152/24)

komorski doprinos, doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje, doprinos za obvezno mirovinsko osiguranje, spomenička renta i druge.

Slika 22 Ispunjen Obrazac PO-SD za 2024. godinu

OBRAZAC PO-SD									
IZVJEŠĆE O PAUŠALNOM DOHOTKU OD SAMOSTALNIH DJELATNOSTI I UPLAĆENOM PAUŠALNOM POREZU NA DOHODAK I PRIREZU POREZA NA DOHODAK OD 01.01. DO 31.12.2024. GODINI									
I. PODACI O POREZNOM OBVEZNIKU									
OIB		IME I PREZIME			ADRESA PREBIVALIŠTA / UOBIČAJENOG BORAVIŠTA				
12345678901		IVAN IVIĆ			ZELENI TRG 1				
II. PODACI O DJELATNOSTI									
1. NAZIV I VRSTA DJELATNOSTI		9609 - Ostale osobne uslužne djelatnosti							
2. ADRESA OBAVLJANJA DJELATNOSTI									
3. GRAD VUKOVAR I POTPOMOGNUTA PODRUČJA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE I. SKUPINE I OTOCI I. SKUPINE							DA	NE	
4. RAZDOBLJE OBAVLJANJA DJELATNOSTI									
OD	DO	OD	DO	OD	DO	OD	DO	OD	DO
III. PODACI O OSTVARENIM PRIMICIMA OD POJEDINAČNE DJELATNOSTI									
PRIMICI NAPLAĆENI U GOTOVINI			PRIMICI NAPLAĆENI BEZGOTOVINSKIM PUTEM			UKUPNO NAPLAĆENI PRIMICI			
1			2			3 (1+2)			
20.000,00 €			100.000,00 €			120.000,00 €			
IV. GODIŠNJI PAUŠALNI DOHODAK OD POJEDINAČNE DJELATNOSTI / BROJ MJESeci OBAVLJANJA DJELATNOSTI							6.000,00 €	12	
V. GODIŠNJI PAUŠALNI DOHODAK OD ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI / BROJ MJESeci OBAVLJANJA DJELATNOSTI							0,00 €	0	
VI. UKUPNI GODIŠNJI PAUŠALNI DOHODAK							6.000,00 €		
VII. OBRAČUN PAUŠALNOG POREZA NA DOHODAK I PRIREZA POREZU NA DOHODAK									
1.	IZNOS OBVEZE PAUŠALNOG POREZA NA DOHODAK						720,00 €		
2.	UMANJENJE PAUŠALNOG POREZA NA DOHODAK ZA PODRUČJE GRADA VUKOVARA I POTPOMOGNUTIH PODRUČJA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE I. SKUPINE I OTOCI I. SKUPINE						0,00 €		
3.	UKUPNA OBVEZA PAUŠALNOG POREZA NA DOHODAK I POREZ PRIREZU NA DOHODAK NAKON UMANJENJA						720,00 €		
4.	UKUPNO UPLAĆENI PAUŠALNI POREZ NA DOHODAK I PRIREZ POREZU NA DOHODAK						0,00 €		
5.	RAZLIKA ZA UPLATU/POVRAT						720,00 €		
6.	IZNOS MJESEČNOG PAUŠALNOG POREZA NA DOHODAK						60,00 €		
NADNEVAK		POTPIS POREZNOG OBVEZNIKA							

Izvor: Samostalna izrada autorice sukladno internom dokumentu Porezne uprave

9 UTVRĐIVANJE DOPRINOSA POREZNIM OBVEZNICIMA KOJI OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI UTVRĐUJU DOHODAK U PAUŠALNOM IZNOSU

Zakonski⁸⁵ je propisana obveza plaćanja doprinosa za financiranje obveznih osiguranja, vrste doprinosa, obveznik plaćanja doprinosa, osnovice za obračun i način njihova utvrđivanja, obveza plaćanja i rokovi za uplatu, obveza izvješćivanja te druga pitanja vezana uz poslove prikupljanja doprinosa.

U nastavku se daje pregled obveze i obračuna doprinosa za osiguranika osiguranog po osnovi obavljanja samostalne djelatnosti koji od te djelatnosti, sukladno propisima o porezu na dohodak, porez na dohodak plaća prema paušalnom dohotku i obvezniku koji po osnovi obavljanja druge samostalne djelatnosti porez na dohodak plaća prema paušalnom dohotku.

9.1 Obveza doprinosa za osiguranike po osnovi obavljanja samostalnih djelatnosti koji porez na dohodak plaćaju prema paušalnom dohotku

Osiguranici po osnovi obavljanja samostalnih djelatnosti obrta te poljoprivrede i šumarstva koji od obavljanja tih djelatnosti, sukladno propisima o porezu na dohodak, porez na dohodak plaćaju prema paušalnom dohotku, sami su obveznici doprinosa i obveznici plaćanja doprinosa za osobno osiguranje.⁸⁶

Mjesečna osnovica za obračun doprinosa umnožak je iznosa prosječne plaće i koeficijenta 0,4 što za 2024. godinu prema Naredbi⁸⁷ iznosi 624,00 eura.

Doprinosi se obračunavaju na osnovicu prema mjesečnoj osnovici i to:

- doprinos za mirovinsko osiguranje po stopi 20% ili 15% (za osiguranika po osnovi doprinosa temeljem individualne kapitalizirane štednje),
- doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje (za osiguranika tog osiguranja) po stopi 5%
- doprinos za zdravstveno osiguranje po stopi 16,5%.

⁸⁵ Zakon o doprinosima (NN 84/08., 152/08., 94/09., 18/11., 22/12., 114/12., 148/13., 41/14., 143/14., 115/16., 106/18., 33/23, 114/23, 152/24)

⁸⁶ Čl. 68. st. 1. Zakon o doprinosima (NN 84/08., 152/08., 94/09., 18/11., 22/12., 114/12., 148/13., 41/14., 143/14., 115/16., 106/18., 33/23, 114/23, 152/24)

⁸⁷ Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2024. godinu (NN 150/23.)

Kada je mjesečna osnovica propisana kao umnožak prosječne plaće i određenog koeficijenta, a razdoblje u osiguranju kraće je od mjesec dana, iznos osnovice za taj mjesec razmjern je broju dana u osiguranju u odnosu na ukupan broj dana tog mjeseca.

Doprinosi dospijevaju na naplatu do 15. dana u mjesecu za prethodni mjesec. Obvezu doprinosa, vrste doprinosa te razdoblje na koje se obveza odnosi utvrđuje Porezna uprava rješenjem. Rješenje se donosi po utvrđenom statusu u osiguranju kod nositelja obveznih osiguranja i vrijedi do donošenja novog rješenja ili do promjene osnove osiguranja ili do prestanka osiguranja ili do prestanka obveze doprinosa i naziva se Trajnim rješenjem.

Utvrđene obveze doprinosa obveznik je dužan uplatiti na uplatne račune navedene u Naputku o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2023. godini (NN 13/23.) i Naputku o izmjenama i dopunama naputka o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2023. godini (NN 144/23.).

Slika 23 Trajno rješenje o doprinosima

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO FINANCIJA
POREZNA UPRAVA
PODRUČNI URED ZAGREB
ISPOSTAVA
KLASA: UP/I
URBROJ: 513
ZAGREB, 22.12.2023.

ZAGREB

OIB: [REDACTED]

KBR: [REDACTED]

Ministarstvo financija, Porezna uprava, Područni ured ZAGREB, Ispostava —na temelju članka 239. Zakona o doprinosima (Narodne novine, broj 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16 i 106/18 dalje u tekstu Zakon) i članka 11. točke 3. Zakona o Poreznoj upravi (Narodne novine broj 115/16 i 98/19), u predmetu utvrđivanja obveze doprinosa za obveznika doprinosa [REDACTED], po službenoj dužnosti donosi

RJEŠENJE

I. [REDACTED] iz Zagreba, [REDACTED] osiguraniku po osnovi OBRT - PAUŠAL, utvrđuje se s početkom od 15.11.2023. obveza doprinosa u mjesečnim iznosima prema mjesečnoj osnovici - umnošku iznosa prosječne plaće i koeficijenta 0,40 i to:

1. doprinos za mirovinsko osiguranje po stopi od 20% odnosno 15% za osiguranika mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje

2. doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje po stopi od 5%

3. doprinos za zdravstveno osiguranje po stopi od 16,5%

II. Mjesečna osnovica iz točke I. umnožak je iznosa prosječne plaće i koeficijenta 0,40, te se za svaku godinu provedenu u osiguranju primjenjuje mjesečna osnovica što ju za tu godinu objavljuje ministar financija.

III. Mjesečne obveze utvrđene na temelju ovog rješenja i evidentirane u poreznim evidencijama smatraju se konačnom obvezom.

IV. Mjesečni iznosi obveze iz točke I. dospijevaju na naplatu do 15. dana u mjesecu za prethodni mjesec. V. Nalaže se obvezniku plaćanje obveze doprinosa u rokovima dospijeca na naplatu i to:

1. iz točke I. pod 1. u korist računa broj HR1210010051863000160 - Državni proračun Republike Hrvatske, uz obveznu naznaku modela „HR68” te brojčane oznake (šifre) vrste prihoda i osobnog identifikacijskog broja (OIB-a) obveznika doprinosa u pozivu na broj primatelja:

šifra 8214— doprinos za mirovinsko osiguranje

2. iz točke I. pod 2. u korist računa broj HR7610010051700036001 - Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje, uz obveznu naznaku modela „HR68” te brojčane oznake (šifre) vrste prihoda i osobnog identifikacijskog broja (OIB-a) obveznika doprinosa u pozivu na broj primatelja:

šifra 2046— doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje

3. iz točke I. pod 3. u korist računa broj HR6510010051550100001 Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje — obvezno zdravstveno osiguranje, uz obveznu naznaku modela „HR68” te brojčane oznake (šifre) vrste prihoda i osobnog identifikacijskog broja (OIB-a) obveznika doprinosa u pozivu na broj primatelja: šifra 8478— doprinos za zdravstveno osiguranje

VI. Kada je razdoblje osiguranja u mjesecu kraće od mjesec dana, iznosi mjesečne osnovice i obveze doprinosa za taj mjesec razmjerni su broju dana u osiguranju u odnosu na broj dana toga mjeseca.

VII. Iznosi mjesečnih obveza doprinosa utvrđeni na temelju ovog rješenja, kada nije naznačen prestanak obveze, vrijede do donošenja novoga rješenja odnosno do prestanka ili promjene osnove osiguranja navedene pod I. odnosno do prestanka evidentiranja mjesečnih obveza sukladno članku 221. stavak 2. Zakona.

VIII. Na iznos obveze doprinosa koja nije plaćena u roku obračunava se i plaća zatezna kamata po stopi važećoj za razdoblje u kojemu dospjela obveza nije plaćena.

IX. Žalba izjavljena protiv ovoga rješenja ne odgađa izvršenje.

Izvor: interni dokument Ministarstva financija – Porezne uprave

Obrazloženje

Prema podacima koje su, temeljem članka 226. stavak 1. Zakona, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i/ili Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje dostavili Poreznoj upravi, osiguranik iz izreke rješenja je obvezno osiguran po osnovi OBRT - PAUŠAL.

Prema odredbi članka 68. Zakona osiguranik po toj osnovi obveznog osiguranja obveznik je doprinosa i plaćanja doprinosa za osobno osiguranje obračunanih na mjesečnu osnovicu propisanu člankom 70. Zakona - umnošku iznosa prosječne plaće i propisanog koeficijenta.

Iznos mjesečne osnovice utvrđuje se kao umnožak iznosa prosječne plate i propisanog koeficijenta te se za svaku godinu objavljuje u Naredbi o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja, što je za tu godinu donosi ministar financija sukladno odredbi članka 254. stavka 1. Zakona.

Prema iznosu mjesečne osnovice obračunani su iznosi mjesečnih obveza doprinosa propisanih člankom 69. Zakona, po stopama za obračun propisanimi člancima 13., 14. i 17. Zakona.

Odredba prema kojoj se mjesečne obveze utvrđene na temelju ovog rješenja i evidentirane u poreznim evidencijama smatraju konačnom obvezom za svaki mjesec te da iznosi mjesečnih obveza doprinosa utvrđeni na temelju ovog rješenja vrijede do prestanka osiguranja odnosno do promjene osnove osiguranja odnosno do prestanka obveze doprinosa utvrđene sukladno odredbi članka 221. stavka 2. Zakona, temelji se na odredbi članka 239. stavka 2. Zakona.

Kada je razdoblje osiguranja u mjesecu kraće od mjesec dana, iznosi mjesečne osnovice i obveze doprinosa za taj mjesec razmjerni su broju dana u osiguranju u odnosu na broj dana toga mjeseca sukladno odredbi članka 202. Zakona. Rokovi za plaćanje obveze doprinosa propisani su člankom 71. Zakona, a uplatni računi za plaćanje propisani su Naputkom o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2023. godini (Narodne novine, br. 13/23).

Odredba o obračunavanju i plaćanju zateznih kamata na iznos obveza doprinosa koji nisu plaćeni u roku propisana je člankom 130. Općeg poreznog zakona (Narodne novine, br. 15/16, 106/18, 121/19, 32/20, 42/20 i 114/22), člankom 29. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22 i 156/22) i člankom 3. Zakona o kamatama (Narodne novine, broj 94/04 i 35/05) u vezi s člankom 235. Zakona.

Ovo rješenje doneseno je temeljem članka 239. Zakona u vezi s člankom 87. Općeg poreznog zakona.

Žalba izjavljena protiv rješenja ne odgađa izvršenje temeljem članka 186. stavka 2. Općeg poreznog zakona.

Prema članku 9. stavku 2. točki 60. Zakona o upravnim pritojbama (Narodne novine, broj 15/16 i 114/22) na ovo rješenje se ne plaća upravna pritojba.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU

Protiv ovog rješenja može se podnijeti žalba u roku 30 dana od dana primitka rješenja. Žalba se predaje u dva primjerka ovoj ispostavi Porezne uprave prema sjedištu ili mjestu izdavanja neposredno ili putem pošte preporučeno ili putem elektroničkog sustava Porezne uprave, odnosno može se izjaviti i usmeno na zapisnik, a podnosi se Ministarstvu financija, Samostalnom sektoru za drugostupanjski upravni postupak.

Sukladno Napomeni u Tar.br. 3. Tarife upravnih pritojbi iz Priloga I. Uredbe o Tarifi upravnih pritojbi (Narodne novine, broj 156/22) upravna pritojba se ne plaća pred tijelima državne uprave.

Dostaviti:

1. Obvezniku doprinosa
2. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
3. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
4. Pismohrana, ovdje

Izvor: interni dokument Ministarstva financija – Porezne uprave

9.2 Obveze doprinosa po osnovi druge djelatnosti

Druga djelatnost je samostalna djelatnost obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti, slobodnih zanimanja, poljoprivrede i šumarstva, te ostalih samostalnih djelatnosti koju nositelj djelatnosti obavlja istodobno uz osiguranje po osnovi radnog odnosa ili po bilo kojoj od osnova obveznih osiguranja. Drugom djelatnošću smatra se i djelatnost samozaposlene osobe prema kojoj se, sukladno propisima Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, primjenjuje zakonodavstvo RH, koja se obavlja u drugoj državi članici, ako se ista obavlja istodobno uz radni odnos, odnosno zaposlenje u RH i/ili u drugoj državi članici ili uz neku drugu osnovu osiguranja.

Zakonom⁸⁸ je određeno da fizička osoba koja ima uređen status u osiguranju prema nekoj od osnova obveznih osiguranja, a osim toga:

1. obavlja samostalnu djelatnost obrta i s obrtom izjednačenu djelatnost ili samostalnu djelatnost slobodnog zanimanja ili samostalnu djelatnost sportaša ili samostalnu djelatnost poljoprivrede i šumarstva ili ostale samostalne djelatnosti, ili
2. član je uprave ili izvršni direktor trgovačkog društva ili likvidator ili upravitelj zadruge, a nije osiguran po toj, već po nekoj drugoj osnovi osiguranja, ili
3. ostvaruje primitke od kojih se, prema propisima o porezu na dohodak, utvrđuje drugi dohodak, ili
4. ostvaruje primitke od kojih se, prema propisima o porezu na dohodak, utvrđuje drugi dohodak ili dohodak od imovine i imovinskih prava, ali prema tim primicima utvrđuju dohodak na način propisan za utvrđivanje dohotka od samostalne djelatnosti ili prema tim primicima utvrđuje dobit,

obveznik je doprinosa prema osnovi osiguranja, ali i prema ostalim osnovama navedenim iznad pa se obveze doprinosa po više osnova i za isto razdoblje međusobno ne isključuju.

Umirovljenik⁸⁹ koji obavlja drugu djelatnost i prema toj djelatnosti plaća paušalni porez na dohodak, uz uvjet da je u skladu sa Zakonom o mirovinskom osiguranju zadržao status

⁸⁸ Čl. 5. st. 2. Zakon o doprinosima (NN 84/08., 152/08., 94/09., 18/11., 22/12., 114/12., 148/13., 41/14., 143/14., 115/16., 106/18., 33/23, 114/23, 152/24)

⁸⁹ Čl. 212. st. 3. Zakon o doprinosima (NN 84/08., 152/08., 94/09., 18/11., 22/12., 114/12., 148/13., 41/14., 143/14., 115/16., 106/18., 33/23, 114/23, 152/24)

umirovljenika i tijekom razdoblja u kojem obavlja tu djelatnost, nije obveznik doprinosa prema iznosu paušalnog dohotka ostvarenog od obavljanja druge djelatnosti.

Obveza doprinosa uvijek se utvrđuje za određeno razdoblje u osiguranju jer se prema razdoblju za koje je utvrđena i plaćena obveza doprinosa utvrđuje staž i/ili ostala prava iz obveznih osiguranja pa se prilikom utvrđivanja godišnje osnovice za obračun doprinosa uzima u obzir podatak o razdoblju druge djelatnosti.

Razdoblje druge djelatnosti je razdoblje u kojem je samostalna djelatnost imala obilježje druge djelatnosti, odnosno u kojem se obavljala uz osiguranje po osnovi radnog odnosa ili po nekoj drugoj osnovi. U broj mjeseci obavljanja druge djelatnosti računa se svaki puni mjesec druge djelatnosti uvećan za posljednji mjesec, bez obzira na broj dana obavljanja druge djelatnosti u tom mjesecu.

Obvezniku koji plaća paušalni porez na dohodak u razdoblje obavljanja djelatnosti ne uzima se razdoblje u kojem je privremeno obustavio obavljanje druge djelatnosti, sukladno propisima o obrtu.

Razdoblje obavljanja djelatnosti je razdoblje u kojem je obveznik obavljao samostalnu djelatnost, neovisno o tome je li u tom razdoblju navedena djelatnost imala obilježje druge djelatnosti ili je bila jedina djelatnost poreznog obveznika, odnosno djelatnost temeljem koje je bio osiguran. Razdoblje obavljanja djelatnosti je kalendarska godina, a može biti i kraće ukoliko se samostalna djelatnost obavljala s prekidima, odnosno u slučaju početka ili prestanka obavljanja djelatnosti unutar kalendarske godine. U broj obavljanja mjeseci obavljanja djelatnosti računa se svaki puni mjesec u kojemu je obveznik tu djelatnost obavljao uvećan za posljednji mjesec, bez obzira na broj dana obavljanja djelatnosti u tom mjesecu.

Obvezniku koji plaća paušalni porez na dohodak u razdoblje obavljanja djelatnosti ne uzima se razdoblje u kojem je privremeno obustavio obavljanje djelatnosti, sukladno propisima o obrtu. To znači da, ako se druga djelatnost obavlja s prekidima, a razdoblje obavljanja djelatnosti je kraće od godine dana, osnovica za obračun doprinosa utvrđuje se razmjerno broju mjeseci druge djelatnosti u odnosu na broj mjeseci obavljanja djelatnosti.

Godišnja osnovica za obračun doprinosa obvezniku koji, prema propisima o porezu na dohodak, od druge djelatnosti porez na dohodak plaća prema paušalnom dohotku jest paušalni dohodak utvrđen za isto razdoblje prema propisima o porezu na dohodak.

Iznos paušalnog dohotka propisan je Pravilnikom⁹⁰ i iznosi:

- 1.695,00 eura što je razlika između primitka u iznosu 11.300,00 eura/85.000,00 kuna i porezno priznatih izdataka u visini 85%, ako porezni obveznik ostvari ukupni godišnji primitak do navedenog iznosa;
- 2.295,00 eura što je razlika između primitka u iznosu 15.300,00 eura i porezno priznatih izdataka u visini 85%, ako porezni obveznik u poreznom razdoblju ostvari ukupni godišnji primitak iznad 11.300,01 eura, a do 15.300,00 eura;
- 2.985,00 eura što je razlika između primitka u iznosu 19.900,00 eura i porezno priznatih izdataka u visini 85%, ako porezni obveznik u poreznom razdoblju ostvari ukupno godišnji primitak iznad 15.300,01 eura, a do 19.900,00 eura
- 4.590,00 eura što je razlika između primitka u iznosu 30.600,00 eura i porezno priznatih izdataka u visini 85%, ako porezni obveznik u poreznom razdoblju ostvari ukupni godišnji primitak iznad 19.900,01 eura, a do 30.600,00 eura
- 6.000,00 eura što je razlika između primitka u iznosu 40.000,00 eura i porezno priznatih izdataka u visini 85%, ako porezni obveznik u poreznom razdoblju ostvari ukupni godišnji primitak iznad 30.600,01 eura, a do 40.000,00 eura.

Prema utvrđenoj godišnjoj osnovici obračunavaju se doprinosi i to „na osnovicu“ po stopama:

1. 10% za mirovinsko osiguranje
2. 7,5% za zdravstveno osiguranje

ukoliko se radi o osiguraniku samo mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti, odnosno:

1. 7,5% za mirovinsko osiguranje
2. 2,5% za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje
3. 7,5% za zdravstveno osiguranje

ukoliko se radi o osiguraniku i mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje.

⁹⁰ Čl. 3. st. 1. Pravilnik o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti (NN 1/20., 1/20, 1/21, 156/22, 15/23, 1/24, 16/25)

Iznos godišnje osnovice, vrste i godišnje iznose doprinosa te razdoblje na koje se odnosi obveza utvrđuje Porezna uprava rješenjem.

Godišnja obveza doprinosa prema utvrđenom paušalnom dohotku za 2024. godinu iznosi:

Tablica 4 Godišnja obveza doprinosa prema utvrđenom paušalnom dohotku za 2024. godinu

UKUPNI PRIMICI	OSNOVICA	MO (I.stup) 7,5 %	MO (II.stup) 2,5%	ZO 7,5%	UKUPNA GODIŠNJA OBVEZA DOPRINOSA
od 0,00 - 11.300,00	1.695,00	127,13	42,38	127,13	296,64
od 11.300,01 – 15.300,00	2.295,00	172,13	57,38	172,13	401,64
od 15.300,01 – 19.900,00	2.985,00	223,88	74,63	223,88	522,39
od 19.900,01 – 30.600,00	4.590,00	344,25	114,75	344,25	803,25
od 30.600,01 – 40.000,00	6.000,00	450,00	150,00	450,00	1050,00

Izvor: samostalna izrada autorice

Slika 24 Rješenje o doprinosima s osnove obavljanja druge djelatnosti

513

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO FINANCIJA-POREZNA UPRAVA
PODRUČNI URED ZAGREB
ISPOSTAVA
KLASA: UP/I
URBROJ: 513__
ZAGREB, ULICA__18. listopada 2023. OIB: _____

Ministarstvo financija, Porezna uprava, Područni ured ZAGREB, Ispostava na temelju članka 240. stavka 1. Zakona o doprinosima (Narodne novine, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16 i 106/18, dalje u tekstu: Zakon) i članka 11. točka 3. Zakona o Poreznoj upravi (Narodne novine, br. 115/16 i 98/19) u predmetu utvrđivanja obveze doprinosa za obvezna osiguranja za 2022. godinu po osnovi obavljanja druge djelatnosti za obveznika doprinosa—po službenoj dužnosti, donosi

RJEŠENJE

I. Poreznom obvezniku _____ iz ZAGREB, _____ utvrđuje se za 2022. godinu obveza doprinosa s osnove obavljanja druge djelatnosti te godišnja osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja u iznosu od 2.289,47 EUR* / 17.250,01 kn i godišnji iznosi doprinosa:

1. doprinos za mirovinsko osiguranje	171,71 EUR* / 1.293,75 kn
2. doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje	57,24 EUR* / 431 kn
3. doprinos za zdravstveno osiguranje	171,71 EUR* / 1.293,75 kn

II. Iznosi doprinosa iz točke I. dospijevaju na naplatu u roku od 15 dana od dana primitka rješenja.

III. Nalaže se obvezniku plaćanje doprinosa u roku dospijeća na naplatu navedenim pod II. i to:

- doprinosa iz točke I. pod 1. u korist računa broj HR 1210010051863000160 — Državni proračun Republike Hrvatske, uz obveznu naznaku modela „HR68” te brojčane oznake (šifre) vrste prihoda i osobnog identifikacijskog broja (OIB-a) obveznika doprinosa u pozivu na broj primatelja:
8320 — _____ doprinos za mirovinsko osiguranje
- doprinosa iz točke I. pod 2. u korist računa broj HR7610010051700036001 — Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje, uz obveznu naznaku modela „HR68” te brojčane oznake (šifre) vrste prihoda i osobnog identifikacijskog broja (OIB-a) obveznika doprinosa u pozivu na broj primatelja:
2224 — _____ doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje
- doprinosa iz točke I. pod 3. u korist računa broj HR6510010051550100001 — Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, uz obveznu naznaku modela „HR68” te brojčane oznake (šifre) vrste prihoda i osobnog identifikacijskog broja (OIB-a) obveznika doprinosa u pozivu na broj primatelja:
8800 — _____ doprinos za zdravstveno osiguranje

IV. Na iznos obveze doprinosa koja nije plaćena u roku obračunava se i plaća zatezna kamata po stopi važećoj za razdoblje u kojem dospjela obveza nije plaćena.

V. Žalba izjavljena protiv ovog rješenja ne odgađa izvršenje.

Izvor: interni dokument Ministarstva financija – Porezne uprave

Slika 25 Obrazloženje rješenja o doprinosima s osnove obavljanja druge djelatnosti

OBRAZLOŽENJE

Prema službenim podacima Porezne uprave obveznik je tijekom 2022. godine obavljao samostalnu djelatnost Savjetovanje u vezi s poslovi i ostal. upravlj. od koje je, sukladno propisima o porezu na dohodak, porez na dohodak plaćao prema paušalnom dohotku. Samostalnu djelatnost obavljao je istodobno uz osiguranje po osnovi radnog odnosa, odnosno kao drugu djelatnost, iz članka 7. točka 6. Zakona.

Prema odredbi članka 183. Zakona, osiguranik prema bilo kojoj od osnova osiguranja koji obavlja drugu djelatnost iz članka 7. točka 6. Zakona obveznik je doprinosa prema godišnjoj osnovici, a iznos godišnje osnovice, vrste i godišnje iznose doprinosa te razdoblje na koje se obveza odnosi utvrđuje Porezna uprava rješenjem.

Godišnja osnovica za obračun doprinosa obvezniku koji od druge djelatnosti porez na dohodak plaća prema paušalnom dohotku jest paušalni dohodak utvrđen za isto razdoblje prema propisima o porezu na dohodak (članak 185. stavak 3. ∞ Zakona).

Obveznik je u 2022. godini, sukladno podacima iz Obrasca PO-SD, ostvario primitke u iznosu od 12.477,55 EUR* / 94.012,10 kn, te mu je sukladno odredbi članka 3. stavka 1. točke 2. Pravilnika o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti (Narodne novine, broj 1/20 i 1/21) godišnji paušalni dohodak propisan u iznosu od 2.289,47 EUR* / 17.250,01 kn.

Kako je obveznik drugu djelatnost obavljao tijekom cijele godine to su na propisanu godišnju osnovicu obračunani godišnji iznosi doprinosa prema vrstama doprinosa propisanim člankom 184. Zakona i prema stopama za obračun doprinosa propisanim člancima 13., 14. i 17. Zakona.

Rokovi za plaćanje propisani su člankom 187. Zakona, a uplatni računi za plaćanje doprinosa propisani su Naputkom o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2022. godini (Narodne novine, broj 13/23).

Odredba o obračunavanju i plaćanju zateznih kamata na iznos obveza doprinosa koji nisu plaćeni u roku propisana je člankom 130. Općeg poreznog zakona (Narodne novine, br. 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 42/20 i 114/22), člankom 29. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22 i 156/22) i člankom 3. Zakona o kamatama (Narodne novine, br. 94/04 i 35/05) u vezi s člankom 235. Zakona.

Ovo je rješenje doneseno po službenoj dužnosti bez provedbe ispitnog postupka, temeljem članka 240. Zakona u vezi s člankom 87. Općeg poreznog zakona.

Žalba ne odgađa izvršenje ovog rješenja temeljem članka 186. stavak 2. Općeg poreznog zakona.

Prema članku 9. stavku 2. točki 60. Zakona o upravnim pritojbama (Narodne novine, broj 115/16 i 114/22) na ovo rješenje se ne plaća upravna pritojba.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ovog rješenja može se podnijeti žalba u roku od 30 dana od dana primitka rješenja. Žalba se predaje u dva primjerka ovoj ispostavi Porezne uprave prema sjedištu ili mjestu izdavanja neposredno ili putem pošte preporučeno ili putem elektroničkog sustava Porezne uprave, odnosno može se izjaviti i usmeno na zapisnik, a podnosi se Ministarstvu financija, Samostalnom sektoru za drugostupanjski upravni postupak.

Sukladno Napomeni u Tar. br. 3. Tarife upravnih pritojbi iz Priloga I. Uredbe o Tarifi upravnih pritojbi (Narodne novine, broj 156/22) upravna pritojba se ne plaća pred tijelima državne uprave.

SLUŽBENA OSOBA

DOSTAVITI

1. Obvezniku doprinosa

Izvor: interni dokument Ministarstva financija – Porezne uprave

10 PROMJENA NAČINA OPOREZIVANJA SAMOSTALNIH DJELATNOSTI

Fizičke osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost obrta te poljoprivrede i šumarstva mogu birati način oporezivanja. Porezni obveznik tako može utvrđivati dohodak kao razliku između primitaka i izdataka na osnovi podataka iz propisanih poslovnih knjiga, odnosno, dohodak može utvrđivati u paušalnoj svoti ako su zadovoljeni propisani uvjeti u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak⁹¹, odnosno ako nije po toj osnovi obveznik poreza na dodanu vrijednost (dalje PDV-a) prema Zakonu o porezu na dodanu vrijednost te ako po osnovi te djelatnosti u poreznom razdoblju ne ostvaruju ukupni godišnji primitak veći od 40.000 eura za 2024.godinu, odnosno 60.000 eura za 2025. godinu.

S obzirom na navedeno, ako fizičke osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost utvrđuju dohodak na temelju poslovnih knjiga, a kada udovoljavaju navedenim uvjetima, mogu nadležnoj Ispostavi Porezne uprave podnijeti zahtjev za promjenom oporezivanja, tj. prelazak na paušalno oporezivanje. S druge strane, fizičke osobe koje utvrđuju dohodak i plaćaju u paušalnoj svoti na temelju rješenja Porezne uprave, a tijekom poreznog razdoblja (jedne kalendarske godine) ostvarili su primitke iznad 40.000 eura u 2024.godini ili 60.000 eura u 2025.godini, ili žele dobrovoljno ući u sustav PDV-a, zbog čega više ne zadovoljavaju uvijete za oporezivanje dohotka u paušalnoj svoti i trebaju promijeniti način oporezivanja te s paušalnog oporezivanja prijeći na oporezivanje na temelju poslovnih knjiga. U tom slučaju Porezna uprava ukida rješenje o plaćanju paušalnog poreza na dohodak te donosi novo o plaćanju predujma poreza na dohodak prema poslovnim knjigama u skladu s čl. 30. – 35. Zakona o porezu na dohodak.⁹² U prvom slučaju radilo bi se o dobrovoljnoj promjeni načina oporezivanja, dok bi se u drugom slučaju radilo o promjeni načina oporezivanja po sili zakona.

10.1 Prijelaz na paušalno oporezivanje

U skladu s Pravilnikom o paušalnom oporezivanju samostalne djelatnosti⁹³ u slučaju promjene načina utvrđivanja i oporezivanja dohotka, tj. u slučaju prelaska s utvrđivanja dohotka od samostalne djelatnosti na temelju propisanih poslovnih knjiga na utvrđivanje paušalnog dohotka i plaćanje paušalnog poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak, porezni je obveznik obavezan podnijeti prijavu u registar poreznih obveznika za promjenom načina

⁹¹ Čl. 82. st. 1. Zakon o porezu na dohodak NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

⁹² Pezo S. Promjena oporezivanja samostalne djelatnosti na paušalno oporezivanje, RRIF, travanj 2017.

⁹³ Čl. 10. Pravilnik o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti (NN 1/20, 1/20, 1/21, 156/22, 15/23, 1/24, 16/25)

oporezivanja nadležnoj ispostavi Porezne uprave prema svom prebivalištu / uobičajenom boravištu do kraja tekuće godine za iduću godinu, a najkasnije do 15. siječnja.

Kao što je već navedeno, porezni obveznici koji obavljaju samostalnu djelatnost i utvrđuju dohodak na temelju podataka iz poslovnih knjiga i evidencija obvezni su voditi :

- knjigu primitaka i izdataka (obrazac KPI)
- popis dugotrajne imovine (obrazac DI)
- knjigu prometa (obrazac KPR) i
- evidenciju o tražbinama i obvezama (obrazac TO).

Međutim, kada takvi porezni obveznici žele prijeći s utvrđivanja dohotka od samostalne djelatnosti na temelju propisanih poslovnih knjiga na utvrđivanje paušalnog dohotka, obvezni su uz prijavu u registar poreznih obveznika dostaviti:

1. pregled primitaka i izdataka prema podacima iz Knjige primitaka i izdataka – obrazac KPI
2. pregled ukupne svote tražbina, a na temelju izdanih računa iz Evidencije o tražbinama i obvezama – obrazac TO, odnosno presliku obrasca TO, i to za onu godinu koja prethodi godini prelaska na utvrđivanje dohotka u paušalnoj svoti.

U slučaju prelaska s utvrđivanja dohotka od samostalne djelatnosti na temelju propisanih poslovnih knjiga na utvrđivanje paušalnog dohotka i plaćanje paušalnog poreza, porezni je obveznik obavezan postupiti na način propisan za prestanak djelatnosti u skladu s čl. 41. st. 3. Pravilnika o porezu na dohodak. To znači da je postupak zatvaranja poslovnih knjiga i evidencija jednak kao u slučaju likvidacije samostalne djelatnosti obrta ili djelatnosti koja se oporezuje kao obrtnička. U vlasništvu obrta ili obrtničke djelatnosti na dan likvidacije najčešće se nalaze dugotrajna imovina, zalihe, nenaplaćena potraživanja te nepodmirene obveze pa bi iste pri likvidaciji obrta ili obrtničke djelatnosti postale privatnom imovinom građanina, tj. bila bi riječ o izuzimanju dobara (stvari, prava, potraživanja i dr.) iz obrta ili obrtničke djelatnosti za osobne potrebe vlasnika obrta ili obrtničke djelatnosti.⁹⁴

Drugim riječima, porezni je obveznik obavezan u poreznom razdoblju u kojem je izvršena likvidacija u knjizi primitaka i izdataka (obrazac KPI) iskazati kao primitke i izdatke sljedeće:

1. poslovne primitke:

- usporedivu tržišnu vrijednost dugotrajne imovine

⁹⁴ Pezo S. Promjena oporezivanja samostalne djelatnosti na paušalno oporezivanje, RRIF, travanj 2017.

- usporedivu tržišnu vrijednost zaliha robe, proizvoda, reproduksijskog materijala i drugog i/ili
- nenaplaćene tražbine od kupaca.

2. poslovne izdatke:

- knjigovodstvene vrijednosti dugotrajne imovine prema popisu te imovine u trenutku likvidacije
- neplaćene obveze dobavljačima i druge neplaćene obveze u vezi s djelatnošću i/ili
- druge izdatke u vezi s likvidacijom.

Nakon što se evidentiraju navedeni poslovni primitci i izdatci u obrascu KPI, u budućem prometu navedene imovine (zalihe, proizvodi, reproduksijski materijal i dr.) građanin više nema obvezu utvrđivati dohodak jer tada navedena imovina prodaje osobnu imovinu. Tako će bivši obrtnik naplatiti i nenaplaćena potraživanja i neplaćene obveze, tj. platiti kao građanin, a ne više kao fizička osoba koja obavlja registriranu djelatnost. U ovom je slučaju uputno osigurati posebnu evidenciju koja će transparentno prikazati prodaju zaliha iz “paušalnog obrta”, a koja je prethodno evidentirana u poreznoj osnovici fizičke osobe u trenutku likvidacije obrta “dohodaša”. Navedena će evidencija obrtniku “paušalistu” poslužiti kao dokaz Poreznoj upravi o naplaćenim primitcima, a neevidentiranim u poslovnim knjigama odnosno obrascu KPR).⁹⁵

S obzirom na to, prilikom prelaska s vođenja poslovnih knjiga na paušalno oporezivanje, obrtnik je dužan evidentirati sve poslovne primitke i izdatke u obrascu KPI. Nakon te promjene, imovina poput zaliha, proizvoda i repromaterijala koja je već uključena u poreznu osnovicu više se ne smatra poslovnom, već prelazi u status osobne imovine. Time se osigurava da obrtnik u budućnosti, prilikom prodaje te imovine, ne mora dodatno utvrđivati dohodak. Ipak, zbog transparentnosti i mogućih kontrola od strane Porezne uprave, preporučuje se vođenje posebne evidencije o prodaji te imovine, kako bi se dokazalo da su primitci koji nastaju nakon prelaska na paušalno oporezivanje već prethodno porezno obuhvaćeni.

Također, napominje se da porezni obveznici koji su promijenili način oporezivanja, tj. s vođenja poslovnih knjiga na paušal, obvezni su do 28. veljače tekuće godine predati prijavu poreza na dohodak za proteklu poreznu godinu u kojoj su utvrđivali dohodak na temelju poslovnih knjiga.

⁹⁵ Pezo S. Promjena oporezivanja samostalne djelatnosti na paušalno oporezivanje, RRIF, travanj 2017.

10.2 Prijelaz na oporezivanje na temelju poslovnih knjiga

Ako tijekom poreznog razdoblja prestanu uvjeti za utvrđivanje paušalnog dohotka i plaćanje paušalnog poreza na dohodak, tj. ako obrtnik postane obveznikom PDV-a ili ako ostvari primitke iznad svote od 40.000 eura za 2024., odnosno 60.000 eura za 2025.godinu, Porezna će uprava ukinuti rješenje o godišnjem dohotku i porezu na dohodak u paušalnoj svoti i donijeti rješenje o plaćanju predujma poreza na dohodak. Rješenje se izdaje najkasnije do kraja mjeseca koji slijedi iza mjeseca u kojem su prestali uvjeti za utvrđivanje paušalnog dohotka i plaćanje paušalnog poreza na dohodak. Porezni je obveznik od dana izdavanja rješenja obavezan voditi poslovne knjige i dohodak utvrđivati kao razliku između poslovnih primitaka i poslovnih izdataka utvrđenih po načelu blagajne.⁹⁶

Porezni obveznici koji utvrđuju dohodak u paušalnoj svoti ne vode poslovne knjige, već su obvezni voditi evidenciju o prometu u gotovini i na bezgotovinski način (obrazac KPR) te sastaviti godišnje izvješće o naplaćenim primitcima na obrascu PO-SD. S druge strane, kao što je već navedeno, porezni obveznici koji obavljaju samostalnu djelatnost i utvrđuju dohodak na temelju podataka iz poslovnih knjiga i evidencija, obvezni su osim knjige prometa (obrazac KPR) voditi knjigu primitaka i izdataka (obrazac KPI), popis dugotrajne imovine (obrazac DI) i evidenciju o tražbinama i obvezama (obrazac TO).

To znači da će porezni obveznik po prelasku s paušalnog oporezivanja dohotka na oporezivanje na temelju poslovnih knjiga u obrascu KPI evidentirati kao primitke sve izdane račune za isporuke dobara i obavljene usluge naplaćene od tog dana, bez obzira na to kada su isporuke ili usluge obavljene odnosno jesu li računi izdani u razdoblju u kojem je porezni obveznik plaćao porez u paušalnoj svoti ili poslije. Od tog dana potrebno je evidentirati i sve ulazne račune koji služe za stjecanje dohotka, plaćene od dana kada je porezni obveznik prešao na oporezivanje na temelju poslovnih knjiga kao izdatke. U obrascu KPI evidentiraju se i svi drugi primitci i izdatci poreznog obveznika nastali u vezi s obavljanjem djelatnosti i ostvarivanjem dohotka, npr. doprinosi za obvezna osiguranja, amortizacija dugotrajne imovine i plaće radnika.

Porezni obveznik koji posjeduje dugotrajnu imovinu kojom obavlja djelatnost, prelaskom na oporezivanje na temelju poslovnih knjiga istu treba unijeti u obrazac DI, kako bi prilikom utvrđivanja dohotka i obveza poreza na dohodak mogao priznati izdatke amortizacije.

⁹⁶ Pezo S. Promjena oporezivanja samostalne djelatnosti na paušalno oporezivanje, RRIF, travanj 2017.

U evidenciju o tražbinama i obvezama (obrazac TO) potrebno je upisati sve račune koje je porezni obveznik izdao u razdoblju kada se dohodak utvrđivao u paušalnom iznosu, a nisu naplaćeni do početka oporezivanja na temelju poslovnih knjiga. U isti obrazac treba upisati i neplaćene ulazne račune.⁹⁷

Porezni obveznici koji su promijenili način oporezivanja, tj. s paušala prešli su na vođenje poslovnih knjiga, obvezni su sami obračunavati i plaćati doprinose za obvezna osiguranja te o tome obavijestiti Poreznu upravu na obrascu JOPPD⁹⁸. Također, napominje se da je porezni obveznik koji je prešao s paušalnog utvrđivanja poreza na dohodak na utvrđivanje dohotka na temelju poslovnih knjiga obvezan za razdoblje u kojem vodi poslovne knjige po svojoj djelatnosti predati godišnju prijavu poreza na dohodak (obrazac DOH) u kojoj neće iskazati dohodak utvrđen rješenjem u paušalnom iznosu niti plaćen porez po toj osnovi.

⁹⁷ Pezo S. Promjena oporezivanja samostalne djelatnosti na paušalno oporezivanje, RRIF, travanj 2017.

⁹⁸ Izvješće o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obvezna osiguranja

11 KORIŠTENJE POREZNIH POGODNOSTI SUPROTNO SVRSI ZAKONA

Korištenje poreznih pogodnosti suprotno svrsi zakona predstavlja ozbiljan problem u poreznim sustavima mnogih zemalja, pa tako i u Hrvatskoj. Porezni zakoni, koji su postavljeni s ciljem osiguravanja pravičnog i učinkovito raspoređenog poreznog tereta, često su predmet zlouporaba od strane poreznih obveznika koji nastoje iskoristiti pravne mogućnosti za smanjenje poreznih obveza na način koji nije u skladu s osnovnim ciljem tih zakona. Takva praksa ne samo da šteti državnim proračunima, već narušava povjerenje u porezni sustav i stvara nepoštenu konkurenciju među poduzetnicima.

Jedan od najčešćih oblika zlouporabe poreznih pogodnosti su povezani s nepoštenim iskorištavanjem olakšica koje omogućuju manji porezni teret, a u stvarnosti ne odražavaju ekonomske ili poslovne aktivnosti koje bi opravdale takve pogodnosti. Porezni obveznici ponekad koriste pravne praznine ili nejasnoće u zakonodavstvu kako bi ostvarili pogodnosti koje nisu namijenjene njihovoj pravoj poslovnoj situaciji, čime zapravo dolazi do suprotnosti između formalnog i stvarnog stanja.

S obzirom da su se u praksi pojavile i nove nezakonite prakse ostvarivanja poreznih pogodnosti suprotno svrsi zakona, tj. zlouporabe prava, brojke ukazuju na „prelijevanje” poslovanja u paušalne obrte u skladu s ciljevima porezne reforme, ali i korištenje paušalnih obrta za ostvarivanje poreznih pogodnosti – kao "jeftiniji" oblik isplate dohotka te u određenim slučajevima paušalni obrti služe za prikrivanje radnog odnosa i isplatu dohotka od nesamostalnog rada. S obzirom na navedeno, izmjenama i dopunama Općeg Poreznog zakona 2020.godine u porezno zakonodavstvo RH ugrađene su opće odredbe protiv zlouporabe, odnosno obuhvaćaju novi institut *Korištenje poreznih pogodnosti suprotno svrsi zakona*. Novim **čl. 12.a OPZ-a** uređuje se korištenje poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona i time izbjegavanje plaćanja poreza kroz institucijski oblik paušalnih obrta. Izabirući taj način oporezivanja obrtnici nisu dužni voditi poslovne knjige te su im time smanjeni administrativni troškovi te plaćaju porez na dohodak primjenjujući najnižu propisanu stopu poreza na dohodak prema utvrđenim poreznim razredima.

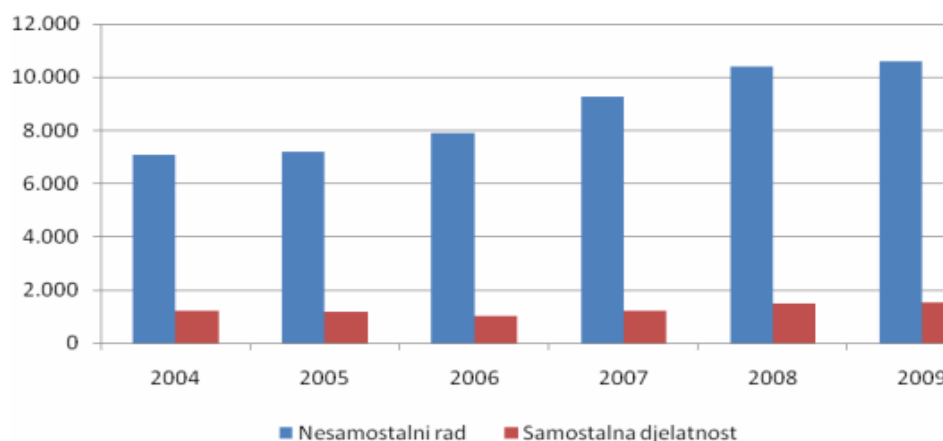
Naime, u određenim slučajevima umjesto sklapanja ugovora o nesamostalnom radu, potiče se osnivanje obrta koji dohodak utvrđuju u paušalnom iznosu te se naknade za posao koji ima obilježja nesamostalnog rada isplaćuju kroz isplate prema paušalnom obrtu. Takva postupanja, motivirana isključivo kako bi se iskoristio način obračuna namijenjen paušalnim obrtnicima, tj.

plaćanje što manjeg poreza na dohodak neovisno o stvarnoj gospodarskoj situaciji u kojim se odvijaju transakcije, unatoč postojanju obilježja nesamostalnog rada, predstavljaju korištenje poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona.

Na taj način mnogi poslodavci iskorištavaju institut paušalnog obrta te navode svoje zaposlenike da otvaraju paušalne obrte kroz koji će im oni (poslodavci) isplaćivati plaću s obzirom da si tako umanjuju fiskalne obveze (porez na dohodak od nesamostalnog rada i doprinose).

U dolje prikazanoj slici jasno je vidljivo kako porez koji plati nesamostalni rad daleko nadmašuje iznos poreza koji plaća samostalna djelatnost te je stoga samostalna djelatnost u povlaštenom poreznom položaju sukladno Šimoviću i Škrbiću (2010.)⁹⁹

Slika 26 Prirez i porez na dohodak po zaposlenom u razdoblju 2004.-2009.

Izvor: Državni zavod za statistiku DZS (2004-2010)

Korištenje poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona propisanih propisom kojim je uređen opći porezni postupak manifestira se u nekoliko modela postupanja, primjerice kada poslodavac za posao koji ima obilježja nesamostalnog rada ugovara s poreznim obveznikom druge načina za obavljanje posla ili koristi organizacijske oblike koji su oporezivim nižim poreznim stopama. U slučaju kada je potrebno ugovoriti obavljanje poslova koji po svojoj naravi i vrsti te ovlasti nalogodavca (poslodavca) imaju obilježja poslova radi kojih se zasniva radni odnos (podređenost radnika, radnik radi osobno i za plaću te po uputama i pod nadzorom poslodavca, radi u prostoru poslodavca, u određenom radnom vremenu) i propisi o radu tretiraju obavljanje

⁹⁹ Šimović, Hrvoje, and Milan Deskar Škrbić. "Efektivno opterećenje porezom na dohodak: ima li samostalna djelatnost povlašten status u sustavu poreza na dohodak?" *EFZG working paper series* 04 (2010): 1-14.

poslova s ovim obilježjima kao ugovor o nesamostalnom radu, iako on može formalno imati neki drugi naziv. Iz tog razloga su od 01.siječnja 2020.godine propisana obilježja nesamostalnog rada u čl. 12a Općeg poreznog zakona (OPZ-a)¹⁰⁰ – Korištenje poreznih pogodnosti suprotno svrsi zakona i u članku 27.a Zakona o porezu na dohodak¹⁰¹ – Obilježja nesamostalnog rada – te su za potrebe oporezivanja određeni relevantni kriteriji, a to su kontrola ponašanja, financijska kontrola i odnos stranaka.

Paušalni obrti nisu institut za povoljniji porezni tretman nesamostalnog rada te je takvo ponašanje poreznih obveznika nedopušteno iako se formalno u pravilu odvija u granicama zakona. Navedeno predstavlja zlouporabu poreznih propisa te će u nastavku ovog seminarskog rada objasniti pravni okvir za utvrđivanje obilježja nesamostalnog rada, postupak provjere istog, tijek postupka utvrđivanja obilježja nesamostalnog rada, posljedice te praktične primjere i pregled postojeće sudske prakse vezano za tu temu.

11.1 Pravni okvir za utvrđivanje obilježja nesamostalnog rada

Korištenje poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona propisano je u članku 12.a OPZ-a koji se primjenjuje od 01.siječnja 2020., te se manifestira između ostaloga, i u slučaju kada poslodavac za posao koji ima obilježja nesamostalnog rada ugovara s poreznim obveznikom druge načine za obavljanje posla ili koristi organizacijske oblike su oporezivi nižim poreznim stopama. Prema navedenom članku OPZ-a, u opisanom slučaju za porezne obveze koje će se obračunati kao da tih opisanih korištenja poreznih pogodnosti suprotno svrsi zakona nije bilo, odgovara porezni obveznik koji se u tom odnosu smatra posloprimcem, a isplatitelj primitka koji se u tom odnosu smatra poslodavcem odgovara kao jamac platac te se utvrđeni doprinosi pripisuju osnovi osiguranja poreznog obveznika/posloprimca pri nadležnim zavodima.

Budući da je obrtnicima ostavljen dovoljan period za prilagodbu prema utvrđenim kriterijima te ispravak eventualnih pojavnosti s obzirom da je od primjene članka 12a. OPZ-a i članka 27.a Zakona o porezu na dohodak ostavljeno više od godinu i pol za prilagodbu, Porezna uprava je pokrenula postupke s ciljem suzbijanja korištenja drugih načina obavljanja poslova ili organizacijskih oblika kako bi bili oporezovani nižim poreznim stopama. Usporedbom prikupljenih podataka o načinu obavljanja djelatnosti, Porezna uprava će utvrditi posluje li obrtnik s odstupanjima od uobičajenih obilježja pojedine djelatnosti te će preispitivanjem

¹⁰⁰ Opći porezni zakon (NN 115/16., 106/18., 121/19., 32/20., 42/20.)

¹⁰¹ Zakon o porezu na dohodak NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20)

obilježja dogovorenih poslova temeljem propisanih kriterija za utvrđivanje obilježja nesamostalnog rada utvrditi koriste li se porezne pogodnosti protivno svrsi zakona.¹⁰²

Istim člankom OPZ-a¹⁰³ također je propisano da se obilježja nesamostalnog rada određuju propisima o porezu na dohodak. Obzirom na navedeno, obilježja nesamostalnog rada (određena temeljem relevantnih kriterija) propisana su Zakonom, a elementi koji pobliže određuju kriterije propisani su Pravilnikom o porezu na dohodak¹⁰⁴ (dalje u tekstu Pravilnik).

Tako je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak (NN 121/19) u Zakonu o porezu na dohodak iza članka 27. dodan novi članak 27.a kojim su propisana obilježja nesamostalnog rada te je istim propisano da se za potrebe oporezivanja primicima po osnovi radnog odnosa smatraju i primici proizašli iz korištenja poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona propisanih propisom kojim je uređen opći porezni postupak kod kojih postoje obilježja nesamostalnog rada te da se obilježja nesamostalnog rada za slučajeve korištenja poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona određuju temeljem ispunjenja tri kriterija i to:

1. Kontrole ponašanja
2. Financijske kontrole i
3. Odnosa stranaka.

Zaključno, korištenje poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona propisano je člankom 12.a OPZ-a, a obilježja nesamostalnog rada propisana su člankom 27.a Zakona o porezu na dohodak dok su elementi kriterija za utvrđivanje obilježja nesamostalnog rada propisani člancima 32.a do 32.k Pravilnika o porezu na dohodak o čemu ću detaljnije u sljedećem poglavlju.

11.2 Obilježja nesamostalnog rada i obilježja kriterija

Kontrola ponašanja obuhvaća činjenice koje pokazuju ima li poslodavac pravo usmjeriti i kontrolirati što poslodavac radi i kako obavlja posao, kroz upute, obuku ili druga sredstava.

1.1 ¹⁰² Porezni vjesnik, br. 11/2021. Ivana Petrikić, Petar Plevnik, Sandra Pezo: Korištenje poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona (prikriveni nesamostalni rad)

¹⁰³ Članak 12.a Općeg Poreznog zakona

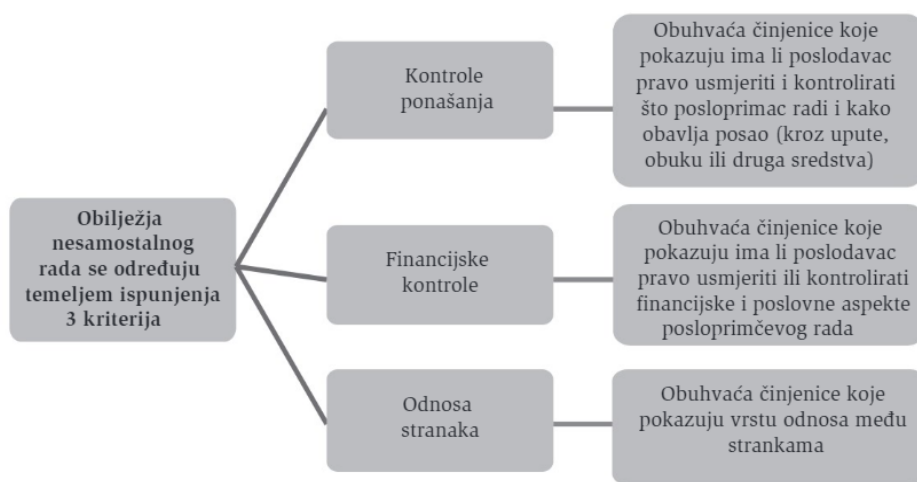
¹⁰⁴ Pravilnik o porezu na dohodak (Narodne novine' br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23, 16/25)

Financijska kontrola obuhvaća činjenice koje pokazuju ima li poslodavac pravo usmjeriti ili kontrolirati financijske i poslovne aspekte posloprimčevog rada.

Odnos stranaka obuhvaća činjenice koje pokazuju vrstu odnosa među strankama.

Dolje navedena slika prikazuje obilježja kriterija ovisno o vrsti kriterija te njihova obilježja, a sve na temelju članka 12.a Zakona o porezu na dohodak.¹⁰⁵

Slika 27 Obilježja nesamostalnog rada i obilježja kriterija

Izvor: Porezni vjesnik, br. 11/2021. Ivana Petričić, Petar Plevnik, Sandra Pezo: Korištenje poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona (prikriveni nesamostalni rad), str. 22

Elementi koji pobliže određuju gore navedene kriterije, propisani su člankom 32.a do 32.k Pravilnika o porezu na dohodak.¹⁰⁶

Pravilnikom¹⁰⁷ se propisuje da se u skladu s prethodno navedenim odredbama poreznih propisa (čl. 12. OPZ-a i čl.27.a Zakona o porezu na dohodak), za potrebe pravilnog obračuna poreza na dohodak te pripadajućih doprinosa, Porezna uprava utvrđuje ima li pojedini posao, sklopljen između isplatitelja primitka i poreznog obveznika izvršitelja posla, obilježja nesamostalnog rada te da će se, ako Porezna uprava u provedenom postupku utvrdi da posao sklopljen između

¹⁰⁵ Zakon o porezu na dohodak NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20)

¹⁰⁶ Pravilnik o porezu na dohodak (Narodne novine' br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23, 16/25)

¹⁰⁷ Čl.32.a Pravilnik o porezu na dohodak (Narodne novine' br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23, 16/25)

isplatitelja primitka i poreznog obveznika izvršitelja posla ima obilježja nesamostalnog rada, provesti postupak obračuna poreza i doprinosa propisan za radni odnos i to prema poreznom obvezniku koji se u navedenom poslu smatra izvršiteljem posla, neovisno od sljedećih činjenica:

- načina kako je ugovoren posao
- je li izvršitelj posla osoba koja je registrirana za obavljanje samostalne djelatnosti obrta te je kao takva ugovorila posao
- bez obzira na rezidentnost isplatitelja primitka.

Također, propisano je da će se za utvrđivanje obilježja nesamostalnog rada sagledavati cjelovitost odnosa isplatitelja primitka i poreznog obveznika izvršitelja posla, uzimajući u obzir sve činjenice bitne za oporezivanje i sve elemente kriterija obilježja nesamostalnog rada, a koje su propisane člankom 32.d do 32. i Pravilnika.

Potrebno je napomenuti i da se u utvrđenju obilježja nesamostalnog rada i elemenata kriterija obilježja nesamostalnog rada, kriteriji ne trebaju biti istovremeno ispunjeni, tj. da se postojanje obilježja nesamostalnog rada utvrđuje presudnim utjecajem kontrole ponašanja i/ili financijske kontrole isplatitelja primitka nad poreznim obveznikom izvršiteljem posla i/ili ako odnos stranaka upućuje na presudnu povezanost u ostvarenju posla te da se za potrebe preispitivanja elemenata kriterija obilježja nesamostalnog rada isplatitelj primitka smatra poslodavcem, a porezni obveznik izvršitelj posla posloprimcem.¹⁰⁸

U slučaju da Porezna uprava u provedenom postupku utvrdi da pojedini posao ima obilježja nesamostalnog rada, sukladno čl.12.a OPZ-a, plaćeni doprinosi uvećavaju prava u sustavu obveznog mirovinskog osiguranja, ne utječući na osnovu osiguranja poreznog obveznika izvršitelja posla temeljem koje je upisan u matičnu evidenciju obveznih osiguranja.

Postupak (odnosno pokretanje postupka utvrđivanja obilježja nesamostalnog rada) propisan je čl. 32.b i 32.c Pravilnika¹⁰⁹, a istima je i propisano da u postupcima u utvrđivanju obilježja

¹⁰⁸ Čl.32.a Pravilnik o porezu na dohodak (Narodne novine' br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23, 16/25)

¹⁰⁹ Pravilnik o porezu na dohodak (Narodne novine' br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23, 16/25)

nesamostalnog rada, Porezna uprava polazi od poreznih obveznika izvršitelja posla i uspoređuje sljedeće podatke:

- postoje li u poslovanju odstupanja od uobičajenog obilježja iskazanog izvora dohotka te
- postoje li odstupanja određenih poreznih obveznika u odnosu na porezne obveznike koji posluju u istoj ili sličnoj djelatnosti,

a usporedbu podataka provodi na temelju svih dostupnih podataka iz poreznih evidencija te javno dostupnih podataka o poslovanju poreznih obveznika. Postupak se sastoji od prikupljanja činjenica bitnih za oporezivanje te provjere ispunjenja elemenata kriterija obilježja nesamostalnog rada, a u postupku se podaci po potrebi mogu prikupiti ili usporediti s podacima isplatitelja primitka.

Dakle, ako se temeljem raspoloživih podataka utvrde određena odstupanja, Porezna uprava će za određene porezne obveznike pokrenuti postupak utvrđivanja obilježja nesamostalnog rada koji se sastoji od prikupljanja činjenica i provjere ispunjenja elemenata kriterija obilježja nesamostalnog rada. Podaci koji se smatraju činjenicama bitnim za oporezivanje pojedinog poreznog obveznika posloprimca te utvrđivanje ispunjenja elemenata obilježja nesamostalnog rada uređeni su člancima od 32.d do 32.h Pravilnika¹¹⁰.

Utvrđivanje činjenica bitnih za oporezivanje kod obilježja nesamostalnog rada uređeno je člankom 32.d Pravilnika, u skladu s kojim se činjenicama bitnim za oporezivanje pojedinog poreznog obveznika posloprimca smatraju podaci:

- o svim primicima koji se ostvaruju po pojedinom izvoru dohotka u određenom vremenskom razdoblju,
- polazeći od prethodne alineje, ostvaruju li se primici od nesamostalnog rada u istom vremenskom razdoblju s drugim izvorima dohotka,
- koja djelatnost se obavlja i koliko dugo,
- postoji li utvrđen plan poslovanja,
- na koji način se djeluje na tržištu,
- koji je uobičajeni način pronalaska poslovnih partnera te sklapanja poslovnih odnosa,
- broj poslovnih partnera,

¹¹⁰ Pravilnik o porezu na dohodak (Narodne novine' br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23, 16/25)

- te ovisno o pojedinom slučaju ostale činjenice bitne za oporezivanje.

Utvrđivanje ispunjenja elemenata kriterija obilježja nesamostalnog rada uređeno je člancima 32.e do 32.h Pravilnika¹¹¹ ovisno o vrsti kriterija (kontrole ponašanja, financijske kontrole i odnosa stranaka) te je istima propisano da se u skladu s člankom 27.a Zakona¹¹² obilježja nesamostalnog rada određuju temeljem ispunjenja elemenata tri kriterija: kontrole ponašanja, financijske kontrole i odnosa stranaka te da će se ispunjenje elemenata kriterija obilježja nesamostalnog rada utvrđivati u odnosu na određenog isplatitelja primitka. Isto tako, propisano je da polazeći od članka 32.a st.7 Pravilnika (kojim je propisano da se za potrebe preispitivanja elemenata kriterija obilježja nesamostalnog rada prema članku 32.d do 32.i., isplatitelj primitka smatra poslodavcem, a porezni obveznik izvršitelj posla posloprimcem), kriteriji ovisno o vrsti obuhvaćaju sljedeće elemente.

a) Kriterij kontrole ponašanja obuhvaća elemente koji pokazuju ima li poslodavac pravo usmjeriti i kontrolirati što posloprimac radi i kako obavlja posao (kroz upute, obuku ili druga sredstva):

1. određuje li poslodavac posloprimcu mjesto obavljanja posla neovisno o tome što se isti može obavljati i na drugom mjestu,
2. daje li poslodavac posloprimcu upute kako obaviti posao,
3. određuje li poslodavac posloprimcu vrijeme, mjesto ili način obavljanja posla,
4. vodi li poslodavac evidenciju radnog vremena za posloprimca,
5. nadzire li poslodavac dinamiku izvršenja posla ili zahtjeva izvještaje o izvršenju posla,
6. koristi li posloprimac opremu i sredstva za rad poslodavca,
7. obučava li poslodavac posloprimca o načinu izvršavanja posla.

¹¹¹ Pravilnik o porezu na dohodak (Narodne novine' br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23, 16/25)

¹¹² Zakon o porezu na dohodak NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24

b) Kriterij financijske kontrole obuhvaća elemente koji pokazuju ima li poslodavac pravo usmjeriti ili kontrolirati financijske i poslovne aspekte posloprimčevog rada:

1. usmjerava li i/ili ugovara, odnosno nadoknađuje li poslodavac poslovne i putne troškove posloprimca,
2. ulaže li poslodavac u opremu, alate i materijale posloprimca,
3. određuje li poslodavac proizvode i usluge koje posloprimac koristi u izvršenju posla,
4. kontrolira li poslodavac način i opseg pružanja usluga posloprimca na tržištu,
5. obavlja li poslodavac posloprimcu isplate u određenim vremenskim razdobljima (svaki mjesec) i/ili u približno sličnim iznosima.

c) Kriterij odnosa stranaka obuhvaća elemente koji pokazuju vrstu tih odnosa:

1. sklapaju li poslodavac i posloprimac ugovor koji po svojim bitnim obilježjima ima obilježja ugovora o radu,
2. pruža li poslodavac posloprimcu naknade troškova koja su tipična obilježja nesamostalnog rada (godišnji odmor, naknade za bolovanje ili druga prava vezana uz nesamostalni rad),
3. koje je razdoblje trajanja posla te je li to trajanje posla vezano za provedbu određenog projekta ili više projekta u nizu,
4. u kojoj mjeri posao koji obavlja posloprimac predstavlja redovno poslovanje poslodavca,
5. može li posloprimac raskinuti poslovanje s poslodavcem bez materijalnih i financijskih posljedica,
6. je li uobičajeno za poslovanje u djelatnosti isplatitelja primitka da određene poslove na taj način traži na tržištu.

Tako primjerice, u slučajevima kada isplatitelj primitka određuje gdje se posao treba obaviti (tj. kada isti zahtjeva izvršenje posla na točno određenom mjestu iako se posao može obaviti i na drugom mjestu), kada određuje kada se posao treba obaviti te vodi evidenciju radnog vremena za izvršitelja posla, upućuje istog na koji način treba obaviti posao, određuje koji su prioriteti u redoslijedu obavljanju poslova, nadzire rad izvršitelja odnosno dinamiku izvršenja posla kojeg izvršitelj obavlja, te u znatnoj mjeri obučava izvršitelja o načinu obavljanja posla, a izvršitelj pri izvršavanju tog posla koristi opremu i sredstva za rad isplatitelja, isto ukazuje na radni odnos odnosno ispunjenje kriterija “kontrole ponašanja“.

Nadalje, Pravilnikom¹¹³ se propisuje da je ovisno o posebnosti pojedinog posla dozvoljeno dokazivati obilježja nesamostalnog rada i prema kriterijima koji nisu navedeni, a koji u konkretnom odnosu mogu predstavljati tipično obilježje nesamostalnog rada.

Pravilnikom¹¹⁴ je također uređeno utvrđivanje poreza i doprinosa kod obilježja nesamostalnog rada. Tako će, ako se utvrde obilježja nesamostalnog rada posloprimcu rješenjem utvrditi iznos primitaka koji su isplaćeni za određeni posao, a koji se smatraju primicima po osnovi radnog odnosa te ovisno o poreznom statusu poreznog obveznika naložiti po potrebi provedba određenih knjiženja u poslovnim knjigama. Odredbama OPZ-a i Pravilnika je propisano kako se i poslodavac može odrediti odgovornim za utvrđene obveze poreza i doprinosa kao jamac.

Isplaćeni iznos primitaka za koje se utvrde obilježja nesamostalnog rada za potrebe oporezivanja smatra se primitkom po osnovi radnog odnosa i to sa uključenim doprinosom na plaću (bruto II). Dakle, dohotkom od nesamostalnog rada smatra se primitak nakon priznavanja izdatka doprinosa na osnovicu plaće i doprinosa iz osnovice plaće te da se prilikom obračuna poreza na dohodak od nesamostalnog rada, priznaje osnovni osobni odbitak poreznog obveznika. Navedeni obračun poreza na dohodak od nesamostalnog rada prikazat ću u sljedećem poglavlju ovog rada, uz postupak i tijek utvrđivanja obilježja nesamostalnog rada.

Također, važno je istaknuti kako postojeće eventualne obveze uplate određenih paušalnih poreza ili doprinosa koje proizlaze iz statusa poreznog obveznika ne umanjuju obveze poreza i doprinosa utvrđene rješenjem.¹¹⁵

¹¹³ Čl.32.i Pravilnik o porezu na dohodak (Narodne novine' br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23, 16/25)

¹¹⁴ Čl. j. i 32.k Pravilnik o porezu na dohodak (Narodne novine' br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23, 16/25)

¹¹⁵ Čl. 32. k Pravilnik o porezu na dohodak (Narodne novine' br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23, 16/25)

12 TIJEK POSTUPKA UTVRĐIVANJA OBILJEŽJA NESAMOSTALNOG RADA

Bez obzira na koji način je ugovoreno obavljanje određenog posla, odnosno je li sklopljen ugovor o djelu ili ugovor o radu sukladno Zakonu o radu ako isti ispunjava kriterije obilježja nesamostalnog rada, za potrebe oporezivanja smatrat će se dohotkom od nesamostalnog rada. Porezna uprava provodi postupak obračuna poreza i doprinosa propisan za radni odnos, prema poreznom obvezniku koji se u navedenom poslu smatra izvršiteljem posla, neovisno od činjenica na koji način je ugovoren posao, je li izvršitelj posla osoba koja je registrirana za obavljanje samostalne djelatnosti obrta te je kao takva ugovorila posao i bez obzira na rezidentnost isplatitelja primitka.

Uvidom u Informacijski sustav Porezne uprave uočen je rast broja obveznika poreza na dohodak od samostalne djelatnosti koji porez plaćaju paušalno u odnosu na ukupan broj obveznika poreza na dohodak od samostalne djelatnosti s 18,77% u 2015.godini na 47,66% u 2021.godini te je najveći porast broja obveznika poreza na dohodak od samostalne djelatnosti koji porez plaćaju paušalno evidentiran u stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima, informacijama i komunikacijama te administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima.¹¹⁶ S obzirom na navedeno, u prvom valu postupaka provjere poslovanja obrtnika najveća pozornost obraćala se na navedene djelatnosti te koji su ostvarili primitke u visini dva najviša paušalna porezna razreda.¹¹⁷

Sam postupak utvrđivanja obilježja kriterija nesamostalnog rada sastoji se od provedbe neizravnog nadzora poreznog obveznika odnosno prikupljanjem činjenica bitnih za oporezivanje nakon čega slijedi poziv poreznom obvezniku za dostavom podataka o poslovanju, a sve u cilju provedbe postupka provjere ispunjenja elemenata kriterija obilježja nesamostalnog rada. Bitno je za istaknuti da se cijeli poslovni proces utvrđivanja obilježja kriterija nesamostalnog rada provodi po pravilima utvrđivanja, a ne po pravilima poreznog nadzora. Utvrđivanje obilježja kriterija nesamostalnog rada obavljaju inspektori u nadležnim Ispostavama Porezne uprave uz konzultaciju sa savjetnicima iz Područnih ureda.

1.2 ¹¹⁶ Porezni vjesnik, br. 11/2021. Ivana Petrikić, Petar Plevnik, Sandra Pezo: Korištenje poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona (prikriveni nesamostalni rad), str. 26

¹¹⁷ Pogledaj tablicu br. 1 na str.15

12.1 Prva faza postupanja inspektora u ispostavi

U ovom poslovnom procesu naglasak je na obrtnicima paušalistima koji ostvaruju veće primitke, obavljaju određenu djelatnost u području informacija i komunikacija, stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima i administrativne i pomoćne uslužne, koji nisu obveznici fiskalizacije i koji istovremeno ne ostvaruju primitke s osnova nesamostalnog rada na puno ili nepuno radno vrijeme od 4 sata i više. Inspektor koji vodi postupak kroz neizravni nadzor obavlja uvid u ISPU te utvrđuje činjenice bitne za oporezivanje poreznog obveznika koji obavlja samostalnu djelatnost:

- kojom djelatnošću se bavi i koliko dugo ju obavlja,
- ima li paušalni obrt vlastito mjesto rada,
- ima li dodijeljen PDV ID broj
- ima li povezane pravne osobe te čime se bave povezani članovi uže obitelji,
- je li dostavio Poreznoj upravi sva izvješća
- koliki iznos primitaka ostvaruje,
- putem kojih računa posluje te koliki je iznos prometa,
- da li je prije ostvarivao dohodak od nesamostalnog rada, ako da za koga i koliko dugo.

Nakon neizravnog nadzora podataka iz ISPU, inspektor obavlja uvid u ostale javno dostupne podatke na način da prikuplja informacije s Interneta, provjerava ima li porezni obveznik vlastitu Internet stranicu, oglašava li se putem društvenih mreža i drugih izvora. O svim utvrđenim činjenicama u provedbi neizravnog nadzora inspektor sastavlja Službenu bilješku. Inspektor nakon obavljenog uvida započinje postupak provjere upućivanjem poziva paušalnom obrtniku da popuni Upitnik NR koji se dostavlja uz poziv. Rok za dostavu traženog Upitnika NR je osam dana (rok nije prekluzivan). Upitnik NR – Utvrđivanje obilježja kriterija nesamostalnog rada za slučajeve korištenja poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona dostupan je u word verziji na Internet stranici Porezne uprave.¹¹⁸

¹¹⁸ <https://porezna-uprava.gov.hr/>, pristupljeno 07.04.2025.godine

Upitnik

**UTVRĐIVANJE OBILJEŽJA KRITERIJA NESAMOSTALNOG RADA ZA SLUČAJEVE
KORIŠTENJA POREZNIH POGODNOSTI PROTIVNO SVRSI ZAKONA
ZA ____GODINU**

I. Opće informacije

PODACI O POREZNOM OBVEZNIKU / OBRTNIKU	
Ime i prezime:	Adresa (mjesto, ulica i broj, država):
Broj telefona:	Adresa elektroničke pošte predstavljanja u poslovne svrhe:
OIB:	Naziv i vrsta djelatnosti:
Razdoblje obavljanja djelatnosti od ____ do ____ 20__g.	
1. Ukratko opišite djelatnost kojom se bavite (vrsta i razdoblje obavljanja djelatnosti, način pronalaska poslovnih partnera te način sklapanja poslovnih odnosa, broj poslovnih partnera i dr.): _____ _____ _____	
2. Ako postoji utvrđen plan poslovanja uklatko ga opišite (način djelovanja na tržištu, imate li uspostavljeni sustav oglašavanja, imate li internet stranicu i ako da od kada): _____ _____ _____	
3. Imate li vlastiti poslovni prostor, sredstva za rad i opremu (nabrojati koje i gdje se nalaze)? _____ _____ _____	
4. Postoji li isplatitelj primitaka čije isplate čine 50% ili >50% vaših ukupnih primitaka (najznačajniji isplatitelj primitaka u promatranom razdoblju)? ☐ da ☐ ne Ako je odgovor „ne“ popunjavanje upitnika je zaključeno te je potrebno priložiti popis do deset isplatitelja primitaka s kojima ste poslovali tijekom promatranog poreznog razdoblja i potpisati upitnik. Ako je odgovor „da“ nastavite popunjavati upitnik.	
II. Podaci u odnosu prema najznačajnijem isplatitelju primitaka u promatranom razdoblju	

Izvor: Internet stranice Ministarstva financija – Porezna uprava¹¹⁹

¹¹⁹ <https://porezna-uprava.gov.hr/>

Slika 29 Upitnik NR - nastavak

5. Navedite podatke o isplatitelju primitaka te popunite ostatak upitnika u odnosu na navedenog isplatitelja primitka u promatranom razdoblju. Naziv isplatitelja primitka: _____ Adresa: (mjesto, ulica i broj, država): _____ OIB (ako postoji): _____
6. Ako imate potpisan ugovor i/ili ugovore s isplatiteljem primitka, priložite presliku (potpisanu od svih strana). Ako nema potpisanog ugovora opišite od kada postoji poslovni odnos, u kojoj formi je određen, na koje vrijeme, kako je ugovoren način plaćanja, tko snosi rizike poslovanja te kako se postupa u slučaju raskida suradnje. _____ _____ _____
6.a. Jeste li povezana osoba s isplatiteljem primitaka sukladno članku 49. Općeg poreznog zakona? ☐ da ☐ ne
6.b. Posluju li s vama povezane osobe prema članku 49. Općeg poreznog zakona s istim isplatiteljem primitka? ☐ da ☐ ne Ako „da“ navedite koje (ime i prezime, OIB): _____ _____
6.c. Koristite li u radu za isplatitelja primitke druge osobe ili zapošljavate li po potrebi druge osobe za izvršavanje posla? ☐ da ☐ ne

III. Utvrđivanje elemenata kontrole ponašanja

1. Određuje li isplatitelj primitka mjesto obavljanja posla? ☐ da ☐ ne
2. Određuje li isplatitelj primitka vrijeme ili način obavljanja posla? ☐ da ☐ ne
3. Daje li vam isplatitelj primitka upute kako obaviti posao? ☐ da ☐ ne
4. Koristite li u radu opremu i sredstva (za rad) isplatitelja primitka? ☐ da ☐ ne
5. Podnosite li isplatitelju primitka izvješća o dinamici izvršenja posla? ☐ da ☐ ne
6. Pruža li vam isplatitelj primitka mogućnost edukacije ili tečaja? ☐ da ☐ ne
7. Možete li slobodno ugovoreni posao s isplatiteljem primitka prenijeti na treću osobu? ☐ da ☐ ne
8. Je li vas isplatitelj primitka u promatranom razdoblju slao na službeni put za potrebe obavljanja posla?
☐ da ☐ ne Ako „da“ opisati koliko često i tko snosi troškove putovanja?

Izvor: Internet stranice Ministarstva financija – Porezna uprava¹²⁰

¹²⁰ <https://porezna-uprava.gov.hr/>

Slika 30 Upitnik NR - nastavak

9. Postoje li u vašem poslovnom odnosu postupanje prema pravilima o autorskim i sličnim pravima?

☐ da ☐ ne Ako „da“ opišite kakva?

IV. Utvrđivanje elemenata Financijske kontrole

1. Usmjerava li i/ili ugovara, odnosno nadoknađuje li vam isplatitelj primitka bilo koje druge poslovne i ostale primitke uz ugovorenu naknadu? ☐ da ☐ ne

Ako je odgovor „da“ označite dolje navedene:

☐ godišnji odmor ☐ naknada za bolovanje ☐ prigodne nagrade (božićnica, regres i druga prava vezana uz nesamostalni rad) Ostalo opisati:

2. Ulaže li isplatitelj primitka u vašu opremu, alate i materijale? ☐ da ☐ ne

3. Obavlja li vam isplatitelj primitka isplate u određenim vremenskim razdobljima (svaki mjesec) i/ili u približno sličnim iznosima? ☐ da ☐ ne

Opisati vremenska razdoblja isplate primitaka, navesti broj računa i naziv banke na koji se primaju uplate:

4. Određuje li vam isplatitelj primitka proizvode i usluge koje ste obvezni koristiti u izvršenju posla? ☐ da ☐ ne

Ako je odgovor „da“ navedite proizvode i/ili usluge:

5. Kontrolira li vas isplatitelj primitka u načinu i opsegu pružanja usluga na tržištu?

☐ da ☐ ne

6. Uključuje li vaš poslovni odnos zabranu rada za treće osobe? ☐ da ☐ ne

Ako „da“ opišite kakve i u kojem opsegu?

Izvor: Internet stranice Ministarstva financija – Porezna uprava¹²¹

¹²¹ <https://porezna-uprava.gov.hr/>

Slika 31 Upitnik NR - nastavak

V. Odnos stranaka
1. Koje je razdoblje trajanja posla te je li to trajanje posla vezano za provedbu određenog projekta ili više projekata u nizu?

2. Možete li raskinuti posao s isplatiteljem primitka bez materijalnih i financijskih posljedica?
☐ da ☐ ne
3. Na koji način komunicirate s isplatiteljem primitka (način komunikacije – mail, telefon; s kojom osobom ispred isplatitelja primitka, putem kojeg maila i ostale bitne odredbe)?

Napomena:

Prilozi:
1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
Izjavljujem da za istinitost i vjerodostojnost podataka iznesenih u ovom upitniku radi utvrđivanja obilježja kriterija nesamostalnog rada za slučajeve korištenja poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona odgovaram pod materijalnom i kaznenom odgovornošću.
Mjesto i datum _____, _____ 20 ____.
_____ (potpis poreznog obveznika)

Izvor: Internet stranice Ministarstva financija – Porezna uprava¹²²

12.2 Druga faza postupanja inspektora u ispostavi

Na temelju dostavljenih popunjenih Upitnika NR, inspektori temeljem kriterija obilježja nesamostalnog rada, a to su: kontrola ponašanja, financijska kontrola i odnos stranaka, procjenjuju postoji li odstupanja od uobičajenog obilježja te djelatnosti. Inspektori su dužni

¹²² <https://porezna-uprava.gov.hr/>

provjeriti i ocijeniti svaki od ovih kriterija te utvrditi postoji li presudni kriterij. Neki od koraka procjene kriterija obavlja se na način da se:

1. utvrđuje ima li paušalni obrt najznačajnijeg isplatitelja primitaka
 - ukoliko porezni obveznik u dijelu Upitnika NR na polju I.4. označi DA znači da je izjavio da ima najznačajnijeg isplatitelja te u danjem dijelu Upitnika NR popunjava ostale podatke vezane za samog najznačajnijeg isplatitelja i njegov odnos
 - ukoliko porezni obveznik u dijelu Upitnika NR na polju I.4. označi NE znači da nema najznačajnijeg isplatitelja primitka i postupak se u pravilu obustavlja ali i istovremeno provjeravaju se svi isplatitelji sa priloženog popisa isplatitelja koje je obveznik dužan priložiti uz Upitnik NR. Porezni obveznici koji nemaju najznačajnijeg isplatitelja ne popunjavaju Upitnik NR od točke II. nadalje
 - poslovni proces nastavlja se samo za one paušalne obrtnike koji imaju popunjen Upitnik NR sa označenim najznačajnijim isplatiteljem.
2. uspoređuje djelatnost koju obavlja paušalni obrtnik i najznačajniji isplatitelj primitka
 - na temelju podataka iz Upitnika NR, podataka iz RPO-a te ostalih javno dostupnih podataka inspektori provjeravaju i uspoređuju posluje li paušalni obrtnik i isplatitelj primitaka u istoj djelatnosti
 - bitno je naglasiti da se ovdje utvrđuje stvarna djelatnost, a ne glavna registrirana djelatnost
3. analizira način obavljanja posla
 - poslovno je uobičajeno da se sklapaju Ugovori o suradnji (ili neki drugi naziv) kojim se definiraju bitne odrednice međusobne suradnje
 - ukoliko postoji Ugovor o suradnji koji dostavlja paušalni obrtnik inspektor će pristupiti analizi istog vodeći računa i o podacima koje je obveznik iskazao u Upitniku NR ne bi li utvrdio postojanje prikrivenog nesamostalnog rada
4. analizira poslovanje povezanih osoba
 - ukoliko inspektor nakon analize dostupnih podataka i podataka iz Upitnika NR utvrdi da postoji sumnja da se radi o isplati primitaka putem povezanih osoba provodi se detaljnija kontrolu tih osoba

Nakon provedbe svih koraka inspektor sastavlja Službenu bilješku¹²³ kroz koju navodi što je sve kroz analizu obrtnika paušalista utvrdio. U predmetnoj Službenoj bilješci između ostalog utvrđuje postoje li obilježja kriterija nesamostalnog rada. Inspektori se kroz cijeli postupak utvrđivanja obilježja nesamostalnog rada konzultiraju sa savjetnicima u područnom uredu radi jednoobraznosti u postupanju i razmjeni iskustava, a po potrebi se uključuju i službenici iz Središnjeg ureda.

12.3 Treća faza postupanja inspektora u ispostavi

Ovisno o rezultatima analize u Službenoj bilješci inspektor će ili obustaviti postupak ili nastaviti sa danjim postupcima. Ukoliko se utvrdi u samom postupku provjere poreznog obveznika da isti nije koristio porezne pogodnosti protivno svrsi zakona te da u poslovanju poreznog obveznika sa isplatiteljima nema elemenata kriterija nesamostalnog rada, inspektor u ispostavi obustavlja postupak i poreznom obvezniku dostavlja Obavijest o utvrđenom na znanje.

Međutim ukoliko inspektor u ispostavi utvrdi u postupku analize poreznog obveznika da postoji elementi kriterija nesamostalnog rada pristupa se otvaranju upravnog predmeta i sastavljanju zapisnika. Kako bi inspektor pravilno utvrdio visinu primitka koriste se podaci iz PO-SD obrasca ili po potrebi poziva paušalnog obrtnika da dostavi izdane račune i promete po računu iz promatranog razdoblja koje se utvrđuje.

Kod sastavljanja zapisnika potrebno je s pažnjom detaljno opisati sve korake i poduzete radnje, od analize dostupnih podataka, komunikacije s poreznim obveznikom i usporedbe podataka utvrđenih neizravnim nadzorom s podacima koje je obveznik dostavio u Upitniku NR. Svaki zaključak koji ukazuje na to da se u promatranom postupku utvrđuje da porezni obveznik koristi porezne pogodnosti i obavlja djelatnost s prikrivenim obilježjem nesamostalnog rada, potrebno je detaljno objasniti i obrazložiti. Također je važno detaljno obrazložiti koji se od provjerenih primitaka smatraju primicima s osnove radnog odnosa u promatranom razdoblju (najčešće se radi o intervalu od godine dana) te način obračuna doprinosa na osnovicu plaće, doprinosa iz osnovice plaće, iznos utvrđenog dohotka te obveze poreza i prireza na dohodak.

Nakon što inspektor sastavi zapisnik poziva poreznog obveznika u prostorije Porezne uprave na uručenje. Zapisnik potpisuju obje strane tj. porezni obveznik i inspektor te obveznik zadržava jedan primjerak zapisnika za osobnu evidenciju. Porezni obveznik nema mogućnost

¹²³ Službena bilješka – interni dokument koji se sastavlja za svakog poreznog obveznika na temelju neizravnog nadzora i provjere

prigovora na zapisnik, ali može uložiti primjedbu na zapisnik ukoliko se ne slaže sa činjenicama utvrđenim u istome odnosno odbiti potpisati zapisnik uz navođenje razloga zašto odbija potpisati zapisnik. Sukladno Zakonu o općem upravno postupku¹²⁴ kad rok nije propisan, službena osoba odredit će odgovarajući rok za obavljanje radnje u postupku. U konkretnom poslovnom procesu određen je rok od osam dana u kojem porezni obveznik može uložiti primjedbu na zapisnik.

Nakon proteka roka od osam dana od dana uručjenja zapisnika inspektor će ovisno o navodima u primjedbi donijeti rješenje. Navode primjedbe inspektor kroz rješenje može uvažiti, djelomično uvažiti ili odbiti. U slučaju da inspektor navode primjedbe djelomično uvaži ili odbije u cijelosti, rješenjem će posloprimcu utvrditi iznose primitaka koji su isplaćeni za određeni posao, a koji se smatraju primitkom po osnovi radnog odnosa s uključenim doprinosima na plaću na godišnjoj razini odnosno razmjerno razdoblju obavljanja djelatnosti. Također se rješenjem utvrđuje dohodak od nesamostalnog rada koji će se smatrati primitak nakon priznavanja izdataka doprinosa na osnovicu plaće i doprinosa iz osnovice plaće. Prilikom obračuna poreza na dohodak priznat će se osobni odbitak poreznog obveznika na godišnjoj razini odnosno razmjerno razdoblju obavljanja djelatnosti, odnosno razdoblju za koje se u postupku utvrđuju primici s osnove radnog odnosa. Naravno da inspektor u postupku mora voditi računa o iznosu osobnog odbitka tj. da li postoje uzdržavani članovi/invalidnost vidljivi na poreznoj kartici (PK) i da li je u predmetnom razdoblju utvrđivanja porezni obveznik (posloprimac) već koristio osobni odbitak kroz godišnju prijavu poreza na dohodak (obrazac DOH) ili kroz obrazac za priznavanjem prava u posebnom postupku (obrazac ZPP-DOH). Bitno je napomenuti da se postojeće uplate koje je porezni obveznik uplaćivao s osnove paušalnog obrta u smislu poreza i doprinosa ne umanjuju obvezu utvrđenu rješenjem. Na temelju izvršnog rješenja inspektor je dužan sastaviti Obrazac JOPPD¹²⁵ i unijeti u ISPU.

12.4 Praktični primjer izračuna dohotka od nesamostalnog rada

U postupku utvrđivanja obilježja nesamostalnog rada, u neizravnom nadzoru utvrđeno je za paušalnog obveznika da koristi porezne pogodnosti protivno svrsi zakona i da dohodak koji ostvaruje ima obilježja nesamostalnog rada. Paušalni obrtnik, obveznik XY iz Zagreba je u razdoblju od 01.01.-31.12.2024.g. izdao račune prema najznačajnijem isplatitelju u ukupnom iznosu od 30.000,00 eura te je navedeni iznos (primitak) prijavio u PO-SD obrascu.¹²⁶

¹²⁴ Čl. 79. st 2. Zakon o općem upravnom postupku, Narodne novine br. 47/09, 110/21

¹²⁵ Izvješće o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obvezna osiguranja

¹²⁶ Izvješće o paušalnom dohotku od samostalnih djelatnosti i uplaćenom paušalnom porezu na dohodak

U tablici je prikazan način na koji će se poreznom obvezniku utvrditi iznosi obveznih doprinosa, osnovica poreza na dohodak od nesamostalnog rada te porezna obveza. Pravo na osobni odbitak uvažit će se poreznom obvezniku za cijelo razdoblje za koje je utvrđeno da su ispunjeni kriteriji nesamostalnog rada tijekom cijelog poreznog razdoblja (12 mjeseci).

Kako bi došli do iznosa bruto primitka koji je osnovica za obračun doprinosa iz i na plaću, BRUTO II podijelit ćemo sa 1,165 ($BRUTO\ II / 1,165 = BRUTO$). BRUTO II je iznos koji predstavlja utvrđeni iznos primitka koji se za potrebe oporezivanja smatra primitkom po osnovi radnog odnosa.

Tablica : primjer izračuna dohotka od nesamostalnog rada

IZRAČUN	
Bruto II – ukupni primitak/vrijednost usluge	30.000,00
Doprinos na plaću – 16,5%	4.950,00
Bruto primitak – osnovica za obračun doprinosa	25.751,07
Doprinos MIO I stup 15%	3.862,66
Doprinos MIO II stup 5%	1.287,55
Ukupni doprinosi iz plaće – 20%	5.150,21
DOHODAK (bruto primitak - doprinosi)	20.600,86
Osobni odbitak (12 mjeseci) ¹²⁷	6.720,00
Porezna osnovica (dohodak – osnovni odbitak)	13.880,86
Stopa 23,60% do 50.400,00 eura	3.275,88
Stopa 35,40% od 50,400,01 eura	0,00
Ukupna obveza poreza	3.275,88
Ukupna porezna obveza	3.275,88 eura

Izvor: samostalna izrada autorice

¹²⁷ Mjesečni osobni odbitak za samca u 2024.godini iznosio je 560,00 eura

12.5 Akti u postupku

OPZ-om kao temeljnim zakonom koji uređuje odnos između poreznih obveznika i poreznih tijela koja primjenjuju propise o porezima i drugim javnim davanjima uređeni su porezni akti u poreznom postupku. Tako Opći porezni zakon¹²⁸ (OPZ) propisuje kako je porezni akt svaki akt kojim se pokreće, dopunjuje, mijenja ili dovršava neka radnja u poreznom postupku. Navedeni su i najčešći porezni akti u poreznom postupku: porezno rješenje, zaključak, zapisnik, obavijest i poziv. Iako su u zakonskoj odredbi izrijeком navedeni pojedini porezni akti, zakonodavac opravdano koristi termin „i drugi akti“, budući da se u poreznom postupku mogu pojaviti još neki akti kojima se poduzimaju određene radnje, poput službene bilješke.

12.5.1 Službena bilješka

Iako se radi o aktu koji se nerijetko koristi u upravnom postupku, pa i u poreznom postupku kao posebnoj vrsti upravnog postupka, službena bilješka nije propisana OPZ-om niti Zakonom o općem upravnom postupku¹²⁹. Službena bilješka normirana je Uredbom o uredskom poslovanju¹³⁰ koja je definira kao pisani zapis naloga, primjedbi, obavijesti, telefonskih razgovora, usmenih uputa i poziva te drugi zapis o činjenicama i okolnosti od značaja za postupanje u određenom predmetu.

Općenito se može reći kako je službena bilješka interni akt koji se u pravilu sastavlja o manje važnim radnjama u postupku u kojima ne sudjeluje porezni obveznik, kao i o radnjama u kojima sudjeluje porezni obveznik, a o kojima nije potrebno sastavljati zapisnik te koje nemaju bitnog utjecaja na rješenje stvari. U postupku utvrđivanja kriterija korištenja poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona službena bilješka je akt koji se sastavlja o pojedinim radnjama poduzetim u konkretnom predmetu, odnosno o podacima prikupljenim neizravnim nadzorom i provjerom poreznog obveznika. Stoga će u postupku utvrđivanja kriterija korištenja poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona upravo službena bilješka biti prvi akt u postupku. Ukoliko službena osoba (inspektor) analizom podataka utvrdi kako nema osnove za daljnje postupanje isto će navesti u službenoj bilješci te će konstatirati da se postupak obustavlja, dok će u suprotnom, postupak nastaviti provjerom poreznog obveznika.

¹²⁸ članak 57. stavak 1. Opći porezni zakon

¹²⁹ Zakon o općem upravnom postupku (NN 47/09, 110/21)

¹³⁰ Uredba o uredskom poslovanju (NN 75/21)

12.5.2 Poziv

U slučaju da je službena osoba nakon provedenog neizravnog nadzora u službenoj bilješci utvrdila postojanje elemenata za daljnje postupanje za utvrđivanje obilježja nesamostalnog rada, postupak se nastavlja provjerom koja započinje upućivanjem poziva poreznom obvezniku. Poziv se upućuje na temelju OPZ-a¹³¹ na osnovu kojeg su porezni obveznik i druge osobe koje raspolažu podacima bitnima za oporezivanje, primjenu međunarodnih ugovora ili vode vlasničke pozicije vrijednosnih papira te upisnike o imovini i pravima poreznih obveznika dužni su na zahtjev poreznog tijela dostaviti podatke potrebne za utvrđivanje porezne obveze, primjenu međunarodnih ugovora, provedbu ovrhe i mjera osiguranja. U privitku poziva dostavlja se Upitnik NR te se obveznik poziva da najkasnije u roku od osam radnih dana od dana primitka poziva dostavi Poreznoj upravi popunjeni Upitnik, s upozorenjem da nedostavljanje podataka predstavlja povredu OPZ-a, odnosno prekršaj propisan OPZ-om¹³², kao i da će se postupak utvrđivanja porezne obveze provesti prema raspoloživim podacima, bez sudjelovanja poreznog obveznika.

Iako se u konkretnom slučaju ne radi o poreznom aktu kojim se odlučuje o pojedinačnim pravima i obvezama iz porezno-pravnog odnosa, niti o poreznom aktu čijom dostavom počinje teći rok koji se ne može produžiti, već o roku koji je odredila službena osoba koja vodi postupak, poziv se dostavlja prema pravilima o osobnoj dostavi. Uručenje poziva provodi se prema pravilima o osobnoj dostavi budući da obveznik ima pravo na očitovanje, odnosno prije donošenja poreznog akta kojim se utvrđuju prava i obveze poreznog obveznika porezno tijelo mora poreznom obvezniku omogućiti očitovanje o činjenicama i okolnostima koje su bitne za donošenje poreznog akta. (Petrikić, Plevnik, Pezo, 2021.)¹³³

12.5.3 Upitnik NR

Nakon što porezni obveznik dostavi ispunjeni Upitnik NR (pogledaj sliku 2 na str. 26), službena osoba temeljem kriterija obilježja nesamostalnog rada (kontrola ponašanja, financijska kontrola i odnos stranaka) procjenjuje postoje li odstupanja od uobičajenog obilježja te djelatnosti, pri čemu je dužna cijeniti svaki od kriterija te utvrditi postoji li presudni kriterij.

¹³¹ Čl. 79 Opći porezni zakon

¹³² Čl. 193. st. 1. t. 13. Opći porezni zakon

¹³³ Porezni vjesnik, br. 11/2021. I. Petrikić, P. Plevnik, S. Pezo: Korištenje poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona (prikriveni nesamostalni rad), str. 30

Ovisno o rezultatima provedene analize moguća su dva različita ishoda. Ukoliko službena osoba analizom podataka utvrdi da nema elemenata za daljnje postupanje, sastavlja službenu bilješku u kojoj navodi utvrđene činjenice, odnosno razloge zbog kojih se postupak obustavlja. U slučaju da podaci iz Upitnika NR ukazuju na postojanje obilježja nesamostalnog rada, postupa se nastavlja otvaranjem upravnog predmeta.

12.5.4 Zapisnik

Zapisnik o utvrđivanju obilježja kriterija nesamostalnog rada za slučajeve korištenja poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona je prvi akt upravnog predmeta koji se otvara nakon što službena osoba utvrdi da podaci iz Upitnika NR ukazuju na postojanje kriterija obilježja nesamostalnog rada. Zapisnik mora sadržavati pravni i činjenični temelj, a posebice opis svih radnji provedenih u postupku te nalaz, odnosno utvrđeno činjenično stanje kao rezultat provedenih radnji. Navedeno je neophodno iz razloga što je Zapisnik osnova za donošenje rješenja kojim se poreznom obvezniku utvrđuje porezna obveza. (Petrikić, Plevnik, Pezo, 2021.)¹³⁴

U odnosu na zapisnik o poreznom nadzoru koji se sastavlja i u slučaju kada u nadzoru nisu utvrđene nepravilnosti, u postupku utvrđivanja kriterija korištenja poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona činjenica da je došlo do faze sastavljanja Zapisnika ujedno znači da su u konkretnom slučaju utvrđene nepravilnosti, budući da postupak ne bi ni došao do ove faze da je ranije utvrđeno kako nema elemenata za otvaranje upravnog predmeta, odnosno sastavljanje zapisnika. Stoga, sastavljanje Zapisnika znači da je temeljem provedenog postupka utvrđeno da je porezni obveznik koristio porezne pogodnosti protivno svrsi zakona iz članka 12.a OPZ-a te će se porezne obveze obračunati kao da tih pogodnosti nije bilo, a što će se i navesti u Zapisniku.

Još jedna razlika u odnosu na zapisnik o poreznom nadzoru je ta što porezni obveznik nema mogućnost podnošenja prigovora na Zapisnik. Bez obzira što se ne radi o postupku nadzora, pa se ni ne primjenjuju odredbe članka 126. OPZ-a koje se odnose na zapisnik o poreznom nadzoru, u postupku utvrđivanja kriterija korištenja poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona vrijede općenita pravila prilikom sastavljanja zapisnika. Tako obveznik ima pravo pročitati zapisnik, dati primjedbe na njega, potpisati ga te ima pravo na primjerak zapisnika.

¹³⁴ Porezni vjesnik, br. 11/2021. Ivana Petrikić, Petar Plevnik, Sandra Pezo: Korištenje poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona (prikriveni nesamostalni rad), str. 31

Obveznik može odbiti potpisati zapisnik, o čemu će službena osoba staviti napomenu na zapisnik. Nakon što je zapisnik potpisan, odnosno zaključen, u njemu se ne smije ništa dodavati niti mijenjati.

12.5.5 Rješenje

U slučaju da je postupak rezultirao utvrđivanjem obilježja nesamostalnog rada, odnosno da je utvrđeno korištenje poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona, posljednji akt u postupku je rješenje. Potrebno je napomenuti kako prilikom trajanja čitavog postupka službena osoba treba voditi računa o odredbama OPZ-a¹³⁵ prema kojem je porezno tijelo dužno utvrđivati sve činjenice koje su bitne za donošenje zakonite i pravilne odluke, pri čemu je s jednakom pažnjom dužno utvrditi i one činjenice koje idu u prilog poreznog obveznika. Koje će se radnje u postupku poduzimati i u kojem opsegu, određuje porezno tijelo. S tim u vezi treba istaknuti kako je sukladno OPZ-u¹³⁶ teret dokazivanja za činjenice koje utemeljuju porez uvijek na poreznom tijelu, a za činjenice koje smanjuju ili ukidaju porez na poreznom obvezniku.

Navedena načela trebaju se jasno odražavati u rješenju, kao završnom aktu koji predstavlja rezultat provedenog postupka. Naime, činjenica da rješenje sadrži sve formalne dijelove (naziv poreznog tijela, broj i datum rješenja, uvod, izreku, obrazloženje, uputu o pravnom lijeku, potpis ovlaštene osobe i otisak pečata) nije sama po sebi dovoljna da bi u slučaju ulaganja pravnog lijeka rješenje ostalo na snazi. Posebice stoga što u postupku utvrđivanja kriterija korištenja poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona podnošenje žalbe na rješenje uvijek ima suspenzivan učinak budući da se provodi ispitni postupak, odnosno stranka sudjeluje u postupku pa je za pretpostaviti da će se stranka iskoristiti mogućnost podnošenja žalbe, tj. odgađanja izvršnosti rješenja. Stoga je potrebno posebnu pozornost obratiti na obrazloženje rješenja, kao dio rješenja u kojem se navodi utvrđeno činjenično stanje, jasan i precizan sažetak dokaznog postupka, porezni propisi i razlozi koji upućuju na odluku danu u izreci rješenja, kao i razlozi zbog kojih nije uvažen zahtjev stranke.

Imajući u vidu da će temeljem kriterija obilježja nesamostalnog rada (kontrola ponašanja, financijska kontrola i odnos stranaka) u svakom konkretnom predmetu biti potrebno utvrditi

¹³⁵ Čl. 6. st. 2. Opći porezni zakon

¹³⁶ Čl. 88. Opći porezni zakon

postoje li odstupanja od uobičajenog obilježja djelatnosti, pri čemu je službena osoba dužna cijeliti svaki od navedenih kriterija te utvrditi postoji li presudni kriterij.

Također, napominje se kako nije dovoljno samo citirati materijalnu odredbu zakona koju je obveznik povrijedio, već je potrebno navesti činjenice (konkretne kriterije obilježja nesamostalnog rada propisane člankom 32.a do 32.k Pravilnika¹³⁷) na osnovu kojih je utvrđeno da posao ima obilježja nesamostalnog rada, bez obzira na način na koji je posao formalno ugovoren, ima li izvršitelj posla registriran obrt i druge okolnosti koje su utvrđene u postupku. (Petrikić, Plevnik, Pezo, 2021.)¹³⁸

Također, budući da obveznik ima mogućnost ulaganja primjedbe na zapisnik, o istoj se trebao očitovati u obrazloženju rješenja, odnosno navesti razloge zbog kojih ista je ili nije uvažena, jednako kao što treba obrazložiti i razloge zbog kojih nisu uvažene druge činjenice koje je obveznik naveo u postupku. Budući da stranka sudjeluje u postupku, njezino je pravo predlagati i druge dokazne prijedloge (npr. Saslušanje svjedoka, vještačenje) te će razloge odbijanja dokaznih prijedloga također biti potrebno navesti u obrazloženju.

¹³⁷ Pravilnik o porezu na dohodak (Narodne novine' br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23, 16/25)

¹³⁸ Porezni vjesnik, br. 11/2021. Ivana Petrikić, Petar Plevnik, Sandra Pezo: Korištenje poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona (prikriiveni nesamostalni rad), str.32

13 MJERE I PROPORUKE ZA NORMATIVNO I PRAKTIČNO UREĐENJE INSTITUTA POREZNIH POGODNOSTI SUPROTNO SVRSI

Institut "Porezne pogodnosti suprotne svrsi zakona" pojavljuje se kao normativni odgovor na ponašanja poreznih obveznika koji formalno ostaju unutar granica zakona, ali bitno odstupaju od njegove svrhe i ciljeva. Ovo poglavlje usmjereno je na identificiranje konkretnih mjera i davanje preporuka koje mogu doprinijeti jasnijem definiranju, učinkovitijoj primjeni i dosljednijem tumačenju tog instituta. Naglasak će biti stavljen na potrebu za usklađivanjem zakonodavnog okvira s praksom poreznih tijela, kao i na važnost pravne sigurnosti i predvidivosti za porezne obveznike s obzirom da je ovaj institut relativno nov u primjeni.

Također, istaknut će se nelogičnosti u zakonskom uređenju koje bi mogle predstavljati osnovu za sudsko ispitivanje utemeljenosti rješenja Porezne uprave donesenih u odnosu na sankcioniranje zloupotrebe paušalnoga obrta te zaštita prava radnika čiji je radni odnos prikriven institutom paušalnog obrta.

Autori Valentino Kuzelj, Tajana Petrović, Zrinka Erent-Sunko (2022.)¹³⁹ posebno problematičnom činjenicom ističu mogućnost prema kojoj je, u odnosu prema posebnostima pojedinog posla, dopušteno „dokazivati obilježja nesamostalnog rada i prema kriterijima koji nisu navedeni, a koji u konkretnom odnosu mogu predstavljati tipično obilježje nesamostalnog rada“ sukladno članku 32.i Pravilnika o porezu na dohodak, čime se otvara mogućnost (pre)širokog diskrecijskog tumačenja ispunjenosti elemenata nesamostalnog rada (radnoga odnosa), isključivo za potrebe zaštite fiskalnih interesa države, bez istovremenog utvrđivanja elemenata radnog odnosa i zaštite (prikrivenog) radnika (obrtnika paušalista). Također, navode kako su odredbe čl. 32.k, st. 1.–3. Pravilnika o porezu na dohodak nedvojbeno problematične, s obzirom na to da iz njih proizlazi kako će Porezna uprava obračunati i naplatiti poreznu obvezu poreza na dohodak, ne uzimajući u obzir iznos već plaćenog poreza u paušalnom iznosu. Navedeno bi moglo značiti da će porezni obveznik (posloprimac/paušalni obrtnik) biti dva puta oporezovan što je suprotno svim pozitivno pravnim propisima koji uređuju navedeno područje. Navedenim postupanjem krši se i načelo horizontalne (vodoravne) pravednosti u oporezivanju jer dolazi do odstupanja u iznosu poreza koji bi (sukladno svojoj ekonomskoj snazi) trebao platiti.

¹³⁹ Kuzelj, V., Petrović, T., & Erent-Sunko, Z. (2022). Prikrivanje radnoga odnosa (nesamostalnog rada) institutom paušalnoga obrta: financijskopravne i radnopravne implikacije. *Pravni vjesnik*, 38, str. 66.

Također, daje se snažna kritika prakse prema kojoj se fiskalni teret, a posebno doprinosi za mirovinsko i zdravstveno osiguranje u slučajevima prikrivenih radnih odnosa prebacuje na posloprimca (obrtnika paušalista), iako je zakonska obveza plaćanja tih doprinosa na poslodavcu, sukladno Zakonu o doprinosima¹⁴⁰ čime se radi fiskalna nepravda budući da ovakav pristup implicira da radnik snosi posljedice za ono što je u suštini – zlouporaba ili manipulacija poslodavca, koji najčešće koristi alternativne pravne forme kako bi izbjegao porezna i parafiskalna davanja. Time se dodatno destimulira legalno zapošljavanje, ali i stvara osjećaj nesigurnosti kod samozaposlenih, osobito onih koji rade isključivo za jednog naručitelja – što je često indikator prikrivenog radnog odnosa.

Na navedeno upozorava i Hrvatska obrtnička komora koja je posebnim dopisom uputila Prijedlog za izmjenu poreznih propisa¹⁴¹ Ministarstvu financija u kojem ističu da odgovornost mora biti na strani naručitelja/poslodavca sukladno Zakona o radu, ali i temeljnom pravu Zakona o porezu na dohodak koji uvijek definira obvezu isplatitelja za obračun i plaćanje pripadajućih doprinosa i poreza te da u tome u prilog ide i činjenica koju je nadzor Središnjeg ureda Porezne uprave utvrdio, a to je da se u većini slučajeva kontrole paušalnih obveznika – zatvaranjem obrta ponovno su se vratili u radni odnos prvotnom poslodavcu kojem su i ispostavljali račune. Također, predlažu potpunu provedbu propisane odredbe člankom 27.a Zakona o porezu na dohodak koji se odnosi na obilježja nesamostalnog rada te da se ispunjenje obilježja nesamostalnog rada utvrdi na kumulativnom ispunjenju svih triju kriterija (kontrole ponašanja, financijske kontrole i odnos stranaka), a ne samo na jednom od njih. Zaključno, navode kako su odredbe Pravilnika i Zakona o prikrivenom nesamostalnom radu vrlo neprecizne te se i u provedenim postupcima pokazalo kako su temelj različitog postupanja što unosi pravnu nesigurnost i djeluje demotivirajuće u pogledu pokretanja vlastitog poslovanja, naročito u obrtu i posebice mladih osoba u djelatnostima koje predstavljaju budućnost.

S obzirom na navedeno, za očekivati je bilo da će mnogi porezni obveznici iskoristiti mogućnost ulaganja pravnog lijeka, odnosno žalbe na tako utvrđene porezne obveze.

Kao što sam već i spomenula, s obzirom da je ovaj institut relativno novi u primjeni (od 01.01.2020.godine) te nema dovoljno sudske prakse koja bi mogla pokazati da li je institut „Korištenje poreznih pogodnosti suprotno svrsi zakona“ na temelju primjera paušalnog obrta legitiman i utemeljen na svim pozitivno pravnim propisima. Prema podacima iz 2024.

¹⁴⁰ Zakon o doprinosima NN 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16, 106/18, 33/23, 114/23, 152/24)

¹⁴¹ <https://www.hok.hr/> - pristupljeno 10.04.2025.godine

godine¹⁴², broj paušalnih obrta u Hrvatskoj porastao je za 11 tisuća, što ukazuje na trend povećanja ovog oblika poslovanja. Porezna uprava je svjesna ovog trenda i čeka odluku Ustavnog suda koja bi mogla utjecati na daljnje postupanje u vezi s ovim pitanjem.

¹⁴² <https://www.poslovni.hr/hrvatska/lani-cak-11-tisuca-pausalista-vise-porezna-uprava-jos-ceka-ustavni-sud-4437131> - pristupljeno 10.travnja 2025.godine

14 ZAKLJUČAK

Tema oporezivanja samostalnih djelatnosti u sustavu poreza na dohodak u Republici Hrvatskoj zauzima važno mjesto u okviru porezne politike s obzirom da obuhvaća širok spektar obveznika – od obrtnika, slobodnih zanimanja do ostalih fizičkih osoba koje ostvaruju dohodak obavljanjem samostalne djelatnosti. U pitanju je kompleksno područje koje zahtijeva ravnotežu između fiskalne učinkovitosti, administrativne jednostavnosti i pravednosti u raspodjeli poreznog tereta. Porezni sustav pritom mora biti dovoljno fleksibilan da prepozna različite oblike poslovanja, ali i dovoljno robustan da spriječi zlouporabe koje narušavaju integritet cijelog sustava.

Oporezivanje samostalnih djelatnosti metodom vođenja poslovnih knjiga jedan je od načina oporezivanja samostalnih djelatnosti pa stoga predstavlja jedan od ključnih alata u očuvanju fiskalne pravednosti i transparentnosti poreznog sustava Republike Hrvatske. Ovaj model omogućuje precizno utvrđivanje poreznih obveza na temelju stvarno ostvarenih primitaka i izdataka, čime doprinosi poštenijoj raspodjeli poreznog tereta među obveznicima i potiče fiskalnu disciplinu. S aspekta zaposlenika Porezne uprave, takav pristup omogućuje bolju kontrolu i uvid u stvarno poslovanje poreznih obveznika, što je ključno za učinkovito provođenje nadzora i osiguranje poštivanja zakonskih obveza. Međutim, unatoč brojnim prednostima, sustav vođenja poslovnih knjiga nosi i određene nedostatke, posebice za male poduzetnike i obrtnike, kojima složenost administracije, potreba za stručnim znanjima te dodatni financijski izdaci često predstavljaju prepreku. Upravo iz tog razloga, sve je veći naglasak na potrebi modernizacije i digitalizacije ovog sustava kako bi se smanjili administrativni troškovi, olakšao pristup informacijama i unaprijedila korisnička podrška. Ključno je uložiti dodatne napore u edukaciju poreznih obveznika, ali i samih zaposlenika Porezne uprave, kako bi se stvorilo okruženje povjerenja i partnerstva između poreznih tijela i građana.

Alternativa vođenju poslovnih knjiga, paušalno oporezivanje, osmišljena je kao jednostavniji i pristupačniji model za male poduzetnike sa stabilnim i manjim prihodima. Ovaj model nudi administrativnu olakšicu i predvidivost u poslovanju, smanjujući potrebu za složenim računovodstvenim praćenjem te omogućuje poduzetnicima da se usmjere na razvoj svojih djelatnosti. Kako bi se obveznicima paušalnog poreza na dohodak od samostalne djelatnosti dodatno olakšalo ispunjavanje obveze dostave obračunske prijave, Plavi ured i Hrvatska

obrtnička komora svake godine na svojim stranicama objavljuju Obrazac PO-SD u obliku tablice s uputama za popunjavanje.

Plavi ured na svojim internetskim stranicama objavljuje sve obveze poreznih obveznika paušalnog poreza na dohodak od samostalne djelatnosti, pojašnjenja uz pretpostavke za ulazak u sustav PDV-a i prestanak uvjeta za paušalno oporezivanje, te nudi i besplatne edukacije iz financijske sfere poslovanja kako bi porezni obveznici shvatili svoje obveze i prava, te uspješnije vodili potrebne evidencije. S obzirom da paušalni obveznici poreza na dohodak nisu u obvezi vođenja poslovnih knjiga te većinom ne koriste usluge knjigovodstva važno je da se sami informiraju o načinu popunjavanja obrazaca koje su obvezni dostavljati Poreznoj upravi. Suprotno uvriježenom mišljenju, referenti Porezne uprave ne smiju pomagati obveznicima u ispunjavanju obveznih obrazaca, s obzirom da kontroliraju ispravnost istih.

Paušalni obveznici poreza na dohodak u Gradu Zagrebu, ovisno o ostvarenom primitku u proteklom poreznom razdoblju ili predviđenom dohotku u slučaju početaka obavljanja samostalne djelatnosti, na godišnji paušalni dohodak plaćaju porez na dohodak po stopi 12%. Iz svega navedenog slijedi da je paušalni oblik oporezivanja dohotka od samostalne djelatnosti najjednostavniji i financijski najpovoljniji oblik oporezivanja dohotka od samostalne djelatnosti čime je poreznim obveznicima olakšan početak i razvoj obavljanja samostalne djelatnosti, ali i mogućnost zlouporabe poreznih propisa suprotno svrsi zakona.

Upravo jednostavnost i „povoljniji“ porezni oblik ovog sustava otvorila je prostor za zlouporabe. Uočene su brojne situacije u kojima se paušalni obrti koriste suprotno svrsi zakona, najčešće kao mehanizam za prikrivanje nesamostalnog rada i izbjegavanje obveza koje proizlaze iz radnog odnosa. Takva praksa ne samo da uzrokuje znatne fiskalne gubitke za državni proračun zbog smanjenih uplata poreza i doprinosa, već i ozbiljno narušava prava radnika koji ostaju bez osnovnih oblika socijalne sigurnosti.

Kao odgovor na ove izazove, Porezna uprava je intenzivirala nadzorne aktivnosti i započela s primjenom mehanizama za prepoznavanje i sankcioniranje zlouporaba paušalnog modela, oslanjajući se pritom na odredbe članka 12.a Općeg poreznog zakona. Ipak, praksa je pokazala da još uvijek postoje zakonodavne i proceduralne nedorečenosti, posebice u definiranju pojma prikrivenih radnih odnosa, koje otežavaju učinkovitu provedbu nadzora. Potrebno je dodatno ojačati zakonodavni okvir, jasno definirati kriterije za prepoznavanje zlouporaba, te uložiti napore u edukaciju i podizanje svijesti kako poslodavaca, tako i radnika.

Zaključno, Porezna uprava Republike Hrvatske suočava se s izazovom balansiranja između potrebe za pojednostavljenjem administracije i očuvanja fiskalne pravednosti. Metoda vođenja poslovnih knjiga, uz sve svoje prednosti, zahtijeva modernizaciju, bolju edukaciju i podršku poreznim obveznicima, dok paušalno oporezivanje, iako korisno za određene skupine poduzetnika, mora biti podložno strožem nadzoru i preciznijem zakonodavnom okviru kako bi se spriječile zlouporabe. Samo sustavnom i koordiniranom reformom moguće je stvoriti porezni sustav koji će biti ne samo učinkovit, već i pravedan, transparentan i poticajan za gospodarski razvoj Republike Hrvatske. Pritom je važno osnažiti kapacitete Porezne uprave kako bi mogla odgovoriti suvremenim izazovima i doprinijeti izgradnji povjerenja između države i poreznih obveznika.

POPIS LITERATURE

Knjige i članci u časopisima:

1. Bejaković, P. (2012). *Povijesni razvoj teorije o pravednosti oporezivanja*. Porezni vjesnik, 21(1), 93.
2. Bjelić Gaćeša, D., Milošević, M., & Zima, P. (2022). *Selected issues of abuse of rights in the tax system*. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, 59(1), 159–172.
3. Bjelinski Radić, I. (2017). *Novi oblici rada kao suvremeni izazov za radno pravo – slučaj Uber*. Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 38(2), 45–63.
4. Čičin-Šain, N. (2016). *Postoji li potreba za općim pravilom za sprečavanje izbjegavanja poreza u hrvatskom poreznom pravu, tzv. GAAR?* Pravni vjesnik, 32(2), 103–119.
5. Dujmović, A. (2020). *Odnos instituta stvarnoga korisnika i načela zabrane zlorabe prava u europskom poreznom pravu*. Zbornik PF Rijeka, 41(1), 353–377.
6. Gadžo, S., & Žunić Kovačević, N. (2019). *Retroaktivna primjena pravila o probouju pravne osobnosti u poreznim stvarima*. Zbornik PF Split, 59(1), 159–172.
7. Kuzelj, V., Petrović, T., & Erent-Sunko, Z. (2022). *Prikrivanje radnoga odnosa institutom paušalnoga obrta*. Pravni vjesnik, 38(2), 55–74.
8. Lončar Pezo. (2024). *Zakon o porezu na dohodak s komentarom*.
9. Markota, L. (2017). *Priprema i sastavljanje obrazaca DOH-Z i DOH za 2016. godinu za samostalne obrtničke djelatnosti*. Računovodstvo, revizija i financije, (1), 31.
10. Markota, L. (2024). *Porezna prijava obrtničkih, slobodnih i drugih samostalnih djelatnosti na obrascu DOH i DOH-Z za 2023. godinu*. RRIF, (1).
11. Markota, L. (2025). *Porezna prijava... za 2024. godinu*. Računovodstvo, revizija i financije, (1), 40.
12. Markota, L. (2025). *Porezna prijava... za 2024. godinu*. RRIF, (1).
13. Opalić, D., & Uljanić Škreblin, I. (2016, srpanj). *Obrazac JOPPD s primjerima*. Porezni vjesnik.
14. Petričić, I., Plevnik, P., & Pezo, S. (2021). *Korištenje poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona*. Porezni vjesnik, 11, 22–30.
15. Petrović, T. (2017). *Porezno oporezivanje i nesamostalni rad u paušalnim obrtima*.
16. Rašić Krajnović, T. (2024). *Zloupotreba u primjeni posebnog postupka oporezivanja za male porezne obveznike – sudska praksa*. RRIF, 28–35.
17. Rogić Lugarić, T. (2017). *Porezna tijela i porezni obveznici: od 'policajca i lopova' do suradnika*. U I. Koprić, A. Musa, & T. Giljević (Ur.), *Građani, javna uprava i lokalna samouprava*, 341–362.
18. Rekaš, R., & Tucaković, N. (2019). *Utvrđivanje zlorabe prava u poreznom postupku*. Porezni vjesnik, 10, 11–19.
19. Šimović, H., & Deskar Škrbić, M. (2010). *Efektivno opterećenje porezom na dohodak*. EFZG Working Paper Series, 04, 1–14.
20. Šimović, H., Deskar-Škrbić, M. (2019.) *Javne financije: teorija i politika*, Ekonomski institut
21. Šinković, Z. (2018). *Načelo gospodarskog pristupa činjenicama bitnima za oporezivanje*. Zbornik PF Split, 55(1), 201–219.
22. Vukšić, Z. (2010). *Otkrivanje fiktivnih poslova u poreznom nadzoru*. RRIF, 11, 30–37.
23. Županović, M. (2017). *Oporezivanje nesamostalnoga rada*. Porezni vjesnik, 12, 45–59.

Pravni izvori:

1. Opći porezni zakon, NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 42/20, 114/22, 152/24.
2. Pravilnik o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti, NN 1/20, 1/21, 156/22, 15/23, 1/24, 1/25.
3. Pravilnik o porezu na dohodak, NN 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 56/23, 143/23, 16/25.
4. Zakon o doprinosima, NN 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16, 106/18, 33/23, 114/23, 152/24.
5. Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne samouprave NN 127/17, 138/20, 151/22 i 14/23
6. Zakon o obrtu, NN 143/13, 127/19.
7. Zakon o općem upravnom postupku, NN 47/09, 110/21.
8. Zakon o porezu na dohodak, NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23, 152/24.
9. Zakon o radu, NN 93/14, 127/17.

Mrežni izvori:

1. Porezna uprava. (b.d.). *Dohodak od samostalne djelatnosti*. <https://www.porezna-uprava.hr>
2. Porezna uprava. (2020). *Mišljenje o oporezivanju dohotka* (ID 19722). <https://www.porezna-uprava.hr/...19722>
3. Porezna uprava. (2018). *Mišljenje o oporezivanju dohotka* (ID 19634). <https://www.porezna-uprava.hr/...19634>
4. Porezna uprava. (2023). *Mišljenje o oporezivanju dohotka* (ID 19813). <https://www.porezna-uprava.hr/...19813>
5. Porezna uprava. (b.d.). *Porez na dohodak*. <https://www.porezna-uprava.hr>
6. Hrvatska obrtnička komora. (b.d.). *Memorandum 2013 s logom EU*. <https://www.hok.hr>
7. Hrvatska obrtnička komora. (b.d.). *Obvezni doprinosi obrtnika*. <https://www.hok.hr>
8. Europska komisija: https://commission.europa.eu/index_hr

POPIS SLIKA

Slika 1 Utvrđivanje dohotka i porezne osnovice za samostalne djelatnosti	20
Slika 2 Obrazac KPI	23
Slika 3 Obrazac KPR.....	24
Slika 4 Obrazac DI	25
Slika 5 Obrazac TO	26
Slika 6 Izgled prve stranice obrasca DOH	30
Slika 7 Dio Obrasca DOH	31
Slika 8 Dio Obrasca DOH	32
Slika 9 Dio Obrasca DOH	33
Slika 10 Dio Obrasca DOH	34
Slika 11 Dio Obrasca DOH	37
Slika 12 Dio Obrasca DOH	38
Slika 13 Dio Obrasca DOH	39
Slika 14 Dio Obrasca DOH	40
Slika 15 Prikaz mjesečnih osnovica za izračun doprinosa za 2025.godinu.....	44
Slika 16 Prikaz dijela obrasca DOH.....	46
Slika 17 Obrazac PO-SD	53
Slika 18 Obrazac PO-SD-Z	54
Slika 19 Godišnji paušalni porez za Grad Zagreb u 2024. godini	56
Slika 20 Rješenje o početku paušalnog oporezivanja.....	58
Slika 21 Obrazloženje rješenja o početku paušalnog oporezivanja.....	59
Slika 22 Ispunjen Obrazac PO-SD za 2024. godinu.....	62
Slika 23 Trajno rješenje o doprinosima.....	65
Slika 24 Rješenje o doprinosima s osnove obavljanja druge djelatnosti	71
Slika 25 Obrazloženje rješenja o doprinosima s osnove obavljanja druge djelatnosti	72
Slika 26 Prirez i porez na dohodak po zaposlenom u razdoblju 2004.-2009.	79
Slika 27 Obilježja nesamostalnog rada i obilježja kriterija	82
Slika 28 Upitnik NR	90
Slika 29 Upitnik NR - nastavak.....	91
Slika 30 Upitnik NR - nastavak.....	92
Slika 31 Upitnik NR - nastavak.....	93

POPIS TABLICA

<i>Tablica 1 Kronološki pregled - oporezivanje samostalne djelatnosti u RH.....</i>	<i>6</i>
Tablica 2 Pregled broja obveznika dohotka od samostalne djelatnosti	15
Tablica 3 Način izračuna predujma poreza na dohodak za samostalnu djelatnost.....	41
Tablica 4 Godišnja obveza doprinosa prema utvrđenom paušalnom dohotku za 2024. godinu	70